

DARSEN
SALON POHIŠTVA

MAGNET

alples
studio Izola

SALON POHIŠTVA DARSEN, Polje 21 (PC Ruda), Izola
05 640 13 33 / darsen@siol.net / www.darsen.si
Del. čas.: pon. - pet. 9.30 - 17.00, sob. 9.30 - 12.00

VOLITVE

Aljoša Mislej: Ali bodo naslednje leto sedanji istrski župani "tekmovali" na lokalnih volitvah? Odgovor vseh štirih je »morda«.

Stran 2-4

VOLITVE

Boris Šuligoj: Vlada v ta »kalifornijski« del države ni prišla zato, da bi rešila kaj vsebinskega in zelo tehtnega, ampak da zelo preprosto ponovi agitpropovski vzorec iz časa prve vlade Janeza Janše, ko so leta 2005 prišli v Istro kot preroki nove učinkovite politike.

Stran 4-5

Piran - Izola - Koper - Ankaran
vsak mesec brezplačno v gospodinjstva

številka 33
november 2021

OBALA[®] *plus*

www.obalaplus.si

*časopis in portal
s pogledom na morje*

SONJA ANA HOYER

Stran 10-12

KOPRSKI DIMNIKI

Stran 30-31

MATEJ KUŽELJ

Stran 32-33

BOOOM KUHAJO

Stran 44-45

ROKOVA PIZZA

Stran 46

VALENTINA LACOVICH

Stran 34-35

COMUNITÀ AUTOGESTITA COSTIERA DELLA NAZIONALITÀ ITALIANA

Stran 8-9

Spoštovani bralci!

Ves čas imam občutek, da bi lahko pisal dva uvodnika. Enega za moje prijatelje, znanke in sodelavce iz Ljubljane in drugega za bralce, prijatelje in znanke z Obale. Težko se je ne ukvarjati z demonstracijami in delovanjem policije, če živiš v Ljubljani. Zaplinjena stanovanja v središču mesta, celo na prireditvi Naj moški leta, ki je bila v času demonstracij v Kazini v Ljubljani, so vsi jokali zaradi policijskega solzivca. Nenazadnje so moji (naši) obiski Ljubljane načrtovani glede na predvidene ali nepredvidene demonstracije. Interpretacije delovanja policije kažejo na vedno globljo razcepljenost ljudi. Če je za Branka Grimsa bil dan, ko je policija prvič na veliko uporabljala solzivec in vodni top, najlepši dan v zadnjih štiridesetih letih, ker je policija končno, po njegovih besedah, postala sodobna, moderna policija, je bil za marsikoga drugega (še posebej prebivalce Ljubljane in še posebej vse, ki so prepričani, da so bile demonstracije mirne in so se sprevrgle v izgrede šele po policijski akciji nad takrat še mirnimi protestniki) končen dokaz razpada demokratične Slovenije. Država ali vsaj prestolnica, ki izgublja čar mirnega, varnega okolja, primerne za vzgojo naših otrok. En del Slovenije živi na okopih. Prihodnost vidi v popolni zmagi in uničenju drugega političnega pola. Gre le za popolno prevzetje vseh delov družbe s strani podrejenimi ljudmi. Časa in volje za uporabo moči argumentov ni. Čas je za večerne vladne odloke, za iskanje krivcev za nizko precepljenost in razmah epidemije glede na trenutne politične razmere. Čas, da se postavi v kot znanstvenike, zdravnike, ustavne sodnike in strokovnjake, če niso na pravi politični liniji. Volitve bodo pokazale, ali sta nam takšna družba in država všeč. Volitve bodo tudi pokazale, koliko ljudem je mar za politiko. Neopredeljenih ali prepričanih, da ne gremo na volitve, nas je ponovno skoraj polovica Slovenije, zato se mi zdi pomembno, da se ukvarjamo z vprašanji razvoja. Pomembno, da se na referendumu lahko odločimo med stanovanji ali stolpnici, da se na mestnih svetih lahko še pripravimo o takšni ali drugačni ureditvi pristanišča v Seči. Da se politično ravnotežje na Obali še skuša iskati v občinskih svetih in da je sovražstva ali izključevalnosti tukaj manj. Tako je recimo bojkotiranje občinske proslave s strani ene stranke kar naenkrat še sprejemljivo politično dejanje, čeprav malo otročje.

Tomaž Perovič

VOLITVE 2022

Do lokalnih volitev je še eno leto. Zdi se veliko in morda tudi je. Vseeno pa se v navadnih časih v tem obdobju že začnejo govorice o tem, kdo bo kandidiral, kdo ne, kdo še razmišlja in kdo se skriva. A časi niso navadni.

Zepidemijo covida 19 se ukvarjamo že dobro leto in pol in tako, kot se z njo in njenimi omejitvami ukvarjamo mi, navadni občani, se z njo ukvarjajo tudi občinski odločevalci. Dejstvo je, da je bilo v zadnjem mandatu objektivno težko v celoti izpolniti predvolilne obljube. Dejstvo pa je tudi, da bi to iz takšnih ali drugačnih razlogov lahko rekli ob vsakem mandatu vsakega župana tako rekoč vsake občine. Kakorkoli, tokrat imajo župani res dober izgovor, vprašanje pa je, če ga bodo izkoristili ob naslednji kandidaturi. Drugače rečeno, bodo naslednje leto sedanji istrski župani "tekmovali" na lokalnih volitvah? Odgovor vseh štirih je »morda«.

V Piranu razmišljajo o projektih

Župan Občine Piran, Đenio Zadković pravi, da trenutno še ne razmišlja o ponovni kandidaturi. "Vsa moja razmišljanja so trenutno usmerjena v pripravo proračuna za prihodnje leto. Želja in potreb je namreč tudi letos precej več, kot jih ponujajo dejanske možnosti, zato si s sodelavci prizadevamo, kljub ekonomsko oteženim

razmeram, pridobiti čim več dodatnih sredstev vlade in EU projektov."

Povedal pa je še, da je dejstvo, da ne bo mogoče izpeljati vseh projektov. "Vsekakor bi radi postavili temelje za izvedbo bodoče protipoplavne zaščite Pirana in drugih najbolj poplavno obremenjenih delov naše občine ter pridobili dodatna sredstva za izgradnjo ribiškega pristanišča na Seči. Brez dvoma bi bilo treba izvesti še obširno preplastitev in rekonstrukcijo občinskih cest, kar se je dolga leta mačehovsko zanemarjalo. Velik izziv predstavlja gradnja garažne hiše na območju Pirana in še bi lahko našteval."

Projekti so v ospredju tudi v Kopru

Manj zgovoren je bil župan Ankarana, Gregor Strmčnik, saj so iz njegovega kabineta sporočili le, da se glede ponovne kandidature še ni odločil. Odločil pa se še vedno ni niti župan Mestne občine Koper, Aleš Bržan, ki pravi, da se je že ob izvolitvi odločil, da bo o vnovični kandidaturi razmišljal le v primeru, če bi mu uspelo uresničiti pglavitne točke svojega programa. "Vesel sem, da smo že v prvih treh letih dosegli toliko zelo zahtevnih ciljev, vključno z novo garažno hišo pod Muzejskim trgom in parkom nad njo, urbanim

obmorskim parkom v Žusterni, skate parkom in številnimi drugimi projekti. Smo pa bili tudi zaradi epidemije prisiljeni izvajanje določenih projektov preložiti v zadnje leto mandata, ko bom tudi sprejel odločitev o tem, ali se bom vnovič potegoval za zaupanje občank in občanov."

Aleš Bržan je še povedal, da sta, po začetku gradnje nove osnovne šole na Škofijah, zanj prednostna cilja čim hitrejši začetek gradnje stodvaindvajset novih neprofitnih stanovanj in stanovanj za mlade družine nad Dolinsko in naložbe v javno kanalizacijsko omrežje na območjih Bertoki, Škofije in Hrvatini, kjer nameravajo zgraditi petindvajset kilometrov fekalne kanalizacije in tako zagotoviti osemindeset odstotno priključitev tamkajšnjih gospodinjstev.

Predvolilna generalka

Nekakšno "predvolilno generalko" je koprski župan imel z oktobrskim referendumom, kjer je na drugi strani stal nekdanji koprski župan Boris Popovič, pa čeprav koprška Mestna občina formalno ni sodelovala. Mnogi so kljub temu v referendumu videli nekakšno nezaupnico županu, ki pa jo je brez težav preživel s skoraj šestdeset odstotki glasov za uveljavitev odloka o veljavnosti prostorskih aktov na območju Urbanega središča Barka in s tem ohranitev načrtov za območje. "Izid referenduma razumem kot izpolnitev enega izmed mojih najpomembnejših predvolilnih ciljev, in sicer občankam in občanom dokazati, da smo lahko veliko bolj uspešni, če probleme rešujemo strpno in v dogovoru, če smo spoštljivi drug do drugega, in če ne iščemo in ustvarjamo nepotrebnih konfliktov ob vsaki priložnosti."

Od sprejetja OPN-ja je odvisna kandidatura

Podobna "predvolilna generalka" se lahko zgodi tudi v Izoli, kjer je Civilna iniciativa Gibanje za Izolo ravno sredi postopka zbiranja overjenih podpisov za sklic referendumu, s katerim želijo razveljaviti na Občinskem svetu že sprejeti, a še ne potrjeni Občinski prostorski načrt. V primeru, da vsaj 673 občanov vloži svoj overjeni podpis na Upravni enoti, je župan primoran sklicati referendum, na katerem bodo nato Občani odločali o usodi izolskega prostorskega načrta. Župan Danilo Markočič je že večkrat poudaril, da je sprejetje OPN-ja za občino tako rekoč nujno, razveljavitev dokumenta pa bi ustavila njen razvoj za vsaj pet do deset let. Ne glede na to, je zdaj odločitev v rokah občanov.

Morda je tudi zaradi tega izolski župan odločitev o kandidaturi vezal na izid referendumu, če bo do le-tega prišlo. "Odločitve o tem, ali bom kandidiral, še nisem sprejel. Bo pa ta odvisna od tega, ali bo OPN sprejet ali ne. Če bo sprejet,

bi to pomenilo, da imamo v občini veliko odprtih razvojnih možnosti in bomo lahko delali. Sicer pa, kot sem že rekel v šali, lahko kandidiram kot volonter, saj tako ali tako ne bo mogoče nič delati."

Danilo Markočič je še povedal, da ga je takoj ob prevzemu funkcije pred tremi leti pričakalo plačilo dobrih dveh milijonov evrov odškodnine v zadevi R Mercuri, nato pa je prišla epidemija covida 19. "Delali smo, ampak bistveno počasneje, kot bi želeli. Smo pa kljub temu uspeli znižati naš javni dolg iz dvajsetih milijonov evrov na osem milijonov in pol. V tem času smo tudi kupili več zemljišč, ki so za razvoj mesta strateško zelo pomembna."

Gre le za skrivanje?

Župani Občin slovenske Istre se eno leto do naslednjih volitev še niso odločili, če bodo ponovno kandidirali. Tako vsaj pravijo, čeprav gre v teh primerih velikokrat za "skrivanje". Iz podobnih razlogov še niso javno nastopili mnogi tistih, ki jih lahko ob naslednjih volitvah pričakujemo na "štartnih blokih". Vseeno pa je verjeti, da že pripravljajo teren, tako eni kot drugi.

Če je verjeti napovedim, naj bi se spomladi epidemija vendarle umirila. Takrat bodo občinski proračuni že sprejeti, letne investicije pa zakoličene. Takrat se bo tudi začelo javno žuganje, uperjeno v župane. Navadno pa se tisti, ki najglasneje žugajo, ko pride jesen, tudi pojavijo na volilnih lističih. In takrat bo bolj jasno, kdo bo v naslednjem mandatu ostal na stolčku in kdo ne. V upanju, da bo ta mandat vsaj nekoliko bolj "navaden" od tega.

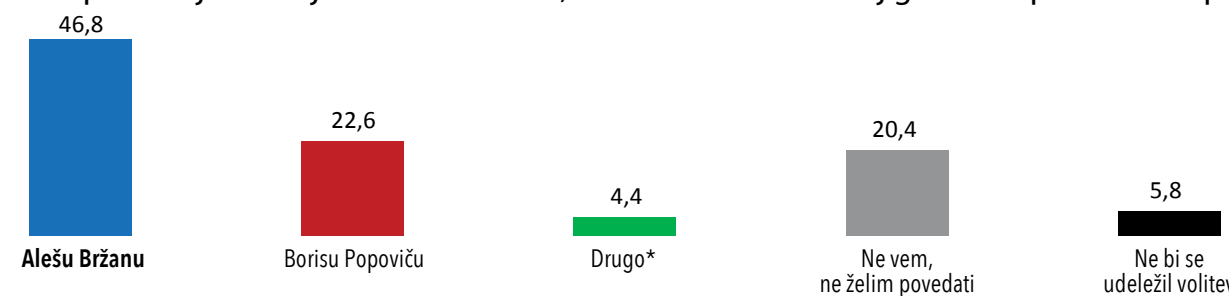

Aljoša Mislej

Glas za bodočega župana

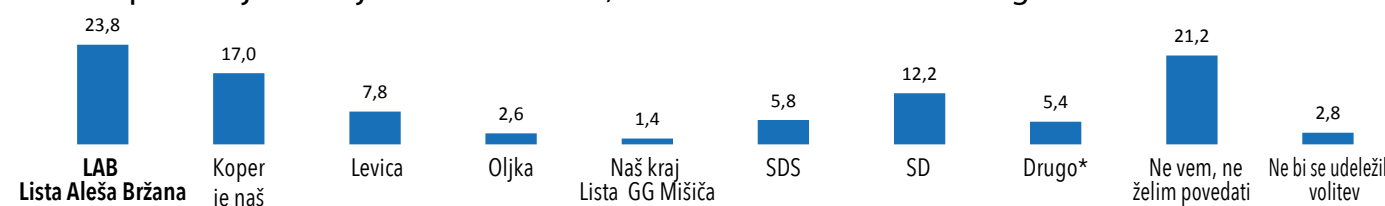
Če bi bile prihodnje nedeljo lokalne volitve, komu bi namenili svoj glas za župana MO Koper

Ninamedia je med 12. in 16. oktobrom vprašala 500 Koprčanov. Rezultati na vprašanja so:

Volilne namere

Če bi bile prihodnje nedeljo lokalne volitve, za katero stranko ali listo bi glasovali

Časopis in spletni portal **OBALAp^{plus}**® sta vpisana v razvid medijev Ministrstva za kulturo pod zaporedno številko 2216. Izdajatelj MBM MEDIA d.o.o., Lepa cesta 24, 6320 Portorož. ISSN 2670-4609. Datum izida 27. oktober 2021. Število izvodov 25.000. Distribucija preko Pošte Slovenije v gospodinjstva občin Ankarana, Koper, Izola in Piran. Odg. urednik Mauro Belac, mauro.belac@obalaplus.si, 040 771 000. Urednik Tomaž Perovič, tomas.perovic@obalaplus.si, 040 622 473. Spletni portal in družbena omrežja Petra Mežnarc, petra.meznarc@obalaplus.si, 040 161 778.

Člani uredništva: Boris Šuligoj, Bojana Leskover, Dorjan Marušič, Aljoša Mislej, Klara Beltram, Manca Hribovšek, Sabrina Simonovich, Rok Dekort, Sašo Mejak, Maja Orel Jakič. Oglaševanje in naročene objave marketing@obalaplus.si, 040 600 700. Oblikovanje in prelom tiskane izdaje Tedy Grbec, GT-design d.o.o. Oblikovanje spletnega portala Elvis Dobrilovič. Foto: Katja Gorjanc. Stališča avtorjev prispevkov ne izražajo nujno stališč uredništva. Za točnost podatkov v podpisanih vsebinah odgovarjajo avtorji oz. naročniki objav. Za nepodpisane vsebine je avtor uredništvo. Komercialna sporočila so ločena od uredniških vsebin. Naročene objave so označene z oznako €.

Z GLAVO SKOZI ZID

Kaj je pravzaprav prinesla Janševa vlada, ki je šla z glavo tudi skozi istrski zid - Istra ni zgradila ustreznih političnih in kulturno-družbenih obrambnih mehanizmov

Malce drugačna podoba Titovega trga in stopnišča Pretorske palače, ko je Koper leta 1954 obiskal Josip Broz Tito
Foto Mario Magajna, hrani Fond Primorski dnevnik Trst.

Komu verjeti in komu zaupati danes? Vprašanje se je porodilo ob zadnjem obisku predstavnikov vlade v Istri in na Krasu. Vlada v ta »kalifornijski« del države ni prišla zato, da bi rešila kaj vsebinskega in zelo tehtnega, ampak da zelo preprosto ponovi agitpropovski vzorec iz časa prve vlade Janeza Janše, ko so leta 2005 prišli v Istro kot preroki nove učinkovite politike, ki bo pokazala, kako se dela na terenu.

Če je pred šestnajstimi leti ta oblika politične agitacije na koga morda še naredila vtis, pa je danes prej nasprotno. Obisk po starem vzorcu in brez prave dodane vrednosti deluje protiproduktivno, kar se je izkazalo že s kontroverznim vrhom stranke v Marezigah. Predstavniki vlade v Istri sicer niso doživeli podobnih protestov, kot jih je obisk stranke SDS v Marezigah, še manj takega odpora, kot ga je v Zasavju. Toda prebivalstvo vseeno opaža zadrege vlade, ki si na vse pretege prizadeva lepšati obraz. Poleg sveže afere z Vizjakom v Termah Čatež ima Janševa koalicija kar nekaj madežev na vesti, ko gre za razvoj Istre.

Nezaupanje do vlade ne popravi niti učinkovito infrastrukturno ministrstvo Jerneja Vrtočca, ko gre za odnose z Luko Koper. V zadnjih 20 letih Luka ni imela tako operativnega in kooperativnega sogovornika na ravni ministrstva. O vsem, kar se je treba dogovoriti za razvoj in posel, se zdaj Luka dogovori, kolikor je mogoče hitro in učinkovito. Toda ...

Zgodovina se ponavlja

Ko je Janša s svojo tedanjo vlado aprila 2005 prišel v Koper, je novinarjem jasno odgovoril, da ne namerava zamenjati dolgoletnega predsednika uprave Bruna Koreliča. Res ga ni zamenjal, vendar so njegovi pomočniki zatem tako pritisnili na istega Koreliča, da je le nekaj mesecev zatem moral odstopiti, na njegovo mesto pa je prišel zvesti strankarski kader Robert Časar, ki je za sabo pustil očitno razdejanje. V Intereuropo je prišel Janšev »vojak« Andrej Lovšin, ki je v naslednjih letih sesul nekoč najboljšega špediterja na ravni Jugoslavije. V istem času pa je Janšev prijatelj (iz sicer na videz povsem druge stranke) Igor Bavčar zaigral in zapravlil premoženje Istrabenza. Kaj vse je šlo z Istrabenzom v Istri: Banka Koper, zavarovalnica Adriatic, Istrabenzova mreža servisov za oskrbo z gorivom, Droga in z njo Delamaris ter Riba, Kolinska, skoraj ves portoroški turizem, ki vse odtlej še zmeraj životari in toliko let že čaka na boljše gospodarje (Minister Počivalšek pa že pet let obljublja in piše strategije). V istem času sta bili prodani Splošna plovba in Ladjedelnica Izola. V prvem desetletju novega tisočletja je državna politika sesula temelje istrskega gospodarstva. Nekaj so ga sesuli že prej (Mehano, Tomos), nekaj kasneje (Cimos), zdaj je na muhi še zadnji istrski dragulj - Vinakoper.

Tudi ko je pred petimi leti Luko obiskal premier Miro Cerar, je po obisku novinarjem

izjavil, da uprava odlično dela, le nekaj dni zatem pa se je začel napad na upravo Draga Matića. Zdajšnja luška uprava (vsaj na videz) uživa podporo ministra Jerneja Vrtočca, a prav na dan Janševga obiska v Kopru se je razširila vest, da njegov odvetnik Franci Matoz, ki od julija letos predseduje nadzornikom v Luki, vztrajno išče pot, da bi dobro leto pred koncem mandata zamenjal vodstvo. Kako naj potem povprečen opazovalec zaupa kampanjskim obiskom vlade, na kateri Janševi sodelavci sadijo rožice o razvoju regije!

Tu je treba narediti majhen obrat: čisto vse le ni tako slabo v tokratni Janševi ekipi. Njegove desne roke Zvoneta Černača po osmih letih (po drugi Janševi vladi) ne slišimo več trditi, da se drugi tir Luki (Sloveniji) ne izplača. Ministrstvo Jerneja Vrtočca je bilo tisto, ki je doseglo začetek vrtnanja predorov na državno eminentnem infrastrukturnem železniškem projektu. Toda hkrati nikakor ne potihnejo govorice, da bi v 2TDK in vsaj v bližino Luke Koper zelo radi vstopili madžarski lastniki (le kako bi dvomili v takšne namige glede na odnose med Slovenijo in Madžarsko in glede na ofenzivo madžarskega kapitala v Sloveniji!). Prav tako nikakor ne potihnejo militantne skupine nasprotnikov gradnje drugega tira, ki jih sestavljajo člani blizu stranki SDS. Očitno ostajajo te skupine v pripravljenosti za čas, ko bo morala sedanja koalicija spet v opozicijo in jih bo razvoj Luke in

Koper, 19.10.2021. Skupinska fotografija vlade pred Pretorsko palačo v Kopru.
Avtor Kabinet predsednika vlade

Istre prav tako malo brigar ali skrbel, kot jih je, ko so bili v opoziciji.

Sedanja vladna ekipa je ob tokratnem obisku v Istri ostala pri obljubah tudi pri ureditvi dolgotrajnega vodnega vira, od ekološke železniške nesreče pri Hrastovljah pa sta minili skoraj dve leti in pol.

V Istrsko-kraški regiji trenutno res poteka 325 projektov, vendar so vsi skupaj težki le 128 milijonov evrov. Je to dovolj za kakršen koli obrat od padca, ki ga je regija doživela v zadnjih 20 letih?

Žrtve lastnih navzkrižnih interesov

Istrani se zavedajo, da njihov prostor omogoča

veliko poslovnih priložnosti in razmeroma lagodno življenje, toda hkrati postaja ravno zaradi obetavnih priložnosti to okolje žrtev navzkrižja interesov. Ti delujejo v nasprotju s pričakovanji o razvoju in napredku. V Istri se je v desetletjih po drugi svetovni vojni (ko je bila dežela uničena in dodobra osiromašena zaradi eksodusa prebivalstva) začel velik razcvet, ki so ga vodili predstavniki tedanje enopartijske države. Po slovenski osamosvojitvi in vzpostavitvi demokratične države pa, paradoksalno in v nasprotju z iluzijami o samostojni državi, že desetletja traja ropanje in bogatenje posameznikov na račun dosežkov nekdanjega

sistema. Razvoj slovenskega dela Istre zaradi očitne prevlade posameznih zasebnih interesov na več načinov zaostaja.

Istra se ponaša z vrsto izjemnih dosežkov, ki so bili plod napredne miselnosti, trdega dela in razvoja v desetletjih po drugi svetovni vojni, vendar v novem sistemu ni zgradila ustreznih političnih in kulturno-družbenih obrambnih mehanizmov, ki bi preprečili uničevanje, plenjenje in nazadovanje ekonomskega temelja. In, da ne bi bilo nesporazumov, Janševa vlada niti približno ni edini krivec za tak položaj. Saj bi težko rekli, da je za Istro škodljiv imperij Bojana Petana nastal s pomočjo stranke SDS, da je imel Janša prste vmes pri prodaji Metropol hotelov, pri vseh snubcih za Vinakoper, ali da je Janša kriv za politične razmere v občini Piran, kjer že vrsto let prevladujejo lokalni šerifi z na videz povsem drugimi političnimi predznaki in drugimi strici iz ozadja, vendar na zelo podoben način »krvavi pod kožo«.

»Primorska je bila prav zaradi svoje izpostavljenosti in rasti iz fašizma skozi partizanstvo prisiljena ustvarjati razmere razvoja, zato je bila med najnaprednejšimi deli Slovenije. Zdaj pa je postala mikavna za plen in zavist. Zato bi morali premisliti, kaj zmoremo in kaj je smiselno, ter povrniti skrb za nacionalni interes. Mi pa smo kar hiteli in pustili, da nam je tujina opredeljevala, kaj vse moramo prodati (same dragulje), namesto da bi sami odločali, kaj bomo prodali, in ne tistega, v kar smo vložili največ energije. Ti, ki imajo veliko, hočejo imeti še več. Tudi na račun majhnih, kot je Slovenija,« je ob prazniku priključitve Primorske leta 2017 povedal primorski pesnik Ciril Zlobec.

Boris Šuligoj

AVDITORIJ PORTOROŽ - PORTOROŠE	5. 11. 2021 20:00 VEČNO SAMSKA Tina Kerenjak	12. 11. 2021 19:30 Renato Chicco	20. 11. 2021 19:30 LAŽ LA MENZOGNA Gledališka komedija Commedia teatrale SLG Celje / TPS di Celje	28. 11. 2021 nedelja/domenica 19:30 Teo Colliori & BigBAND RTV SLOVENIJA
	20. Klavirski dnevi Portorož 2021	13. 11. 2021 20:00 Aleksander Gadjevič	MOMENTO CIGANO Dirigent in aranžer/Direttore e arrangiatore: Lojze Krajncan	

Petra Mežnarc

KOPRČANI GLASOVALI ZA

Na naknadnem referendumu v Mestni občini Koper je po veliki večini preštetih glasov 59,23 odstotkov volivcev glasovalo za uveljavitev odloka o veljavnosti prostorskih aktov na delu območja Urbano središče Barka, proti je bilo 40,77 odstotkov. Referenduma se je udeležilo dobrih 9600 volilnih upravičencev oziroma 22,57 odstotkov, tako da je bil dosežen tudi potreben kvorum za veljavnost referenduma.

območju zrasla stanovanjska soseska s parkom. Ostro se je odzval nekdanji koprski župan **Boris Popovič**, ki je povedal, da je bila večina glasov ZA v bistvu njihovih glasov in da je bilo vprašanje zavajajoče. Po njegovem je občina lagala in zavajala. »Potrebno je preprečiti to gradnjo. Volitve se bližajo, že čez eno leto in takrat bo jasno. Kršili so tudi volilni molk, zavajali so z letaki, zavajanje je bilo tudi z megafonom. Stanovanja, ki jih bodo sedaj gradili, seveda ne bodo za mlade, to je velika laž. Gradila se bodo tržna stanovanja in ne stanovanja za Koprčane. Naši mladi bodo ostali brez stanovanj. Na pišejo se nam dobri časi, če se naslednje leto na volitvah ne odločimo drugače.«

Aco Kabanica, Elta d.o.o., je ob izidu referenduma dejal: »Končno bomo lahko gradili. Boris Popovič že osem let ruši gradbeno dejavnost v Kopru in preprečuje nas, investitorje, kar je povzročilo stanovanjsko stisko, kakršne Koper ne pomni. Končno lahko začnemo delati brez strahu, da nam kdorkoli sredi gradnje zaustavi investicijo. Sedaj nas pred tem varujejo volivci in upam, da Boris Popovič to končno razume. Hvala vsem, ki ste se udeležili referenduma.«

Milan Mandarić, eden lastnikov zemljišča Ton City, je po objavi prvih neuradnih referendumskih izidov ocenil, da gre za velik poraz nekdanjega koprškega župana Popoviča. »Tak izid sem pričakoval, tudi napovedal sem ga že pred referendumom, Koprčani niso naivni in ne dopuščajo, da se z njimi manipulira. Mislim, da je po tem referendumu najbolj primerno za nekdanjega župana, da se dokončno poslovijo iz javnega življenja in neha delati škodo ljudem,« je dejal Mandarić.

»Veseli nas, da so občanke in občani prisluhnili našemu stališču in omogočili gradnjo nove soseske v Kopru, saj je stanovanjska stiska v zadnjih letih postala nevzdržna. V kampanji smo poudarjali, da je tudi gradnja novih tržnih stanovanj nujna, saj je zaradi pomanjkanja novih presahnila tudi ponudba starejših, mladim bolj dostopnih stanovanj. Zavedamo se, da nova tržna stanovanja predstavljajo le del rešitve, zato smo v tej razpravi jasno zagovarjali stališče, da lahko problem mladih dolgoročne rešijo le neprofitna gradnja in stanovanjske kooperative. Z referendumskim izidom smo zadovoljni, a se zavedamo, da se najtežje delo za nas šele začneja. Mladi ZA stanovanja bomo aktivno spremljali dogajanje na področju stanovanjske gradnje v Mestni občini Koper in še naprej opozarjali na naše potrebe in pričakovanja. Želim pa si, da bi se mladi v Kopru tesneje povezali tudi, ko gre za nekatere druge probleme, ki pestijo mlade v občini in morda obudili tudi nekdanj zelo dejaven in vpliven koprski mladinski svet,« pa so povedali iz **Civilne iniciative Mladi za stanovanja**.

TURISTIČNIM DELAVCEM PRIPRAVILI PRESENEČENJE

Turistično združenje Portorož se je ob svetovnem dnevu turizma zahvalilo turističnim delavcem za požrtvovalno delo in trud, ki so ga vložili v turistično sezono.

Ob svetovnem dnevu turizma je Turistično združenje Portorož pripravilo posebno presenečenje za turistične delavce. Obiskali so osemnajst hotelov in gostinskih lokalov v Portorožu in Piranu, kjer je zbranim nepričakovano zapela naša odlična pevka Nuška Drašček, zaigral je tudi harmonikar Marsell Marinšek, ob glasbi pa je plesalka Eva Janković iz Plesnega Teatra IGEN Since 1980 osebju razdelila vrtnice.

Aleksander Valentin, direktor Turističnega združenja Portorož: »Situacija za mnoge zaposlene v turizmu ni rožnata. Za nami je sicer odlična turistična sezona, a kadra krvavo primanjkuje, zato je delo še toliko bolj naporno. Zahvaljujemo se vsem, ki so s trdim delom pomagali izpeljati to sezono in ki s svojo prijaznostjo soustvarjajo gostoljubje naše destinacije.«

Nuška je vse prisotne očarala s svojim čudovitim petjem a cappella, osebje pa se je razveselilo skromnega darila, ki je bilo tokrat za spremembo namenjeno njim in ne gostom. Kakšno je bilo presenečenje in kako so ga sprejeli zaposleni, si lahko ogledate v kratkem videu na YouTube kanalu Portorož & Piran. Video je ustvaril Val Apollonio, <https://kontent.si/>, spremlja pa ga tudi posebno sporočilo:

»Dragi natakarike in natakari, receptorke in receptorji, snažilke in snažilci, kuharji in kuharice ter vsi ostali, zaposleni v turizmu. Hvala za vaše požrtvovalno delo, z vašo prijaznostjo in

ustrežljivostjo soustvarjate gostoljubje naše destinacije. Ta nastop je skromna pozornost, s katerim se vam Turistično združenje Portorož zahvaljuje za vaše trdo delo in vztrajnost, ki ste ga vložili v to turistično sezono. Hvala vam!»

Ob svetovnem dnevu turizma je Turistično združenje Portorož organiziralo več zanimivih dogodkov. Ves konec tedna so potekali brezplačni vodeni pohodi. Obiskovalci so se lahko podali na voden pohod po vseh treh krožnih piranskih pešpoteh (Seška, Strunjanska in Piranska pešpot), na pohod od Sečovelj do Kaštelirja v Kortah, na pohod od puča do puča z ogledom Nove vasi nad Dragonjo ter na večerni vodeni ogled Pirana. Agencija Misson je v soboto v piranskem gledališču Tartini tradicionalno izbrala novo Miss Turizma Slovenije 2021, 21-letno Anamarijo Kastelic z Iga.

V ponedeljek, sedemindvajsetega septembra, je Turistično združenje Portorož v sodelovanju

z Javnim podjetjem Okolje Piran organiziralo okroglo mizo na temo turizma Zero Waste. Prisluhnili smo lahko zanimivim sogovornikom, sodelovali so Astrid Prašnikar (Ros. Turist), Alenka Pograjc (Občina Piran), mag. Boris Šušmak (Društvo DOVES – FEE Slovenia), Urša Zgojznik (Ekologi brez meja), mag. Milica Maslo Bezer (JP Okolje Piran), Patrik Matjaž (restavracija COB), Tomaž Bevčič (restavracija Rizibizi) in dr. Marijana Sikošek (prostovoljka pri društvu Istrski maraton in predavateljica za področje managementa prireditvev na Turistici). Okroglo mizo je povezovala Jana Pines z Okolja Piran, dogodek pa je obiskal tudi župan Občine Piran Denio Zadkovič, ki je ob tej priložnosti skupaj z mag. Patricijo Gržinič iz Turističnega združenja Portorož podpisal Zeleno zavezo slovenskega turizma.

Foto: Val Apollonio, Kontent.si.

LE ATTIVITÀ DELLA CAN COSTIERA

IL PRESIDENTE DEL CONSIGLIO DI STATO ALOJZ KOVŠČA IN VISITA ALLA CAN COSTIERA- A QUANDO LE PROVINCE?

Il presidente del Consiglio di stato, Alojz Kovšca ha incontrato a Capodistria il deputato al seggio specifico della CNI al Parlamento sloveno, Felice Žiža e una delegazione della CAN Costiera, composta dal presidente Alberto Scheriani, dalla sua vice, Nadia Zigante e dal segretario, Andrea Bartole. Al centro dell'attenzione il processo di regionalizzazione in Slovenia, ossia la costituzione delle province, rilanciate proprio dal Consiglio di stato dopo decenni di inutili tentativi alla Camera di stato. Kovšca ha precisato che l'iter della relativa legge sta per entrare nella sua fase finale. Sono stati raccolti i pareri dei comuni sloveni, che sarebbero così riuniti nel secondo livello dell'autogoverno locale, nel rispetto della Carta costituzionale in materia di autonomie locali. Restano ancora dubbi sull'estensione territoriale delle nuove amministrazioni. Potrebbero essere recepite in pieno le istanze della Comunità nazionale italiana e dei quattro comuni costieri per una provincia istriana autonoma, quindi non accorpata alle municipalità del Carso come previsto dalla prima bozza. Soddisfatti i rappresentanti della CNI. "Oggi durante questi colloqui abbiamo compreso che esiste la ferma volontà politica di arrivare a una provincia istriana autonoma. Noi ci vogliamo credere e ci impegneremo sino in fondo perché

ciò accada. La posizione della CNI e i suoi diritti in questi procedimenti è chiara, legata al Trattato di pace di Parigi e al Memorandum di Londra" ha rimarcato il deputato Žiža. Nel suo commento il presidente Scheriani ha, invece, rilevato: "Mi sembra di poter dire che le nostre istanze hanno incontrato il favore del Presidente Kovšca. Avevamo spedito in tempo utile, a luglio, le nostre posizioni circa la riforma. Innanzitutto noi chiediamo che la fascia costiera abbia uno status speciale proprio per la presenza della CNI". Dopo l'incontro con gli esponenti della Comunità italiana, Alojz Kovšca ha conferito con i sindaci di Capodistria, Pirano e Ancarano, ottenendo conferma dell'identità di vedute sulla costituzione di una provincia istriana autonoma.

30 ANNI DELLA COSTITUZIONE SLOVENA- CONVEGNO DELLA CAN COSTIERA CON ROBERTO BATTELLI

La Carta costituzionale slovena, i suoi trent'anni e la sua importanza per i diritti minoritari. È stato il tema del convegno promosso a Capodistria dalla CAN Costiera. Ospite Roberto Battelli, deputato al seggio specifico per la CNI del Parlamento sloveno dal 1990 al 2018, incluso nella Commissione per gli affari costituzionali nel difficile periodo della stesura della nuova Costituzione dello Stato sloveno indipendente e democratico. Dopo un quadro storico della situazione, presentato da Kristjan Knez, un cenno di saluto è stato rivolto dal Presidente della CAN Costiera,

Alberto Scheriani. Ha rimarcato l'importanza di ricordare un momento fondamentale per lo Stato sloveno e per la Comunità nazionale italiana, che ne è parte integrante. Che sia stato un tema sentito lo dimostra in numerose pubblico accorso, tra cui i giovani delle nostre scuole. Battelli ha quindi risposto alle domande del moderatore Andrea Bartole, segretario della CAN Costiera. Si è detto onorato di aver potuto contribuire a stilare una costituzione che ha avuto come scopo fondamentale tutelare la dignità dell'essere umano. Ha ricordato come nel nuovo ordinamento sono stati riportati i diritti della CNI riconosciuti in quello precedente, aggiornandoli e dove possibile implementandoli. Furono aperti anche allora temi sempre in dibattito come la tutela della lingua e della cultura italiana, l'istruzione, l'informazione e la regionalizzazione. Nella carta costituzionale, che Battelli ha definito semplicemente bella, vi sono le basi per attuare tutti i diritti minoritari nei vari campi. La realizzazione pratica delle norme richiede ancora impegno. Battelli ha ricordato il sostegno che ebbe all'epoca per le sue istanze dal Presidente del Parlamento, France Bučar, dall'illustre giurista ed ex ministro, Lojze Janko, nonché dal consigliere Pavle Svete che lo consigliò sulla formulazione delle norme riguardanti la CNI. Al Convegno sono giunti i messaggi del Presidente della Repubblica, Borut Pahor e dell'ex deputato Ciril Ribičič, trent'anni fa anche loro inseriti nella Commissione per gli affari costituzionali. Entrambi hanno avuto parole d'elogio per il ruolo svolto da Roberto Battelli. Al termine l'attuale parlamentare della CNI a Lubiana, Felice Žiža ha ringraziato il suo predecessore per l'impegno profuso, assicurando che proseguirà sulla strada dell'attuazione dei diritti della CNI da lui tracciata. Ha ricordato gli sforzi in corso per implementare le norme nel campo dell'istruzione, della valorizzazione della lingua, della regionalizzazione e della base economica.

VERIFICA PERIODICA DELLA CONVENZIONE QUADRO SULLA TUTELA DELLE MINORANZE

Visita alla Comunità nazionale italiana in Slovenia degli esperti del Consiglio d'Europa per la verifica periodica sull'applicazione della Convenzione quadro per la protezione delle minoranze nazionali. Nell'ambito dei preparativi per la preparazione del loro resoconto, la delegazione, guidata da Alina Grossu, recupera la visita in Slovenia prevista già in primavera,

Roberto Battelli, Andrea Bartole e Kristjan Knez

ma rinviata a causa dell'emergenza Covid-19. A Capodistria hanno chiesto, in particolare, dati sulle opportunità che le minoranze hanno di essere incluse alla pari nei vari settori della vita sociale ed economica, sul rispetto del bilinguismo, sui progressi nel comparto scolastico, con particolare attenzione alla preparazione dei quadri insegnanti per gli istituti di ogni ordine e grado. La delegazione del Consiglio ha dimostrato particolare interesse per le forme d'inclusione degli appartenenti alla CNI nei processi decisionali a vario livello. Dalla delegazione della CAN Costiera, composta dal presidente, Alberto Scheriani, dalla vicepresidente, Linda Rotter e dal segretario Andrea Bartole sono stati informati delle problematiche che riguardano la CNI nella vita di ogni giorno. "Si è parlato del settore scolastico, della cultura, della base economica, della lingua italiana e di come essa viene usata sul territorio, dell'Ufficio per il bilinguismo in fase di costituzione e dell'insegnamento dell'italiano nelle scuole slovene. Abbiamo toccato anche il tema della regionalizzazione. Gli ospiti hanno dimostrato vivo interesse per i nostri problemi e credo che in due ore di lavori, abbiamo potuto trarre tutte le informazioni importanti per la loro missione" ha dichiarato al termine il presidente Scheriani. Nella loro agenda gli esponenti del Consiglio d'Europa avevano ancora incontri con la Comunità nazionale ungherese, la Comunità Rom e, in chiusura, uno scambio d'informazione con gli esponenti del governo sloveno.

IL DEPUTATO FELICE ŽIŽA IN VISITA ALLA COMUNITÀ NAZIONALE ITALIANA DI PIRANO

Il deputato al seggio specifico della CNI al Parlamento sloveno, Felice Žiža ha ripreso in ottobre il giro di incontri nelle Comunità degli Italiani. La prima tappa è stata Pirano. A Casa Tartini è stato accolto dal presidente della CAN Comunale, Andrea Bartole che gli ha poi ceduto

la parola per un'introduzione. Žiža ha espresso soddisfazione per poter rivedere dopo il lungo lockdown i connazionali piranesi. Da medico, non ha potuto sorvolare sull'importanza di ricorrere ai vaccini, come unico metodo efficace per combattere il terribile morbo, che tanti disagi ha portato nella vita di ogni giorno. Il deputato ha lavorato per arginarli, nell'ambito delle sue competenze a Lubiana. Ha tentato in particolare di facilitare il passaggio della frontiera con la Croazia e l'Italia per i lavoratori transfrontalieri e gli studenti, che nei momenti più gravi della pandemia, facevano difficoltà a raggiungere i posti di lavoro o le scuole. Ha rimarcato che, purtroppo, nel Paese l'emergenza epidemiologica genera scontri politici, invece di portare ad una unitarietà d'intenti. Si punta alle elezioni anticipate- ha detto ancora Žiža. Una possibilità sempre aperta, ma i deputati delle Comunità nazionali italiana ed ungherese, che collaborano con l'esecutivo di carica, seguendo una prassi consolidata negli anni, non intendono prendersi responsabilità dirette per una caduta del governo. Proseguendo ha posto in rilievo i risultati ottenuti per risolvere i problemi di Tv Capodistria e ha annunciato nuove assunzioni. Ha ricordato gli accordi per corsi universitari in italiano della Facoltà di pedagogia, l'assunzione di due nuovi consulenti per le nostre scuole e le modifiche allo studio per migliorare le competenze linguistiche dei professori. Il 15 novembre il deputato incontrerà i connazionali di Isola e il 29 novembre ancora quelli di Ancarano.

COMUNITÀ DEGLI ITALIANI DI CREVATINI- APERTA LA NUOVA BIBLIOTECA

Con una breve, ma solenne cerimonia è stata inaugurata nei giorni scorsi la rinnovata biblioteca della Comunità degli Italiani di Crevatini, che è entrata a far parte del Sistema bibliotecario della Comunità Nazionale Italiana in Slovenia.

Tra i presenti il deputato al seggio specifico CNI del Parlamento sloveno, Felice Žiža, il sindaco del Comune di Capodistria, Aleš Bržan e il presidente della CAN di Capodistria, Fulvio Richter. L'importanza che la biblioteca riveste per la Comunità degli Italiani di Crevatini, è stata illustrata dalla presidente, Maria Pia Casagrande, che ha posto in risalto il richiamo che i libri possono svolgere soprattutto per gli attivisti più giovani. Ha sfruttato l'occasione anche per ribadire come la CI di Crevatini non dispone di vani adeguati nello stabile della Casa della cultura di Bosici. Il sindaco Bržan ha replicato subito assicurando che il problema degli spazi può essere risolto in tempi brevi e che per le necessità della CI è a disposizione l'intera struttura che già la ospita. Tra gli interventi di saluto quelli del deputato, Felice Žiža che ha garantito il suo costante impegno, compatibilmente con le competenze che ha, per sostenere le istanze dei connazionali. Il presidente Richter ha citato da parte sua l'importante progetto in corso per l'ampliamento della Scuola elementare e dell'asilo italiani a Crevatini.

CAN ANCARANO- BILANCIO DELLE ATTIVITÀ E PIANI FUTURI

Nel corso dell'ultima riunione, il Consiglio della CAN di Ancarano ha fatto il punto sulle attività svolte. Hanno constatato che nelle iniziative sono stati condizionati dall'epidemia. Il rispetto delle norme anti-contagio hanno impedito di svolgere tutto il lavoro programmato. Le istituzioni minoritarie hanno promosso o partecipato a numerosi appuntamenti ad Ancarano e dintorni. "Abbiamo iniziato nel giugno scorso, poiché prima la vita sociale era stata sospesa causa il Covid. Primo appuntamento è stato il corso di moda, con nozioni pratiche su come realizzare i modelli. Quest'anno è andata in porto la Festa della musica, in collaborazione con il Consolato generale d'Italia a Capodistria. Le giornate estive ci hanno consentito di riproporre il corso di vela, ma le condizioni atmosferiche ci sono state avverse in luglio, quando il maltempo ci ha costretti ad annullare la serata jazz pianificata. Il Covid ci ha ostacolati anche all'inizio di settembre, quando avevamo in piano il tradizionale torneo di beach volley per le scuole" ha rilevato la presidente della CAN, Linda Rotter. Per gli appuntamenti appena svolti o nell'immediato futuro ha citato il corso di disegno per adulti, la presentazione del progetto editoriale "Che bauletto", curato da Fulvia Grbac ed edito dalla CAN di Isola, l'adesione al progetto "Europa Donna" nell'ambito della campagna per la prevenzione del tumore al seno. Le ultime settimane dell'anno sono anche per la CAN di Ancarano un'incognita, legata all'andamento dell'epidemia.

Alojz Kovšca con Felice Žiža e Alberto Scheriani

SONJA ANA HOYER

Umetnostna zgodovinarica, konzervatorica, avtorica številnih strokovnih člankov in knjig, tudi dveh knjig o umetninah, slikah beneških mojstrov, ki so jih, da bi jih zaščitili pred vojnim uničenjem iz Izole, Pirana in Kopra, odnesli v Italijo. In tam so ostale do danes. Sedemnajst let je posvetila temu problemu, zdaj so na vrsti drugi, pravi.

V času študija v Benetkah 1990

Na Obalo ste prišli leta 1969. Kam ste pravzaprav prišli in kako so vas sprejeli?

Moj prihod na Obalo je bilo pravo doživetje, sem sem bila poslana. To so bili tisti časi, ko je profesor Šumi (legendarni profesor umetnostne zgodovine na Filozofski fakulteti v Ljubljani, 1924-2006, op.a.) pošiljal svoje nekdane študente tja, kjer jih ni bilo, zlasti na Obalo, kjer je bilo potrebno organizirati slovensko spomeniškovarstveno službo. Pred mano je na Obalo poslal Toneta Mikeln, ki je potem moral v vojsko. Šumi je iskal novo žrtev, na razpolago sva bila dva, Damjan Prelovšek (ki je bil že namenjen na Dunaj) in jaz. Po nekaj mesecih pregovarjanja s profesorjema Šumijem in Stanetom Bernikom (umetnostni zgodovinar, profesor, urednik in likovni kritik, 1938-2019, op.a.) in mojega vztrajnega upiranja...

Zakaj?

Tega področja nisem poznala, o konzervatorstvu nisem imela pravega pojma. Mi, umetnostni zgodovinarji, smo o spomeniškem varstvu vedeli tisto, kar nam je profesor Šumi povedal pri ogledih arhitekturnih spomenikov, res pa je, da je razvil v nas odnos do spomeniškega varstva. Nismo pa vedeli, kaj ta služba je, kako dela, v kaj se vključuje... Nazadnje sem privolila in padla v zelo zapleteno situacijo. Postala sem namestnica ravnatelja Medobčinskega zavoda za spomeniško varstvo. Na Prvomajskem trgu

v Piranu smo imeli eno sobo, poleg mene sta bili še tehnična risarka, ki je pravkar prišla s poročniškega dopusta in tajnica. In kar je bilo še huje, to je bilo obdobje, ko je Edo Mihevc, arhitekt, gradil (in ga tudi zgradil) Portorož, a je gradnjo povezoval z gradnjo hotela Punta v Piranu. Škatlasta zasnova hotela bi po mnenju spomeniškega varstva pomenila nasilje v členjeno strukturo mesta, kot je Piran, jaz pa sem bila tista, ki je morala na koncu dati dovoljenje za zidavo. Sestal se je strokovni svet, v katerem so sedeli tudi profesor Šumi, Stane Bernik in Savin Sever (arhitekt, op.a.). Potem je bila še napeta seja sveta za urbanizem. To so bile situacije, kjer bi človek res lahko obupal. Nekako sem zdržala, vmes pa hodila na kapijo v vojašnico Ljuba Šercerja v Ljubljano k Mikelnu. »Šta ste vi njemu, koleginka?«, so me spraševali.

Hodili ste se posvetovati?

Seveda, saj nisem vedela, kaj naj. Prišla sem naravnost s fakultete, rekla sem si, največ dve leti bom ostala. No, od takrat je minilo že več kot petdeset let. Prvih pet let je bilo zelo težko.

Je bila ta služba tudi z današnje perspektive žrtvovanje?

Ne, bila je zelo dobra šola. Šola o tem, kaj je spomeniško varstvo. Šele kasneje sem pravno razumela, zakaj nismo mogli preprečiti gradnje hotela Piran. Ker je bila v mapni kopiji narisana oblika pravokotnika! In zakaj pravokotnik? Ker je bil to čas kegljišč in ta so pravokotna. Preden

sem prišla, je spomeniškem varstvu uspelo doseči to, da je bila predvidena gradnja hotela nižja in da so predvideli členjeno strešino, ki se je bolje vklapljala med piranke strešine. No, tudi osebno sem doživela Mihevca...

Ta zgodba se mi zdi zanimiva ravno zaradi njega, ki je bil takrat arhitekturna avtoriteta na Obali in je očitno lahko delal, kar je hotel.

To je bilo zame najhuje. Da lahko nekdo, ki je profesor na arhitekturi, sili v tako gradnjo, kot je bil ta hotel. Zame je bil to velik udarec.

Ste si predstavljali, da boste velikemu arhitektu ravno vi povedali, kaj lahko zgradi?

Ne, saj mu tudi najvišje strokovne in tudi politične avtoritete niso mogle. Mihevc je takrat za vsak objekt, ki ga je gradil na Obali, imel tudi investitorja. In diplomske naloge svojih študentov. Treba je vedeti, da je cel Portorož zgrajen brez urbanističnega načrta. Naj končam zgodbo o hotelu. Stane Bernik, ki ga je profesor Šumi med prvimi poslal na Obalo, njegova diplomska naloga Koper-Izola-Piran, organizem slovenskih mest, iz leta 1968, je še danes najbolj iskana knjiga v knjižnicah, je na seji strokovnega sveta vztrajal pri utemeljitvi odklonilnega mnenja, čeprav so vsi ostali popustili.

Ste potem izdali odločbo z dovoljenjem?

Da, to je odločba s podpisom takratne namestnice ravnatelja zavoda.

Ta prostor Obale je hermetičen in zelo težko sprejme prišleke, vi pa ste prišli celo iz Prekmurja. Kar malo bogokletno.

Za moje prekmurstvo ljudje dolgo niso vedeli, ker nisem veliko govorila o tem. Šele takrat, leta 1993, ko sem doktorirala s Tartinijevo hišo v Piranu, so mi prekmurški prijatelji priredili veliko praznovanje pri Capekovem mlinu pri Veliki Polani v Prekmurju. Takrat je bilo vsem jasno, od kod sem. Zbrali so se moji številni slovenski in tuji kolegi in prijatelji. Zdaj seveda vedno nergam, ko grem v Prekmurje, ker je tam vse narobe, zlasti v moji rojstni Murski Soboti, ki ni bila nikoli spomeniškovarstveno ovrednotena.

Od kje y v vašem priimku?

Moj predniki so bili sudetski Nemci, ki so živeli na Madžarskem, kamor je takrat spadala tudi Murska Sobota. Zanimivo, po vojni so priimke slovenili in y se je spremenil v j. Moja sestra se je v zadnjem letniku gimnazije pisala Hojer, jaz pa sem prišla v prvi letnik z izpisom iz rojstne matične knjige s Hoyer. V tistih časih priimka ni bilo mogoče spreminjati. Sonja Ana Hoyer, kot se pišem še danes, sem uredila v Piranu.

Petdeset let živite tukaj, na Obali. Kaj se je spremenilo v tem času? Kako se razlikuje od takrat, ko ste prišli?

Na ta prostor sem vedno gledala s spoštovanjem. Ko sem z avtobusom prišla v Piran, vozil je še na Tartinijev trg, sem se do Prvomajskega trga, kjer sem imela službo, izgubila. Tudi pred petdesetimi leti to ni bil grd kraj. Posegi, ki bi devastirali to mesto, se niso zgodili.

Če danes pogledate obalo in Piran, mesto v katerem živite, ste zadovoljni z delom, ki ste ga tukaj opravili?

Vse pove to, da po petdesetih letih življenja tukaj, ne morem iz tega mesta, ne morem stran. Že enajst let sem v pokoju, šele zdaj grem z veseljem na piazza, pa na tržnico, vsi me poznajo, z vsemi se pogovarjam. Ko sem bila v službi, sem bila neprestano na poti med Koprom, Izolo, Piranom in Ljubljano. Potem, ko sem doktorirala, sem namreč petnajst let predavala konzervatorstvo na umetnostni zgodovini in tako vzgojila generacije umetnostnih zgodovinarjev, skoraj na vsaki enoti Zavoda za varstvo kulturne dediščine najdem kakšnega svojega študenta ali doktoranta, saj je bilo kar deset doktorantov.

Imela sem dve službi in kot da tukaj nisem živela, veliko časa sem presedela pred računalnikom. In vsi so me grdo gledali, ker konzervatorji niso

Srednjeveško razpelo Križani - danes v Krstilnici - pred restavriranjem v 70-ih letih

ravno priljubljeni med ljudmi. "Tamle gre tista, ki nas davi." Ne samo zato, ker braniš staro, "ona nam ne pusti živeti", konzervatorstvo je naporna služba. Ljudem moraš znati razložiti, zakaj je kaj prav, česar danes ne delajo več. Samo še odločbe pišejo, ker je tako organizirana služba. In to ne bo dobro.

Se je že kdaj zgodilo, da bi zaradi neupoštevanja odločb kakšno hišo porušili?

Ne, ne da bi vedela. Zase vem, da sem se z ljudmi veliko pogovarjala, kar je velikokrat tudi zelo naporno. Tudi avtoriteto moraš imeti. Tako, kot jo je imel nekdani direktor Zavoda Tone Mikeln. Bil je politično aktiven in skozi politiko je izpeljal veliko strokovno zastavljenih projektov Tartinijev trg, Tartinijevo hišo... Že profesor Šumi nam je vedno govoril, da morajo biti konzervatorji javni delavci, da morajo javno nastopati, da se jih mora slišati. Res pa je, da so se časi spremenili.

V času, ko sem še delala, administrativno pravni vidik še ni bil tako poudarjen. Imeli smo varstvene režime za mesto, pa za območje, za posamezne objekte, tudi sanacijski načrt Pirana, v katerem smo ovrednotili mestno celoto, posamezne mestne ambiente in posamezne stavbe. Na osnovi varstvenih režimov in stavbnih raziskav smo izdelali konzervatorske podloge za projekt prenove. Današnji postopki so bistveno

daljši.

Ampak vse to počne konkreten človek, s svojim sistemom vrednot in odnosom...

Tudi v tem poslu je pomembna ustvarjalnost. Ko sem bila predsednica Društva konservatorjev, smo imeli v takratnem hotelu Punta (danes je to objekt s počitniškimi stanovanji, spomeniškovarstveno ustrezno predelan) simpozij Ustvarjalnost v konzervatorstvu, soočili smo konzervatorska izhodišča s projektom. Izbrali smo posamezne primere, kjer sta nastopala konservator in arhitekt. Nastopila sem s primerom Hotela Palace, arhitekt pa je bil Vojteh Ravnikar, ki je predstavil načrt prenove. Draž tega posla je točno tukaj, v stiku. In tudi veselje.

Nestrokovnjaki se do takih stvari obnašamo na nivoju všečnosti. Mi lahko kot strokovnjakinja poveste primer prenove, ki zdrži tudi vaše strokovne pogoje in zahteve?

Zame je to stavba Univerze v Kopru, kjer sem sodelovala od vsega začetka, od natečaja naprej. Za razliko od prenove Pretorske palače, kjer smo vse storili prav, od raziskav do konzervatorskih programov, potem pa je prišel nov župan, ki je hotel nekaj po svoje. Imenoval je komisijo in nastal je nek neohistorizem. Ko prideš v palačo, ne veš, od kdaj je. Načelo prenove je tudi ta, da takrat, ko moraš dodati kaj novega, mora to imeti pečat časa, v katerem je nastalo. Rekonstrukcijo lahko delaš, če imaš za to podatke. To so načela Beneške karte iz leta 1964. In to je ustvarjalnost v tem poslu. Ustvarjalnost ni uradništvo.

Ustvarjalnost je tudi to, da dosežeš kompromis med dvema nasprotnima stranema, to pa pomeni tudi popuščanje na obeh straneh.

Doseganje kompromisa je večina, za našo stroko pa pomeni, da lahko popuščamo do neke meje, naprej pa ne. V konzervatorstvu za nekatere stvari ni kompromisa, od tam naprej pa lahko nastopi ustvarjalnost posameznikov.

Koper ima kot primer dobre obnove univerzo, o kateri ste govorili. Kaj pa Piran?

Piran ima vzorno prenovljeno Tartinijevo hišo. Ena od redkih primerov pri nas, ki pri obnovi izpolnjuje tri najpomembnejše naloge konzervatorske stroke: raziskati, obnoviti, objaviti. Obnovitvena dela so potekala vrsto let, pri obnovi so bile odkrite dekoracije s konca osemnajstega in začetka devetnajstega stoletja,

Agrigento Sicilija

za njihovo izvedbo pa smo odkrili grafične podloge Pietra Gasparija, sodobnika slavnega Piranesija. Z dvema publikacijama v slovenščini in italijanščini smo leta 1992 slavili 200-letnico Tartinijevega rojstva. Knjigo smo predstavili v Doževi palači v Benetkah, ob prisotnosti obeh županov, mojega mentorja profesorja Šumija in beneškega profesorja Manlia Brusantina. (foto) **Ko so prenovili Tartinijev trg v Piranu, se je o tem trgu veliko govorilo.**

Ta trg je veliko dejanje. Je velik doprinos mestu, mesto živi s tem trgom. Ljudje se tukaj srečujejo, otroci se igrajo, prireditve so. Trg nikoli ni prazen.

Vem, da sem med redkimi in tega ne bom znala strokovno utemeljiti, ampak jaz imam problem s tem trgom od takrat, ko je nastal. Vsakokrat, ko sem na trgu, imam občutek, da nekaj ni prav. Da je preveč umeten, tudi tlak se mi ne zdi pravi.

No, nisi edina, veliko ljudi si želi stari kamen na trgu. Menim, da je ideja elipse, ki povezuje raznoliki tržni plašč in je v beli obliki kamna slavnostno položena na sivi profani kamen, odlična ideja projektanta. Mesto živi s tem trgom in po navadi je tudi to res, kar ljudem ni všeč, se velikokrat pokaže kot dobro.

Saj, na koncu se navadimo na vse, na grde stavbe, napačne urbanistične rešitve... Tudi v Ljubljani se bomo navadili na Šumi, ki je kot nasedla večnadstropna ladja v mestu, navadili smo se na Črno vdovo, pa na nove betonskosteklene hotele. Doslej sva govorili o konfliktu med konzervatorji in arhitekti, kaj pa konflikt med konzervatorji in investitorji? Vedno več je takih primerov, ki kažejo na to, da denar odpira vse poti.

Enkrat sem napisala tekst Vloga konzervatorja, arhitekta in investitorja ravno v času prenove univerze. V svetu je ta raven zavedanja, kaj je treba ohraniti zanamcem in kako, bistveno višja od naše. In tudi spoštovanje do stroke, kot je konzervatorstvo. Tam se ni treba boriti s kapitalom, jasno je, kaj je dovoljeno in kaj ne. No, morda je ta moj pogled malo idealiziran. V enainštiridesetletnem delu na področju konzervatorstva se nisem velikokrat srečala s tem problemom...

Ampak prenova hotela Piran govori ravno o tem?

Hotel Piran je primer izvrstne povezave s starim hotelom arhitekta Marjana Petkovška, nadomestno novogradnjo in secesijskim zaključkom prenovljenega starega hotela. Žal je ta imeniten ansambel arhitekta Vojteha Ravnikarja doživel z novim lastnikom nekaj neustreznih predelav.

Ker se spomnim, kakšen je bil hotel izpod peresa arhitekta Vojteha Ravnikarja, iz pietete do njega še nisem stopila v hotel

Sonja Ana Hoyer v akciji

niti na teraso.

Kaj šele jaz, ki sem sodelovala z arhitektom Ravnikarjem, vendar poleti rada posedam na njihovi terasi v pritličju, saj je podaljšek piranske plaže.

Zadnjih sedemnajst let se ukvarjate s primerom odnesenih umetnin, slik beneških mojstrov, ki so jih iz Izole, Pirana in Kopra, v strahu pred uničenjem v vojni, odnesli v hrambo v Italijo. In jih nikoli vrnil. Pravkar je izšla tudi knjiga Dnevnik o umiku umetnin iz Kopra, Izole, Pirana leta 1940, ki ste jo izdali z veliko pomočjo Jožeta Hočevarja. In je natančno to, kar pravi naslov.

Kar je v tem primeru najpomembnejše, slike niso bile vojni plen, odpeljali so jih zato, da bi jih zaščitili pred uničenjem med vojno. Ko sem leta 2002 v časopisu prebrala, da bodo odprli zaboje teh slik in jih razstavili v Rimu kot svoje, sem šla naravnost v Rim na novinarsko konferenco, kjer so predstavljali razstavo pod naslovom Spet najdeni zakladi-mojstrovine iz Istre.. Poslušala sem same laži. Vse te slike velikih beneških mojstrov, med drugim Carpaccia, Vivarinija, Paola Veneziana, Tiepola so bile odpeljane z reverzi, torej z obvezo, da se, ko bo enkrat nevarnost minila, vrnejo. Začela sem raziskovati, kaj se je godilo in nastala je trojezična knjiga V Italiji zadržane umetnine iz Kopra, Izole, Pirana. V knjigi je natančno popisano, za katere umetnine gre, od kod so, in kam so jih odnesli. Potem sem, mislim, da v Padovi, slišala, da o tem, kako so bile te slike odpeljane, obstaja tudi dnevnik. V Udinah sem v muzeju poznala takratnega direktorja Giuseppa

Bergaminija, ga prosila, naj mi pokaže ta dnevnik, ki ga je napisal Carlo Someda de Marco, takrat direktor muzeja v Udinah. Ta druga knjiga je torej trojezični dnevnik v italijanščini, slovenščini in angleščini. Tukaj je vse natančno popisano, kako so bile slike umaknjene, odpeljane, kje so bile zdržane itd., po datumih, zelo zanimivo čtivo. Po kapitulaciji Italije so naši zaboji ostali v kleti v Sant Danielu, potem so jih odpeljali v Rim. Dnevnik se zaključuje s stavkom avtorja, ki pravi, da upa, da bodo v miru, te umetnine kdaj prišle tja, od koder so odšle. Dolgo sem težila, da je treba ta dnevnik prevesti in objaviti, in to smo zdaj dosegli. Italijani vztrajajo, da so slike nastale takrat, ko so bili oni tukaj, in da so njihove. Slike so imenitno restavrirane, popisi urejeni, raziskane. Sodile bi v kakšno veliko svetovno galerijo.

Tvegate ugotovitev, da slike ne bi bile tako dobro urejene in restavrirane, če bi ostale tu?

Ne, to težko rečem. Tudi mi imamo dobre restavratore.

Kako dolgo lahko traja ta borba za vrnitev slik?

Ne vem, po sedemnajstih letih sem svoje delo končala, zdaj so na vrsti drugi. Tako in tako mi pravijo, naj raje pišem konzervatorske spomine.

Vaša napoved dogajanja?

Vesela sem, da sta obe knjigi izšli. Morda bosta kdaj komu prišli prav. Morda čez sto let. Tudi Narodni dom v Trstu smo dobili nazaj po sto letih. No, če bi imeli več takih diplomatov, kot je sedanj konzul Vojko Vovk v Trstu, morda tudi prej.

BALKANSKI GLEDALIŠKI HIT: JUGOSLAVIJA, MOJA DEŽELA

Matej Sukič

Igralska zasedba predstave Jugoslavija, moja dežela se je ponovno zbrala. Ravno v teh dneh zaključuje turnejo po Bosni in Hercegovini ter Srbiji. Prijedor, Banja Luka, Gradiška in Zaječar so kraji, ki so v oktobru gostili to večkrat nagrajeno predstavo. Morda se igralci v Koper vrnejo še s kakšno novo nagrado, a to v trenutku nastajanja teh vrstic še ni znano. Kaj je tisto, kar navdušuje gledalce in strokovno publiko? O čem govori predstava, ki je nastala po istoimenskem romanu Gorana Vojnovića?

Slovenski filmski in televizijski režiser ter scenarist, pisatelj in kolumnist je osnovo za roman Jugoslavija, moja dežela vzel iz resnične zgodbe oficirskih otrok, s katerimi se je do svojega enajstega leta vsako poletje družil v Pulju. Nekega dne so ti otroci preprosto »izginili« in njihova poletja verjetno nikoli več niso bila tako brezskrbna kot tista na hrvaški obali.

Humorno pripovedovanje tragične zgodbe

Predstava, ki je nastala v koprodukciji Gledališča Koper, Gledališča Prijedor in Fundacije Friedrich Ebert Stiftung, pod katero se podpisuje režiser Marko Misirača, je predstava o odnosih, družinskih in prijateljskih, ki so bili s pojavom vojne med bratskimi narodi na območju nekdanje skupne države pod hudo preizkušnjo. Z razliko od dežurnih nacionalistov v Sloveniji, Srbiji, Bosni in Hercegovini ter na Hrvaškem, predstava ne išče univerzalne resnice in ne ponuja odgovorov, še manj pa sodb, ki bi jih želel nekdo slišati. Ponuja vprašanja in dvome. Gledalec hitro ugotovi, da gre za družinsko dramo in nič več kot to. Sicer pa, kaj je lahko več kot drama, ki se dogaja znotraj temeljne celice družbe, družine?

Zgodba, v kateri glavni junak Vladan

Borojević išče očeta Nedeljka, oficirja nekdanje Jugoslovanske ljudske armade, danes vojnega zločinca na begu pred oblastmi, je tesnobno potovanje, na katerem se mora mladi človek soočiti s svojimi življenjskimi travmami, strahovi in ponovno najti svojo identiteto. Kljub temu v predstavi ne manjka zabavnih vložkov in komičnih situacij. Zgodba se vendarle dogaja na Balkanu, kjer se vsak še tako resen položaj obravnava s ščepcem humora. Režiser Misirača je to lastnost narodov nekdanje države mojstrsko vpletel v igro, kar da gledalcu občutek, da bo na koncu vse tako, kot mora biti.

Sedem nagrad in še jih štejejo

Po trenutni turneji se bo števec odigranih predstav Jugoslavija, moja dežela ustavil pri številki šestnajst. Pričakovati je, da bo poskočil tudi števec nagrad, ki jih je trenutno sedem. Prva v Sloveniji je prišla v obliki tantadruja za predstavo v celoti. Režiser Misirača ob tem ne skriva navdušenja: »Priznam, da sem več kot zadovoljen. V kratkem času smo imeli veliko predstav in osvojili sedem pomembnih nagrad.

Zanimanje za predstavo še vedno narašča. Prejeli smo tudi čudovite kritike uglednih kritikov iz Slovenije, Srbije in BiH. Vse to potrjuje, da naš trud pri postavljanju predstave ni bil zaman. Čustvena, ganljiva, a hkrati duhovita zgodba Gorana Vojnovića premaguje predsodke, kjerkoli se pojavi. Občinstvo prepozna naše namere in toplo pozdravlja izjemen igralski ansambel, ki ga sestavljajo igralci iz Kopra, Banja Luke in Prijedora.«

Decembra prihaja Jugoslavija, moja dežela ponovno v naše kraje. Slovensko občinstvo si jo bo lahko ogledalo v soboto in nedeljo, 4. in 5. decembra, v Gledališču Koper.

OBALA časopis in portal s pogledom na morje
plus

Oglaš v **OBALAp^{plus}**
e: marketing@obalaplus.si
t: 040 600 700

BOŽIČ PRIDE V KOPER OKTOBRA

Gledališče Koper je tik pred prvo premiero v sezoni 2021/2022. Predstavlja pomemben odmik od lanske, ki jo je zaznamovala vsesplošna omejitev javnega življenja.

Kot nalašč bo prva predstava komedija Laponska, pod katero se podpisuje splitska režiserka **Nenni Delmestre**. Zanimiva sogovornica nam je razkrila nekaj podrobnosti v zvezi s predstavo in nam zaupala, zakaj se je kljub uspešni teniški karieri odločila za gledališče.

Splitčani ste znani kot odlični športniki in tudi vi ste se v mladih letih posvetil športu. Zakaj ste se na koncu odločili za odrske deske in ne teniška igrišča?

Splitčani smo poznani kot izjemni športniki. Na zahodni mestni promenadi, ki je precej dolga, so kovinske ploščice z imeni splitskih športnikov, ki so osvojili olimpijsko medaljo. Ploščic je približno sto, kar ni slabo za mesto z dvesto tisoč prebivalci. Igrala sem tenis za reprezentanco nekdanje države. Na pokalu federacij sem v dvojicah igrala z Mimo Jaušovec, ki ni bila samo vrhunska igralka, ampak v prvi vrsti odlična oseba. Ni nama šlo slabo (smeh). Gledališče pa je bilo očitno vedno v meni, čeprav se kot otrok nisem udeleževala dramskih tečajev. Ljubezen do gledališča se je enostavno zgodila, in ko te teater okuži, ni poti nazaj.

Kaj raje pogledate: dobro partijo tenisa ali dobro gledališko predstavo?

Oboje, če je na vrhunski ravni. Zaradi poklica, ki ga opravljam, se zgodi, da si ogledam predstavo, ki ni vrhunska. Tenis spremljam redkeje. Mojo pozornost pritegnejo finalni obračuni na turnirjih v Wimbledonu, Parizu... To so turnirji, na katerih sem nastopila kot mladinka.

Jadranje je še ena od vaših ljubezni.

Kaj vam predstavlja stik z morjem? Si tako polnite baterije za vsakodnevne obveznosti?

Morje je del mene, del mojega dednega zapisa. Imam ga v krvi. Moj oče je bil pomorec in ljubitelj jadrnic. V začetku šestdesetih

let prejšnjega stoletja je zasnoval in zgradil štirinajstmetrsko plovilo iz železa. Takrat je to bilo nekaj posebnega. Vse življenje sem povezana z morjem. Ne gre samo za polnjenje baterij, to je moj življenjski slog.

Laponska je vaša peta predstava v Gledališču Koper. Režirali ste tudi drugod po Sloveniji. Obstajajo razlike pri delu v gledališčih v Dalmaciji, Istri in Sloveniji?

Mislim, da je to moja šestnajsta režija v Sloveniji. Vse se je začelo leta 1994, ko me je Tomaž Pandur povabil v SNG Maribor. Režirala sem Zono somraka Roda Serlinga in Darka Lukića. Predstava je bila čarobna in vsakič, ko sem v Mariboru, se je nekdo spomni. V resnici so si gledališča med sabo različna in podobna. Pomembni so ljudje, s katerimi se srečaš. Če radi opravljajo svoje delo, si kot režiser vedno na domačem terenu.

Laponsko ste pred kratkim delali tudi v Splitu in pred dnevi ste za to režijo prejeli pomembno nagrado. Bomo v Kopru videli nekaj povsem drugega ali boste raje stavili na zmagovalnega konja?

Režija je zgolj zorni kot gledanja na neko besedilo. V tem primeru je moj zorni kot tak, kot je bil v Splitu. Besedilo sem predlagala dragi prijateljici Katji Pegan, s katero sodelujeva že več kot dvajset let. Gre za odlično besedilo. Mislim, da je koprsko gledališče zaradi svoje sredozemske naravnosti pravišnje za krstno slovensko uprizoritev tega dela.

To bo prva predstava Gledališča Koper v sezoni 2021/2022. Kaj lahko občinstvo pričakuje od tega začetka?

Nikoli ne vem, kako se bo odzvalo občinstvo. To je odvisno od številnih dejavnikov. Želim si, da se publika zabava in se smeje, a istočasno tudi razmisli o nekaterih pomembnih temah, ki jih predstava obravnava.

Še preden sem vedela, da šole in univerze ustvarjajo intelektualno ambicioznejše okolje in da je to za svet, v katerega sem rojena, nadvse pomembno, in še preden sem vedela, da bo nekoč, po letu 2000, ko bom že zelo velika, ta svet brez omembe vrednih voditeljev, da bo družbeno praznina nevarnejša od družbenega pritiska, da bo ksenofobičnost zadušila aktivno državljanstvo in da bo razumevanje in raziskovanje kulturnega boja mojega naroda velik del mojega profesionalnega dela, sem zelo dobro vedela, kaj so proslave.

Veliko svojega otroštva sem preživela na Prvomajskem trgu v Piranu, veliko pa tudi v Godbenem domu na Kumarjevi ulici in v avtobusih, ki so vozili pihalni orkester (doma smo vedno rekli plehmuzka) in mojega očeta po vaseh piranske občine ali po jadranski obali takrat skupne domovine. Avtobus je vozil majhno, ampak nadvse uspešno godbo od proslave do proslave. Proslave so bile tudi večkrat na dan.

Najprej so igrali koračnice v Piranu, potem govor in recitacija pa spet koračnice, potem pa hitro še v Sv. Peter ali Novo vas. Govori so bili vsi po vrsti enaki, samo povedani so bili z manj ali več govorniškega talenta. Vsi so ljudi spominjali in opominjali na slavno preteklost, na njihov pogum in na pametne odločitve, ki so jih sprejeli za prihodnost. Vedno je bil v ospredju človek, še boljše, predniki. Za optimizem in zanesenost je vedno poskrbela godba. Ljudje so ploskali v ritmu koračnic, peli znane napeve, nazdravljali z vinom in plesali z otroki. Prav to veselje sem kot otrok razumela kot proslavo. Seveda nisem ločila ljudi na politike in preostale, kar je za otroške glave razumljivo, zame so bili samo številni veseli ljudje. In vsi so bili enaki.

Ko sem čez mnogo let režirala svojo prvo proslavo (bile so najprej občinske), je moja otroška glava še vedno imela enak program, čeprav so številni motilci želeli, da pogleda na proslave tudi drugače, bolj resno, umetniško, z distance, če se le da subverzivno. Ampak ni šlo. Veselje ljudi je bilo še vedno zanjo najpomembnejše. Ker veselje prihaja iz občutka svobode, ta pa naredi človeka velikega. In tudi danes, ko grem na pomembne sestanke ali vaje za proslave, vzamem s sabo svojo otroško glavo.

Družinski prijatelji iz Kopenhagna so mi pretekli teden sporočili, da se končno selijo iz Kopenhagna na podeželje. In to ne v predmestje Kopenhagna ali pa v bližnje vasi. Selijo se na majhen otok s tri tisoč petsto prebivalci, na katerega pelje trajekt s celine, vožnja traja uro in pol. Na otoku imajo varuško, ki pazi otroke, imajo tudi osnovno šolo, majhno srednjo šolo, trgovino in več zaselkov. Prijatelji niso tik pred penzijo, niso več desetletij trdo delali v glavnem mestu, živeli hiter tempo življenja in si želijo zadnjih nekaj let preživeti v miru, v hiški s svojim vrtom. Gre za mlado družino v zgodnjih tridesetih letih, z majhno hčerko. Preprosto so se naveličali mestnega življenja, kjer nimajo kosa svoje zemlje, kjer hčerko vozijo na sprehode po pločnikih in štirindvajset ur na teden poslušajo sirene ter promet. Živijo v zelo popularnem delu mesta Amager, le lučaz stran od stanovanja imajo mestno plažo, parke in polno restavracij ter barov. Po nekaj mesecih življenja na Obali po vrtnici z Danske sem tudi sama pristala v glavnem mestu. Tokrat v Ljubljani. In vsak dan se bolj poigravam z idejo selitve na majhen otoček, pa četudi je to samo metaforičen otoček nekje sredi podeželja v Sloveniji. Četudi se je po skoraj dveh letih omejitev življenje v mestu počasi vrnilo v bolj živahno podobo, občutek ni isti. Meglena jutra so temačna, temačni so tudi pogledi ljudi v vrstah v trgovinah, neprijazni so pogledi sprehajalcev psov v poznih večernih urah in veliko interakcij z ljudmi med jutrom in večerom je zelo napetih. Morda me je Danska razvadila, a pozabila sem, da so stereotipno hladni severnjaki pravzaprav veliko bolj prijazni in vljudni od temperamentnih Slovencev. Vse glasbenike z Obale, ki sem jih imela čast intervjuvati in živijo v Ljubljani, sem vprašala, kako Ljubljana vpliva na njihovo počutje, na njihovo ustvarjalno žilico. Odgovori so bili različni, nekateri malo manj pesimistični, nekateri vdani v usodo, spet drugi so priznali, da jim malo ugaja trpeti v Ljubljani. A vsi so se ob omembi Ljubljane zresnili, ko pa so spregovorili o Obali, o svojem domu, se jim je obraz razsvetlil. Upam, da bo tudi meni kdaj zasijalo v očeh, ko bom govorila o Ljubljani, a trenutno lahko le s posnetki v živo s sončnega Tartinijevega trga pričaram malo bolj prijazno vzdušje tudi v svoji dnevni sobi.

Za padec smučarskega skalalca Vinka Bogataja, 21. marca 1970 v Obersdorfu, sem izvedel pred nekaj dnevi. Bogataj, član jugoslovanske ekipe na turneji, je pred padcem postavil osebni rekord z daljavo stopetindvajset metrov. Toda njegov rekord je ostal v senci Jožeta Šlibarja, takrat prvega slovenskega orla. Poleg tega tisti dan Bogataju vreme ni bilo naklonjeno; snežilo je kot za stavo in v smeri skalalnice so udarjali močni sunki vetra. Bogataj je moral čakati na zaletu dvajset minut. Ko se je končno pognal po strmini, je bil premražen, smučina prekrita s snegom. Mnogo let kasneje je v intervjuju pojasnil: "Kakšnih dvajset metrov pred odskokom me je spodneslo. Izgubil sem ravnotežje, padel na desni bok in odneslo me je ob desni strani mize. Ob padcu sem imel hitrost stošest kilometrov na uro. Oplazil sem merilce hitrosti, polomil kole, podrl neke aparature ob koncu mize in kakšnih petnajst metrov od mize treščil ob tla v bližino gledalcev ter obležal pred nogami žene nemškega ministra, ki se je zaklela, da ne gre nikoli več gledat skokov." Bogataj daljave stopetindvajset metrov ni dosegel nikoli več. Njegova kariera je usahnila. Začel se je ukvarjati s slikarstvom. Zdaj je v pokoju, živi v v Lescah. Od njegovega padca je minilo pol stoletja. V Obersdorfu je ekipa TV mreže ABC postavila kamero pod odskočno mizo in v detajle posnela Bogatajev padec. ABC okoliščin, ki jih navaja Bogataj, ni omenila. Bogataj jo je odnesel brez težjih poškodb. Toda padec je bil spektakularen in ABC se je odločila, da bo posnetek vključila v špičo tedenske oddaje z naslovom Wide World of Sports. Z Bogatajevim padcem v špičo je oddaja dobila podnaslov "Navdušenje nad zmago, agonija poraza." Bogataj je postal Mr. Agonija Poraza. Za dogodek sem izvedel na večerji s prijateljem, s katerim občasno kolesarim. Pogovor je nanese na triumf slovenskih kolesarjev, ko je Greg iz žepa potegnil telefon in mi začel kazati špičo oddaje z Bogatajevim padcem. O Bogataju ni vedel veliko, le sklepal je, da je tip ok, ker sicer ABC ne bi dolga leta kazala posnetkov nekoga, ki je umrl. Nasprotno, Bogataj je v Ameriki postal najbolj popularen Slovenec vseh časov. Zakaj? Ker imajo Američani do športa emotivni odnos, privlačijo jih nasilni posnetki. Navdušenje nad zmago in agonija poraza je poetičnost, ki jo razumejo zgolj Američani. Naslov in padec najavlja dramo, ki privabi več gledalcev in oddaja dobi več oglasov. Bogataj ni vedel za svoj sloves, vse dokler ga ABC leta 1981 ni povabila na dvajseto obletnico oddaje. Bogataja so nastanili v Waldorf Astoriji, kjer je bila osrednja slovesnost. Ko je Bogataj stopil na oder, ga je dvorana sprejela z ovacijami kot nekoga, ki je vstal od mrtvih. Za mizami ob vnožju odra so sedeli Muhammad Ali, Joe Frazier, Sugar Ray Leonard, Peggy Fleming, Mark Spitz, J.O.Simpson in vsa petična Amerika. Upam, da je Bogataj, ki je bil dve desetletji ameriška medijska zvezda, obdržal vsaj avtorske pravice do padca, s katerim je ABC obogatela.

Ob vseh pretresih, povezanih s Covid pandemijo, lahko najdemo tudi kaj dobrega. Pandemija je namreč omogočila vsem ustvarjalnim in inovativnim šaljivcem poskrbeti za »drugo polovico« zdravja. Znan je ljudski rek, da je smeh polovica zdravja in zato se je potrebno smejati, smejati in na koncu, smejati. Ob vseh ponudbah testiranj, od samotestiranj do hitrih, od skupinskih do pravih, me je pred dnevi nasmejala šala na druge vrste testiranj. Ko nadrejeni ostro povpraša uslužbenca o opravljenem testu inteligentnosti, mu slednji odgovori: »Seveda sem opravil. Sem negativen!« Pa smo tam: naj se smejimo ali razjemo, naj to vzamemo kot šalo ali dejstvo. Vse pogosteje se tovrstna testiranja uporabljajo pri izboru kandidatov pred nastopom službe. Ob poglobljeni analizi tovrstnih testiranj so na primer v ZDA psihologi ugotovili, da ima približno petnajst odstotkov ali sedmina populacije v ZDA IQ nad sto petnajst, a seveda zaradi simetrije, tudi enak delež populacije pod petinosemdeset. To pa je že točka težje vključitve v delovne procese in s tem zahteven družbeni problem. To je na primer spodnja meja za sprejem v ameriško vojsko. Sprožil se je plaz razprav o različnih projekcijah teh ocen z upoštevanjem normalne distribucije inteligence, potencialnih razlik med celinami in državami, pa tudi o pravilnosti in sploh smiselnosti tovrstnega merjenja. Namreč, ali je kognitivne sposobnosti ljudi sploh mogoče preslikati v neke numerične vrednosti? Kakorkoli že, neodvisno od tega, ali so ti izračuni smiselni ali ne in ali so pravilni ali ne, se samo od sebe postavlja vprašanje, ali nima nebrzdan tehnološki razvoj in s tem vse večja uporaba umetne inteligence tudi negativne posledice. Na primer upad kognitivnih sposobnosti, beri upad človeške inteligentnosti. Po domače povedano: ker je umetne inteligence vse več ali ni morda zato naravne vse manj. Kot bi rekli Američani: "Use it or lose it." V prostem prevodu, česar ne uporabljáš, slej ko prej zakrni. In še naprej, če bomo večino dela prepustili umetni inteligenci, kaj bomo pa delali mi? Ker delo naj bi človekovemu bivanju menda dajalo smisel! Vrnimo se k omenjenim meritvam. Zdi se, da so v današnjem trenutku večji problem tisti na zgornjem, ne na spodnjem delu normalne krivulje. Tisti, ki sedijo na zgornjem in ne na spodnjem »sedmem stolcu«. Tudi zanje se namreč slej ko prej udejanjajo Parkinsonov zakon, da vsaka oseba v svojem kariernem napredovanju v določenem trenutku doseže svoj vrh nesposobnosti. Tudi za tiste na vrhnjem robu normalne krivulje, na sedmem, desetem, sedemnajstem ali pa stotem stolu. Za tiste, ki tako radi vsem drugim »solijo pamet«. Morda bi veljalo zanje opraviti kake druge vrste test. Ja, za testiranja te vrste nikoli ni prepozno.

V REKONSTRUIRANI PALAČI SABINI-GRISONI V KOPRU BOSTA SVOJE DEJAVNOSTI V PRIHODNJEM LETU OPRAVLJALA KAR DVA DNEVNA CENTRA

Rekonstrukcija palače Sabini-Grisoni na Vergerijevem trgu v Kopru poteka po začrtani časovnici. Po zaključku obsežnih gradbenih in restavratorskih delih bosta prihodnje leto v prostorih, prežetih z bogatimi zgodovinskimi odkritji, dnevne aktivnosti izvajala Slovensko združenje za duševno zdravje - dnevni center ŠENT Koper (ŠENTMAR) in Obalni dom upokoencev Koper, ki je poleg MOK tudi soinvestitor prenove.

Mojstrsko izdelani spiralasti dimnik

ŽE IZVEDENA RUŠITVENA DELA IN STATIČNA SANACIJA

Zaradi starosti in dotrajanosti stavbe, ki jo poznamo pod imenom Sabini-Grisoni, ta stoji v nizu stavb vzdolž ulice za koprsko občinsko stavbo, so to poletje stekla rekonstrukcijska dela. Do danes so po besedah vodje projekta izvajalskega gradbeno-inženirskega podjetja **Makro 5 gradnje d.o.o., Mihe Zabela**, v večji meri zaključili z rušitvenimi deli, ki so obsegala rušitev obstoječe talne plošče in predelnih sten, odstranitev medetažnih lesenih plošč ter odstranitev dotrajanega dela lesene strešne konstrukcije. Prav tako se je na objektu že izvedla obsežna statična sanacija s podbetoniranjem celotnih temeljev, izvedle so se nova talna in medetažna plošča ter nosilne stene, pripravil se je notranji dvigalni jašek. Trenutno poteka zamenjava dela strešne konstrukcije, odbija se dotrajani fasadni omet, ki ga bo nadomestil nov enakega videza. V prihodnjih tednih bo sledilo injektiranje sten v pritličju in izvajanje ometov ter fiksiranje poslikanih delov notranjosti stavbe.

Slednje bo izvedel ZVKDS.

Investicijo skupno vodita Mestna občina Koper, ki je naložbo prijavila tudi na razpis za pridobitev sredstev iz naslova Celostnih teritorialnih naložb, ter Obalni dom Upokoencev, ki je sredstva uspešno pridobil s prijavo projekta na Javni razpis za sofinanciranje vlaganj v infrastrukturo, namenjeno izvajanju dnevnih oblik varstva/začasnih namestitev za starejše Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti oktobra lani.

PROSTORI, NAMENJENI DNEVNIMA CENTROMA ZAVODA ŠENT IN OBALNEGA DOMA UPOKOJENCEV

V prenovljeni palači bosta prostore za svoje dejavnosti dobila dnevni center ŠENT Koper ter Obalni dom upokoencev Koper. Oba zavoda bosta v prostore umestila svoje dnevne aktivnosti. Odgovorna projektantka **Lučka M. Lesjak Soklič** obrazloži funkcionalno zasnovo prostorov: »Dnevni center za zagotavljanje dnevnih oblik varstva starejših od petinšestdeset let bo umeščen v delu pritlične etaže in bo

obsegal vse potrebne prostore za opravljanje tovrstne dejavnosti. Drugi del pritličja bo namenjen društvu ŠENT. V prvem nadstropju bodo razporejene večnamenska dvorana, predavalnica in sejna soba. V preostalem delu prvega nadstropja in mansarde bodo pisarne in sanitarni prostori. V začetku predvideno zunanjo dvizžno ploščad, namenjeno predvsem dostopu gibalno oviranih oseb v I. nadstropje, smo umestili v notranjost stavbe.« Zunanja podoba stavbe bo ostala nespremenjena. Ohranile se bodo vse profilacije na objektu; torej obstoječi profiliran venec, horizontalni okrasni rob pri terasi podhoda ter vse erte okoli okenskih in vratnih odprtín. Velika posebnost palače je tudi spiralasti dimnik. Takšna primerka sta v Kopru le dva. Lesjak Sokličeva še dodaja: »Nekdanji palači Sabini-Grisoni bomo z rekonstrukcijo in prenovo prostorov delno povrnili tako njen vsebinski koncept, predvsem pa stavbo prezentirali na način, ki ji pristaja. Največji izziv pri projektiranju je bilo prav odkrivanje kvalitetnih historičnih plasti stavbe, ki so se z napredovanjem del razkrivale in vkomponiranje le-teh v nov koncept prenove.«

Navdušenja nad bodočimi novimi prostori ne skriva niti direktorica Obalnega doma upokoencev, **Neva Tomažič**, ki poudarja, da bo dnevna oskrba prilagojena individualnim potrebam predvideno petnajstih uporabnikov, z namenom dviga kakovostno življenja. Poleg tega bo nov dnevni center služil tudi kot dostopna informacijska točka za starejše in njihove sivoce, ki velikokrat potrebujejo koristne napotke in informacije. Navprašanje, kaj ODU pomenijo novi prostori, odgovarja: »Pomenijo nam predvsem uresničevanje dolgoročne vizije krepitve storitev, s katerimi se želimo še bolj približati lokalnemu prebivalstvu ter skupaj z lokalno skupnostjo slediti začrtani poti preoblikovanja v regijski center, ki starejšim ponuja tako institucionalne kot skupnostne oblike storitev.«

Tudi v društvu ŠENT se novih prostorov

Vrhnji del novoveške cisterne in kanal, speljan vanjo. Foto arhiv Avgusta d.o.o.

izredno veselijo. »Nove večje prostore bomo uporabljali za izvajanje programa dnevnega centra enote Šentmara. Manjši prostori pa bodo namenjeni individualnim osebnim in telefonskim pogovorom z uporabniki in njihovimi svojci in pisarnam za zaposlene. Ena od pisarn bo zasedel program Mreža stanovanjskih skupin. Ta program je namenjen preprečevanju in reševanju socialnih stisk posameznih ranljivih skupin prebivalstva. Namenjen je polnoletnim osebam, ki nimajo primerne bivalne okolja in zaradi težav v duševnem zdravju potrebujejo strokovno pomoč in podporo za samostojno življenje v skupnosti,« obrazložita strokovni sodelavki Dorotea Žigon in Neva Kozlovič-Žigante, ki si želita, da bi se delovanju društva pridružili tudi novi prostovoljci in vsi željni njihove družbe.

ODKRITE NAVDUŠUJOČE ARHEOLOŠKE OSTALINE

V času rušitvenih del so bile v in ob palači odkrite zanimive arheološke ostaline, ki med drugim pričajo o poseljenosti teritorija že v času pozne antike. »Analize najdenih ostalin sicer še niso dokončane, potrebno je pregledati še najdeno keramiko in izdati končno poročilo. S strokovnega vidika je najzanimivejša najdba cisterne in zidov, ki so jo obkrožali, kar pričča o tem, da je bila sedanja notranjost poslopja v

novoveškem času dvorišče. Poleg omenjene cisterne je bil odkrit tudi novoveški kamniti kanal z opečnato konstrukcijo – kanalizacija, ki je bila prav tako kot cisterna ob širitvi objekta proti severu in jugu kasneje zazidana. Odkrite ostaline dopolnjujejo arheološko podobo novoveškega Kopra, medtem ko je skeletni grob, odkrit ob zunanjem delu stavbe, najverjetneje del poznoantičnega grobišča, ki je bil v sklopu prenove hiše na Vergerijevem trgu 3, raziskan že leta 2018. Antropološka analiza je pokazala, da je najdeno okostje žensko. Do končnega poročila ga bomo hranili v naših prostorih, kasneje pa ga bomo predali pristojnemu muzeju,« je povedala univ. dipl. arheologinja **Ines Klokočevnik** iz podjetja Avgusta d.o.o., ki je po navodilu Zavoda za varstvo kulturne dediščine Piran in Mestne občine Koper opravilo obsežne arheološke raziskave. Ostale najdbe v notranjosti palače so pristojni ustrezno zaščitili, čeznje pa je izvajalsko podjetje že izvedlo temeljenje.

STAVBA V MINULEM TEDNU TUDI URADNO VPISANA V REGISTER KULTURNE DEDIŠČINE

Stara gotška stavba, ki je tudi spomeniško zaščitena in je del koprskih kulturne dediščine, je bila v minulem tednu uradno vpisana v nacionalni register kulturne dediščine, ki je osrednja zbirka podatkov o dediščini Slovenije. Po besedah odgovorne konservatorke **ZVKDS iz območne enote Piran Katje Košuta** se stavba v registru pridružuje svoji sosedji, ki zaključuje niz kulturno pomembnih stavb na tem območju Kopra. Na pročelju omenjene sosednje meščanske stavbe je mogoče zaslediti tudi grb družine Sabini iz šestnajstega stoletja. Odgovorna konservatorica je z naslednjimi besedami pospremila pomembna odkritja v palači, predvsem stenske in stropne poslikave: »Palača je sestavljena iz več objektov (vsaj treh) in je v osnovi najverjetneje iz petnajstega stoletja, današnji izgled pa je dobila ob predelavi med osemnajstim in devetnajstim stoletjem. V to obdobje je datirana tudi polkrožna okenska odprtina z vitražem na ohranjenem osrednjem kamnitem stopnišču. Poslikave v prvem nadstropju težko definiramo, saj niso dovolj odkrite, vsekakor pa imamo dva sloja poslikav iz dveh različnih obdobij. Za stropne poslikave stopnišča in vhodnega predela za zastekljeno steno v nadstropju, ki se jih je Mestna občina Koper odločila predstaviti, pa vendarle lahko rečemo, da so iz devetnajstega stoletja. Objekt je bil vpisan tudi v register kulturne dediščine in tako pridobil evidenčno številko dediščine, v kratkem naj bi bil razglašen še za spomenik lokalnega pomena. Glede na to, da gre za eno izmed imenitnejših palač v Kopru, si ZVKDS OE Piran prizadeva, da bi lahko v prihodnje restavriral in prezentiral še ostale stenske in

stropne poslikave.« Polkrožno okensko odprtino so že odstranili in odpeljali na restavriranje. Ostala restavratorska dela pa se bodo pričela v kratkem.

PRAV V TEH PROSTORIH SE JE NAHAJALA BOGATA KNJIŽNICA FRANCESCA GRISONIJA

Grof Francesco Grisoni je bil v širšem družbenem prostoru poznan predvsem kot dobrotnik, mecen, družbenopolitični delavec in bibliofil. Predvidevajo, da je ravno on živel v družinski palači, ki jo je sredi osemnajstega stoletja po Sabinih podedoval njegov oče in prav tukaj se je nahajala bogata knjižnica, ki jo sedaj, vključno s knjižnimi omarami, hrani Osrednja knjižnica Srečka Vilharja. Grisonijeva želja je bila, da se prostore palače po njegovi smrti nameni za vzgojo in šolanje sirot oziroma siromašnih otrok.

Naklonjen odnos do kulturne zapuščine in zagotavljanje potreb sodobnega človeka se bosta v prenovljeni palači zagotovo trdno prepletala.

EU SREDSTVA ZA SUHOZID

Pred nekaj dnevi se je v Izoli odvijala novinarska konferenca, na kateri so štirje ključni partnerji predstavili pomen popisov suhozidov, predvsem kot predlog za prihodnje koriščenje sredstev EU za podeželje v finančnem obdobju 2023-2027. Popis je bil že predstavljen in predan Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, predstavlja pa osnovo za vzpostavitev katastra suhih zidov na celotnem območju Slovenije.

Do sedaj je bilo na območju od Kopra do Postojne in Tolmina, v skupni površini 3.651 km², uspešno popisanih kar 11.725 kilometrov suhozidov. Glede na velikost sklenjenega območja gre verjetno za najboljše najdeni kataster suhozida na svetu.

"Suhozid predstavlja edinstveno kulturno in naravno dediščino naše dežele, saj je oblikoval našo pokrajino in skupnostno življenje v njej," je uvodoma povedal Danilo Antoni, direktor Partnerstva kraške suhozidne gradnje. Predstavil je glavne mejnike v vrednotenju suhozidov na Krasu in v Istri. Razložil je, da je bilo partnerstvo ustanovljeno pred približno 7 leti, kot naravno nadaljevanje evropskega projekta, imenovanega Living landscape. Že takrat so se aktivno pogovarjali o vlogi kamna na kraškem območju in

širše, še posebej suho gradnje. »Bistveni koraki našega partnerstva so bili ravno v tem, da smo na začetku vse dejavnike, ki so bili vključeni in v tem projektu, in okoli njega (ustanove, privatniki in organizacije na slovenski in italijanski strani meje), vključili v organizacijo, ki je takrat bila najbolj primerna za partnerstvo«, je povedal. Razširiti so hoteli poznavanje, ozaveščanje, osveščanje, sožitje s krajino, in ohranjanje prenosa znanj in veščin. Razvili so zanimive izkušnje, med njimi so delavnice, ki so postale nekakšna ljudska pravljica, ker na obeh straneh meje vključujejo dejavnost prenove suhozidnih gradenj. »V tej fazi obnavljamo zidove, ki so skupna lastnina, in ki so bistveni del tudi kulturne krajine, skupna lastnina se po navadi namreč nahaja v ključnih delih našega prostora«, je se dodal Antoni. V te delavnice se

vključujejo prebivalci različnih starosti, novejši prebivalci, in slučajni prebivalci, pa tudi različne kulture. Na Krasu se v zadnjem času namreč srečujejo različne tipologije prebivalstva, kar je zelo dobrodošlo. V društvu tudi sicer opažajo vedno večjo potrebo po obnovi suhih zidov. Ključen premik v spoštovanju večšin suhozida se je zgodil z vpisom na Unescov seznam nesovne svetovne dediščine. Delavnice Partnerstva »so postale svojevrstna ljudska pravljica, ki združuje ljudi tako na slovenski kot italijanski strani meje,« je še dodal.

Erik Masten, predstavnik Kmečke zveze iz Trsta, je predstavil izkušnjo koriščenja EU sredstev v obdobju 2014-2020. Ukrep so uvrstili med kmetijske politike Furlanije Julijske krajine, kar je omogočilo sofinanciranje več ukrepov za ohranitev kulturne dediščine. »Koristniki sredstev so bili tako kmetije, saj govorimo o sredstvih za kmetijstvo, med ostale koristnike pa so bili pozvani privatne in javne osebe, torej lastniki in najemniki zemljišč, ter lokalne javne uprave, kot so parki, občine, in ostali. Kot se je izkazalo, je to bilo ključno za uspešnost celotnega projekta«, je povedal Masten. Za razpis je bil sprva namenjen en milijon sredstev, pri tem je

bil odstotek prispevka maksimalen, torej 100 %. Za obnovo in ponovno izgradnjo suhih zidov je bilo na voljo 150 €/m², za manjše popravke, kot so prenove s čiščenjem in manjši posegi, pa je bilo namenjeno precej manj, 17 €/m². Pri tem so se koristniki obvezali, da bodo skrbeli za ohranitev prenovljenih zidov s čiščenjem vegetacije, odstranitve grmičevja in morebitne popravke za obdobje 5 let. Razpis je bil objavljen samo leta 2018, kjer je bilo že od začetka očitno, da je zanimanja veliko, posledično so kmalu zvišali dotacijo iz enega na 1,4 milijona, vrednost prošenj pa je bila celo več kot 6 milijonov evrov. Skupaj je dežela namenila več kot dva milijona evrov, za posamezne projekte v razponu med 5.000 in 200.000 evrov.

Iztok Škerlič, direktor Javnega zavoda za spodbujanje podjetništva in razvojnih projektov Občine Izola, je opozoril na potrebo po ohranjanju suhogradnje. "S popisom smo ugotovili, da največ suhozidov najdemo na območju občin Sežana in Komen. Na teh območjih je tudi gostota suhozidov največja, sledijo pa jima občine slovenske Istre". Poudarja, da so na javnem zavodu projekt, ki sicer združuje Istro in Kras z obeh strani meje, uspeli razširiti

JZP Izola

še na Mediteran. Za cilj si je vzel spodbujanje strategij trajnostnega turizma za ohranjanje in valorizacijo obalne obmorske naravne dediščine Sredozemlja. Popis predstavlja pomemben korak k prepoznavanju naravnega in kulturnega pomena gradnje na suho. Projekt je bil obsežen, namenili so mu kar dobrih 5 milijonov in pol. Vključuje 15 partnerjev iz celotnega Sredozemlja, na čelu z Grčijo kot vodilnim partnerjem. Vsi ti partnerji spodbujajo in pozdravljajo ukrepe za valorizacijo obalnega območja, tako naravno kot kulturno dediščino. "V sklopu projekta INHERIT, ki je sofinanciran iz programa Interreg Mediteran, smo želeli prikazati, da lahko z majhnimi koraki od spodaj navzgor pomembno prispevamo k razvoju politik, saj bo popis služil vzpostavitvi katastra suhozidov, ki bo omogočil koriščenje sredstev za razvoj podeželja v naslednjem finančnem obdobju." je še dodal. Lep primer kot del projekta je zagotovo obnova dostopa do Belih skal kot pilotno območje za postavitev suho gradnje, kot primer zmanjšanja erozije tal.

Stopnice prej

Stopnice potem

Brv prej

Brv potem

Sabrina Simonovich

PSEVDO STROKOVNJAKI

Če je bilo v začetku tisočletja, ko sem se z osebnim trenerstvom začela ukvarjati, malokomu znano, da obstaja ta ponudba, je danes vsak vsaj slišal za ta poklic ali pozna koga, ki ga opravlja.

Pojavilo pa se je, žal, tudi veliko število samoooklicanih strokovnjakov na področju trenerstva, ki so nekaj časa sami trenirali in začeli potem trenirati druge ali v najboljšem primeru opravili "vikend tečaje", ki nikakor ne morejo nuditi enakega znanja kakor štiri leta študija. Krive so vsekakor tudi državne inštitucije, ki so pridobitev nekaterih nazivov v teh letih omogočile tudi precej enostavno in na tem področju ni nikakršnega nadzora.

V zadnjem letu in pol sem ob porastu videoposnetkov na družbenih omrežjih opazila preveč popularnih trenerjev in trenerk, ki napačno izvajajo določene vaje. Jasno je, da tisti, ki pri samem sebi ne vidi, da izvaja vajo narobe, ne zna niti svojega "varovanca" popraviti pri izvedbi določene vaje. To pa je lahko resen problem. Ko izvajate vajo večkrat narobe, je zelo verjetno, da si postopoma nekaj poškodujete. Težave opažam pri demonstraciji vaj, ki napačno izvedene poškodujejo na primer kolena in hrbtenico. Nema lokrat se demonstrirajo vaje,

ki so za nekega začetnika, sploh če bo vadil doma in brez nadzora, prezahtevne in ker še nima zadosti moči, da bi jih izvedel pravilno (na primer določene vaje za trebušne mišice), bo obremenil križ in si naredil več škode kakor koristi. Ampak vaja izgleda novo, zanimivo, popularno in se pseudostrokovnjak ob tem najbrž počuti vrednejšega, ker vam je znal izbrati tako atraktivno vajo, ki pa v resnici ni primerna za vas. Nekdo, ki še nima neke osnovne telesne moči, ne bi smel na primer začeti s poskočnimi vadbami; sklepi so še nestabilni, netrenirane mišice ne zmorejo sklepa razbremeniti in mu nuditi oporo, zato je zelo verjetno, da se medvretenčni hrustanec ob poskokih pretirano obrablja in bo sčasoma to povzročilo nepotrebne bolečine. Poleg poglobljenega znanja so izkušnje pri delu res zelo pomembne in pripomorejo k temu, da se je strokovnjak že večkrat srečal s podobno izhodiščno situacijo ter bo zato znal bolje svetovati. Vsak organizem je drugačen in se lahko odziva različno na iste dražljaje, zato ni

verjeti "receptu za vse", saj morda nek prijem res deluje pri večini, ni pa nujno, da bo tudi pri vas. Pravi strokovnjak razume širšo sliko in se lahko opira na svoje pretekle izkušnje, da najde rešitve za nove probleme. Nima samo mnenja - dejansko ga lahko podkrepiti. Branje in učenje novih študij je pomembno in to počnejo tudi pravi strokovnjaki, vendar nič ne more nadomestiti učenja iz dela s strankami in novih situacij. Strokovnjak z referencami in ustrezno strokovno usposobljenostjo dokazil o svojih nazivih ne bo skrival in če jih že ni objavil na svoji strani, vam jih bo brez težav pokazal, če ga vprašate zanje.

Prikaz nekaj pogostih sporno demonstriranih vaj si lahko ogledate na moji spletni strani www.sabrinafit.eu v zavihku "aktualno".

Sabrina Simonovich, prof. športne vzgoje, trener fitnesa, učitelj joge, učitelj in trener alpskega smučanja, prehranski svetovalec, www.sabrinafit.eu.

Katja Kozlovič

SVETOVNI DAN DUŠEVNEGA ZDRAVJA

Današnje stanje duševnega zdravja v naši zahodni družbi je odraz družbenega stanja na področju odnosov, kar se seveda zrcali na vseh ravneh, začenši z družino, šolskim in javnim sistemom ter seveda zasebnim sektorjem. Zahodni človek je v današnjem svetu v čustvenem smislu zelo izgubljen. Odtujeni smo od sebe, od drugih in od našega planeta.

Covid epidemija je stanje na tem področju še poslabšala, oziroma bolje rečeno, "izdala pravi izvid", saj je na dan "privlekle" naše zgodovinske rane. Iz naših globlin so na površje priplavale potlačene čustvene vsebine, kar se seveda odraža v povečanem številu duševnih stisk pri ljudeh.

Kaj nam to stanje sporoča?

Odgovor je zelo preprost – da je prišel čas za korenite spremembe na področju odnosov v celotni zahodni civilizaciji.

V bistvu potrebujemo zdravljenje tisočletnih travm. Slovenci imamo vse znake travmatiziranega naroda. Če se travme ne razrešijo pri posameznikih, se potlačijo in ostanejo nenaslovljene, njihove posledice postanejo družinska dediščina, ki se prenaša na naslednje generacije. Žrtve travm niso samo ljudje, ki jih je prizadelo psihično ali fizično nasilje, temveč tudi vsi, ki smo bili priče travmi. Ena generacija doživi travmo, druga jo izrazi, šele tretja

jo morda začne predelovati. Velikokrat se to žal zgodi prepozno, z veliko žrtvami. Izkušnje, povezane z vojno, družinskim nasiljem, spolnimi zlorabami, alkoholizmom in drugimi travmatičnimi dogodki, so mnogi utelesili, namesto da bi jih predelali. Tako travme nosimo v svojih telesih, celicah, sanjah.

V bistvu se travma lahko pojavi že v "zibelki", če ne spoštujemo čutenj in občutij dojenčkov. Tako vzgajamo otroke, ki ne bodo zmogli spoštovati čutenj in občutij svojih vrstnikov, najstnike, ki ne spoštujejo staršev, in odrasle, ki ne bodo spoštovali sebe in drugih. Prava samostojnost, torej spoštovanje sebe, drugih in sveta, se razvija prav preko izkušnje toplote in odzivnosti drugih v najzgodnejšem obdobju. Samo preko varnih, ljubečih odnosov lahko otrok odraste v osebo, ki zaupa sebi in drugim. Mnogim odraslim manjkata temeljna varnost in zaupanje v intimnih odnosih, zato ne uspejo vzpostaviti trajnega odnosa s partnerjem, kar se odraža tudi v stiskah otrok.

Rešitev = delo na sebi

Sedaj nas lahko "odreši" oz. pomaga samo delo na sebi; brez tega ne bo prišlo do sprememb v družbi! Nujno je poudariti, da če se ukvarjamo samo s simptomi in ne z izvorom težav, nikoli ne moremo rešiti in ozdraviti čustvenih bolečin. Poudariti je treba, da je v nekaterih primerih lahko edina možna rešitev psihiatrična obravnava, saj so duševne rane

tako zelo velike, da delo na sebi ni mogoče.

Narave ne moremo preslepiti, saj ljudje nismo samo fizična in intelektualna bitja, ampak tudi čustvena in duhovna. Pri odpravi težav v duševnem zdravju se moramo tako dotakniti ČLOVEKA V CELOTI! Tako se bodo težave odpravile – za vedno in ne samo za kratek čas.

Tudi stroka je del tega stanja oz. vzdušja v družbi. Še vedno se preveč ograujemo in okopavamo vsak svoj "vrtiček" ter se težko povezujemo in sodelujemo (psihiatrija, klinična psihologija in psihoterapija).

"Rezultati" covid epidemije na področju duševnega zdravja so jasno pokazali, da je prišel čas, ko moramo kot družba stopiti skupaj in začeti delati korake v pravo smer. Brez spoštovanja in sočutja niso možni premiki na področju našega sobivanja in v končni fazi vsesplošnega zdravja, saj sta telo in duša povezani entiteti.

Mag. Katja Kozlovič, zakonska in družinska terapevtka ter izvajalka igralne terapije za otroke

OTROCI NAJ PRVE DNI PREHLADA OSTANEJO DOMA

Maja Orel Jakič

Takrat so namreč najbolj kužni in hitro se lahko zgodi, da bi razredčili skupino v vrtcu. Ob tem pa poudarjajo, da je treba otroka, še posebno dojenčka dobro opazovati, saj se za navideznim prehladom lahko skriva zahrbtnější RSV – to je kratica za respiratorni sincicijski virus.

Pogled v naravo, še najbolj pa sprehod skozi vinograde, ki se razprostirajo po pobočju pod Pradami, nas z ognjeno rdečimi otenki prepriča, da je jesen zares prišla tudi na Obalo. Da pa je jesen tu, kaže še ena manj očarljiva stvar. In to so paketki higienskih robčkov na vsakem koraku, odsotnost otrok z vrtcev in šol, nege staršev. Letošnja jesen pa je še posebno hitro postregla tudi z RSV-jem. S specialistom pediatrom, **dr. Matjažem Štefanom**, sva se v kratkem pogovoru dotaknili najpogostejših bolezni, ki prizadenejo najmlajše in pod drobnogled vzela ravno RSV.

Katere bolezni v jesenskem času najbolj polnijo čakalnice pediatričnih ambulant?

V tem času so to zagotovo respiratorne okužbe. Otroci večinoma prebolevajo virusne okužbe dihal. Te se kažejo v obliki prehlada, zamašenega nosu, vnetega žrela, grla in ušes. Sem štejemo tudi bronhitis, ki je vnetje malih dihalnih poti in bronhitis, ki povzroča vnetje večjih dihalnih poti ter pljučnico, ki povzroča vnetje drobnih pljučnih mešičkov. Pri dojenčkih in mlajših otrocih pa se je v tem času, letos veliko prej kot običajno, pojavil

tudi bolj nevaren respiratorni sincicijski virus, ki je zelo hitro nalezljiv in povzroča velike težave predvsem pri najmlajših. Ta se širi s kašljanjem in kihanjem ter ob neposrednem stiku z obolelim ali okuženimi predmeti.

Kako prepoznati, da gre za respiratorni sincicijski virus?

Drži, da se znaki vsaj v začetku ne razlikujejo bistveno od prehladnega obolenja. Voden izcedek iz nosu in bolečine v žrelu spremlja vročina, izključujoč ni niti suh in dražec kašelj. Takšen potek okužbe doživi večina otrok do svojega drugega leta starosti. Obolenje pa lahko preide v spodnja dihalna. Takrat otrok veliko težje in hitreje diha, se utruja, je bolj zaspan in neješč, kašelj je skorajda neprestan, prisotni so lahko daljši dihalni premori, otrok lahko tudi pomodreva. Razvija se lahko tudi bronhilitis in pljučnica. Zdravljenje v veliki večini primerov sicer poteka brez večjih zapletov, pa vendar prenekateri otroci predvsem v starosti do pol leta ob težjem poteku bolezni potrebujejo hospitalizacijo, zdravljenje s kisikom, v najtežjih primerih pa tudi respirator. Te dni pediatrične oddelke bolnišnic polnijo predvsem ti otroci.

Opažamo tudi, da za respiratornimi boleznimi zbolevali otroci, ki v lanskem letu niso bili bolni. Torej sta bolni dve generaciji, saj je lanska večina zime zaradi zaprtja javnega življenja, preživela doma in se izognila okužbam.

Kako ukrepati ob znakih RSV?

Starši naj dobro opazujejo svojega otroka in ob pojavu hujših znakov, ki kažejo na okužbo z RSV-jem takoj poiščejo zdravniško pomoč. Sicer pa je zdravljenje podobno kot pri ostalih dihalnih obolenjih. Ključna je hidracija, higiena nosu in rok, počitek in zbijanje vročine. Ob klicu v ambulantno starše naprošamo, da so pri opisu bolezenskih stanj kar se da natančni, saj je tako lahko v polni meri svetujemo že po telefonu.

Katere ukrepe za preprečitev širjenja prehladnih in drugih virusnih obolenj lahko uvedemo doma?

Staršem, ki imajo novorojenčke svetujemo, da do drugega meseca otrokove starosti ne sprejemajo obiskov, sebe in druge sorojence pa cepijo proti gripi, kajti v minulem letu so ravno otroci najpogostejše zbolevali za to boleznijo. Ta že potekajo in so zelo učinkovita. Redno naj se prezračujejo prostori in umivajo roke. Z otrokom naj ne obiskujejo nakupovalnih središč ali drugih zaprtih prostorov, kjer je prisotnih več ljudi, pač pa se raje odpravijo na sprehod. Poskrbijo za redno telesno aktivnost celotne družine, ki bo zvišala odpornost. V vrtcu naj vključujejo le zdrave otroke. V primeru, da gre za prehladna obolenja, naj otroci v domači oskrbi ostanejo vsaj prve tri dni. V tem času so najbolj kužni in lahko v skupino prinesejo največ okužb.

Poklicali smo tudi predstojnico Oddelka za pediatrijo v SBI, dr. Alenko Stepinšek, ki je komentirala trenutno situacijo na pediatriji.

Trenutno se na našem oddelku zdravita 2 2-mesečna dojenčka, ki imata akutni RSV bronhilitis. Zdi se, da se v zadnjih dnevih epidemija respiratornega sincicijskega virusa nekoliko umirja. V zadnjih tednih je bilo otrok s to boleznijo bistveno več, občasno hkrati tudi do 10 na oddelku. V času od konca avgusta pa do danes smo tako zdravili več kot 50 otrok. Najbolj zaskrbljujoče je, da je med hospitaliziranimi velik delež majhnih dojenčkov, katerih starejši sorojenci so v vrtcu, je povedala dr. Stepinšek.

Vesna Pahor

S SOLZIVCEM NAD PROTESTNIKE

Množice pred vhodom na sedmi pomol tržaškega pristanišča ni več, vsaj ne take, kot smo je bili vajeni skoraj štiri dni.

Za odbor tržaških pristaniških delavcev CLPT je shoda, zaradi katerega so se vsedržavni žarometi od petka uperili v Trst, vsaj v dosednji obliki konec. Boj proti »podli uredbi, ki delavcem vsiljuje covidno potrdilo«, pa se nadaljuje, čeprav na drugem prizorišču. Tiskovno sporočilo, ki so ga včeraj zgodaj popoldne poslali organizatorji protesta, je sicer posledica nasilne razpustitve protestnikov.

Varnostni organi so dopoldne s silo odgnali zbrano množico, ki se do zadnjega ni hotela vdati in ni popustila niti pred vodnimi topovi in solzivcem. Potem, ko so jih oddaljili izpred pristanišča, so se protestniki spet združili v sprevod in krenili proti mestnemu središču. Ob uri kosila so zasedli Veliki trg, kjer so vztrajali ves dan. Postopno se jih je po podatkih policije zbralo tri tisoč (za organizatorje pet tisoč). Če udeleženci shoda niso hoteli utihniti, so bile enako (ali celo bolj) neomajne tudi policijske enote z neprebojnimi ščiti.

Namesto pristaniških delavcev

Da udeležencev protesta ne bodo več pustili bivakirati pred pristaniščem, je bilo jasno od vsega začetka. Policijski kombiji so se še pred osmo uro postrojili pred vhod na sedmi pomol in meter za metrom jemali življenjski prostor

protestnikom. V dveh urah so napredovali za kakih sto metrov. Razlog za ostrejši pristop naj bi bilo tudi dejstvo, da pristaniških delavcev skoraj ni več zraven in je bil shod vse manj pod nadzorom. Protesta so se večinoma polastili nasprotniki covidnega potrdila, ki so v Trstu že priredili vrsto množičnih shodov.

V nedeljo so že dobro tretjino udeležencev sestavljali posamezniki iz drugih krajev, ki množično prihajajo v mesto. Večja delegacija se je denimo na pod večer pripeljala iz Veneta, prišli pa so tudi iz Rima in bolj oddaljenih krajev. Vsakozi so prihajala sporočila, da so na poti ti ali drugi podporniki. Tržaško pristanišče je namreč postalo simbol bitke proti italijanski vladi in »njenemu« covidnemu potrdilu.

Voda in solzivec na množico

Heterogenost je bila opazna že na prvi pogled. Malo pred izbruhom nasilja so se različni naglasi spajali drug z drugim, rumenih jopičev pristaniških delavcev je bilo le še za vzorec. Med njimi je vztrajala duša protesta, donedavni vodja sindikata CLPT Stefano Puzzer, ki je v soboto zvečer odstopil, potem ko je prenašlo sporočil, da je stavke in shoda pred pristaniščem konec. Odpovedal se je funkciji, protestu pa vsekakor ne, zbrane je v teku dneva večkrat

nagovoril. Marsikdo je v rokah imel rožni venec in glasno molil. Vzdušje se je začelo segrevati s prvimi »skoraj plahimi« curki vode, ki so še bolj podžgali nasprotnike covidnega potrdila. Vse bolj vztrajno so se tako kot petje v zboru dvigovale gesla: »Ljudje, kot smo mi, ne popustijo nikoli.« ali pa »Svoboda, svoboda.«, »No green pass.« ki so se kot mantra vseskozi ponavljala. Napetost se je stopnjevala vse, dokler ni obveljal ukaz, naj protestniki nazadujejo do bližnjega parkirišča za tovornjake. Curki vodnih topov so postajali vse močnejši in vztrajnejši. Okoli enajste ure je skoraj nepričakovano začel na glave padati solzivec, ki je presenetili vse prisotne. Nastala je velika zmeda. Najpomembneje je bilo čim prej zbežati pred »peklensko sceno«, kjer so se oči zaradi žgočega dima vse bolj zapirale in je dihanje prekinjal kašelj. Posamezniki so se porazgubili po Drevoredu Campi Elisi in stranskih ulicah. Solzivec je segel tudi do tja. Po prvih trenutkih zbežnosti in presenečenja je spet prevladala ogorčenost. Jezi proti covidnemu potrdilu se je pridružilo obsojanje policistov, češ da so se nad miroljubne delavce spravili s pretiranim nasiljem.

Dolga kača osvojila veliki trg

Kakorkoli, urbani spopad se je razplamtel, policija je blokirala glavni prehod. Večja skupina je zakorakala proti mestnemu središču, manjši del, ki se je znašel na drugi strani policijske barikade, pa je krenil v drugo smer z namenom, da bi se prej ali slej spet združil s somišljeniki. Dolga besna kača je po stranskih ulicah – da bi se izognila blokadam policije – prišla najprej do mestnega nabrežja, od tod pa je do Velikega trga napredovala še do Borznega in Goldonijevega trga. Sprva naj bi bili namenjeni proti deželnemu sedežu radiotelevizije RAI v Ulici Fabio Severo. Čeprav ga tokrat niso dosegli, napadov na medije in novinarje niti tokrat ni zmanjkalo.

Protestniki so še nekaj časa tavalili po mestnih ulicah, z Ulice Carducci so kmalu spet odšli na Veliki trg, kjer so se dokončno protestno usedli na tla.

Foto: Damj@n
Primorski dnevnik

BELVEDERE RESORT, KJER UŽITKOM DODAMO RAZGLED.

Prebudite se na zelenem oljčnem griču. Vdahnite svež morski zrak. Osvobodite um z neskončnim pogledom na morje.

Okusite Mediteran. Okusite Belvedere Resort.

Belvedere Resort se razprostira v Krajinskem parku Strunjan, na vzpetini neposredno nad morjem. S približno osemdesetimi metri nadmorske višine je Cliff Hotel & Spa**** najvišje ležeči hotel z najlepšim razgledom na slovenski obali, Ville Belvedere*** pa ponosno ohranjajo tradicijo znanega slovenskega arhitekta Eda Mihevc.

Strateška lokacija in vpetost v naravo omogočata gostom številne dejavnosti v naravi, kot so sprehodi, kolesarjenje, plavanje ter odkrivanje skritih kotičkov slovenske Istre. Ljubitelji dobrega počutja se lahko v prestižnem in naravi prijaznem wellnessu **Cliff Spa** razvajajo z masažami, negami, savnami in fitnessom. V Cliff Spa-ju vam je na voljo veliko različnim masaž

za sprostitev in dobro počutje kot tudi masaža za športnike, tajska masaža ter specialne anti-celulitne masaže, pike na i pa mu dajejo še energetske masaže, ki bodo vašemu telesu rasnično zagotovile ravnovesje.

Prav tako Spa ponuja široko paleto vrhunskih neg obraza za pomlajevanje, hidratacijo, prenovu in osvežitev. V Spa program spadajo tudi nega stopal – pedikura in nega dlani – manikira ter depilacije s sladkorjem.

Cliff Spa gostom ponuja edinstven manjši **bazen** s čudovitim pogledom na slovensko in italijansko obalo ter **Savna center**, kjer lahko uživate v finski savni, bio zeliščni savni, infrardeči ali pa v turški (parni) savni.

Za ohranjanje vitalnosti in lepega telesa je gostom na voljo tudi **Fitness center** z najnovejšo TechnoGym opremo in dih jemajočem pogledom

na morje, ker vaša vadba postane užitek.

Posebnost Savna Centra je prostor **VIP SAVNA za pare**, kjer lahko v dvoje uživate v intimnem vzdušju ob uporabi finske savne, jaccuzzija in počivališča.

Biser Resorta predstavlja **Restavracija Kamin**. Na terasi z dih jemajočim razgledom vam izkušena skupina kuharjev in natakarev zagotovi nepozabno gastronomsko doživetje ob vrhunskih izbranih vinih.

Belvedere Resort je res idilična izbira za goste, ki si želijo zdravo preživljati prosti čas, mirna okolica pa predstavlja odlično pobeg iz vsakodnevnih preobremenjenosti. Restavracija Kamin si prizadeva, da bi s svojim delovanjem kar najbolj prijazno vplivala na okolje. Smo trajnostno naravnani, zato dobavljamo surovine pri lokalnih in (kolikor se le da) ekoloških ponudnikih, ločujemo odpadke ter kuhamo z lastnim oljčnim oljem.

Restavracija Kamin je zaradi svoje lege in prostorskih možnosti primerna za večje zabave, poroke, poslovna srečanja in praznovanja.

Bevedere Resort
Dobrava 1a
6310 Izola
+386 (0)5 66 05 100
belvedere@belvedere.si
www.belvedere.si

GEODETSKE STORITVE d.o.o. PORTOROŽ

VBS d.o.o. Portorož
Obala 125, 6320 Portorož
tel.: 05/677-85-80
GSM: 031/637-176
e-mail: bogdan@vbs.si

Nikola Milosavić Aleksić

URBANI ŽIVI LABORATORIJI

Živi laboratorij na Slovenskem bo občina Piran oz. staro mestno jedro. V projektu sodelujejo le obmorska mesta, ki se soočajo s številnimi težavami, povzročenimi zaradi podnebnih sprememb.

Po besedah člana slovenske raziskovalne skupine dr. Blaža Lenarčiča, ima »projekt več zastavljenih ciljev kot prihranitev sladke vode ter ustvarjanje t. i. digitalnih dvojčkov mest, ki sodelujejo v projektu.« Obstajajo izračuni, da ljudje dnevno povprečno porabimo od petinpetdeset do šestdeset litrov pitne vode za tuširanje ter še deset litrov za splakovanje školjke. Ta voda gre pravzaprav v nič, zato smo znotraj projekta patentirali zbiralnik porabljene vode iz prhe. Zbiralnik bo hranil petinsedemdeset litrov vode, ki se bo uporabljala za splakovanje straniščne školjke. V občini Piran bodo raziskovalci namestili zbiralnike vode v stanovanja dvajsetih sodelujočih prostovoljcev ter tako merili in nadzirali porabo pitne vode.

Drugi del projekta bo prinesel izjemno informacijsko bazo, ki bo pomagala pri napovedovanju izrednih dogodkov. »Digitalni dvojček bo dobilo sleherno izmed sodelujočih desetih mest v projektu. S pomočjo informatikov bomo naredili digitalno bazo na podlagi štiriletnega zbiranja podatkov. Na podlagi informacij bomo lahko simulirali dogodke, prejemali informacije o poplavah, eroziji, itn. Digitalni dvojček bo simulator resničnosti, ki bo občini Piran pomagal v boju proti podnebnim spremembam ter omogočil dovolj časa za pripravo možnih scenarijev, preden se zgodi kakršna koli naravna nesreča,« dodaja dr. Lenarčič.

Raziskovalci ZRS, ki sestavljajo slovensko skupino, dr. Shé M. Hawke, dr. Cecil J.W. Meulenberg, dr. Blaž Lenarčič in dr. Irina Cavaion bodo v prihodnje organizirali več dogodkov v Piranu, katerih cilj je informirati državljane

o težavah s pitno vodo ter podnebnimi spremembami. Raziskovalci pričakujejo, da bodo ugotovili, koliko vode odteče po nepotrebnem ter koliko vode v prihodnosti lahko prihranimo. Napovedujejo, da se bodo zbiralniki vode, podobni temu iz SCORE projekta, začeli množično uporabljati v bližnji prihodnosti.

Dr. Lenarčič sicer opozarja na težave, ki so jih zaznali takoj na začetku projekta, in sicer je težko dobiti prostovoljce za udeležbo v projektu, še posebej je težavno vgraditi petinsedemdesetlitrške zbiralnike, saj so kopalnice razmeroma majhne, stene pa so zelo stare in občutljive, kar lahko povzroči nepričakovane dodatne stroške. Pravi, da »ima Slovenija še vedno dovolj vodnih virov, vendar so v Avstraliji, od koder prihaja vodja projekta, razmere popolnoma drugačne. Če ne bomo ukrepali, torej zmanjšali porabo sladke vode in s tem zmanjšali pritisk na lokalno infrastrukturo, lahko v prihodnje pričakujemo podobne težave.«

Projekt SCORE, ki ga financira Evropska unija prek mehanizma Horizont 2020, bo med prvimi teoretično-praktičnimi projekti te vrste pri nas. Pričakovati je, da bo najbolj ogrožena slovenska občina Piran v prihodnosti rešila večji del težav, s katerimi se sooča. Piran bo tudi prva slovenska občina z digitalnim dvojčkom z možnostjo vnaprejšnjega ukrepanja. Projekt SCORE se je pričel prvega julija 2021 in bo trajal štiri leta.

FAKULTETA ZA POMORSTVO IN ARHEOLOŠKA RAZISKOVANJA

Podvodne arheološke raziskave za potrebe širše zasnovane gradnje pomola in akvatorija se nadaljujejo letošnje jesen.

V Podvodnem arheološkem konzorciju so ponovno združili moči arheologi - strokovnjaki za raziskave pod vodo iz Zavoda za Podvodno Arheologijo, zavoda Skupina STIK, Oddelka za arheologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, podjetij CPA d.o.o. in Avgusta d.o.o., v tem letu se je konzorciju pridružil tudi Center za preventivno arheologijo iz Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije.

Natančneje je to podvodni arheološki projekt ob gradnji pomola za potrebe Fakultete za pomorstvo in promet. Tukaj je seveda že dolgo znano arheološko najdbišče predvsem iz rimskega obdobja in ob prenovi so predpisali predhodne raziskave. »Investitor je dolžan to izvesti, preden lahko nadaljujejo z deli na pomolu. Opravili smo že predhodne raziskave, da smo ugotovili, kaj se nahaja pod vodo in na podlagi teh rezultatov potem izvedli izkopavanja,« je pojasnil vodja projekta podvodnega arheološkega raziskovanja Rene Masaryk. Takrat so našli celo rimski jambor in veliko drugih predmetov. Na podlagi najdenega so se odločili, da je potrebno to področje bolj podrobno preiskati. »Raziskave Podvodnega arheološkega konzorcija v letih 2017 in 2018 za potrebe celovite ureditve pomola, ki jo že izvaja Fakulteta za pomorstvo in promet Univerze v Ljubljani, so še dodatno pripomogle k razumevanju tega območja v rimskem času. Že predhodna sondiranja so dala zanimive rezultate, pri čemer izstopa najdba meter in pol dolgega dela lesenega jambora. S pomočjo radiokarbonskega datiranja je bil umeščen v konec tretjega oziroma četrto stoletje, ki pomeni vrhunec pristaniške naselbine Ad Figulinas. Žal ni bil odkrit ob kakšni ladji, saj je bil preuporabljen kot eden izmed kolov, na katerih so bila privezana plovila. Za slovensko obalo značilno muljasto dno plovilom namreč ni dopuščalo sidranja s sidrom, zato so jih ob obali morali privezovati na kole, zabite v morsko dno. Izkopavanja, ki so sondiranjem sledila konec leta 2018, so dodatno razkrila še dva takšna kola. Poleg omenjenih struktur pa so bile odkrite še

druge, za pristaniške kontekste značilne najdbe. Večina se je nahajala v sedimentu na globini 0,8 - 1,1 m pod sedanjim morskim dnom. Izpostaviti velja skoraj v celoti ohranjeno iz severne Afrike uvoženo amforo iz četrtega stoletja ter ti. tubi fittili, rimskodobne gradbene elemente obokanih stropov, najverjetneje prav tako uvoženih iz severne Afrike. V jugovzhodnem delu izkopnega polja pa se je nahajala večja količina različnih kamnov ter gradbenega in hišnega odpada iz višje na pobočju nad obalo ležeče naselbine, ki je pripadala pristanišču. Omenjena zgostitev najdb se je nadaljevala južno izven izkopnega polja ter predstavlja anomalijo v sicer homogenem muljastem dnu. Zdi se, da so prebivalci naselbine v tretjem in četrtem stoletju namerno nasipali in utrjevali morsko dno okoli pristanišča,« je razložil vodja projekta.

Njihovo delo se predvidoma zaključi konec oktobra, potem pa bo potrebno dokončati dela na pomolu in montirati naprave ter seveda zaključni izkop bazena, ki ga zdaj preiskujejo.

»Našli smo obsežno razsutje, ki kaže, da se širi od nekdanje rimskodobne obale v morje in vsebuje predvsem veliko različnega odpada, to pomeni, kar so v tem času uporabljali in odvrgli. Gre predvsem za ostanke različnih keramičnih posod, loncev, amfor, ... veliko je tudi ostankov drugih gradbenih materialov. Spekter najdb kaže na obsežno trgovino tega prostora severnega Jadrana s celim preostalim severnim Jadranom, Egeido in severno Afriko. Iz vseh teh krajev so

prihajale sem ladje,« pojasnjuje. Čeprav je večina predmetov zelo poškodovanih, so našli nekaj dobro ohranjenih amfor, steklenic in iglo za lase.

Ob tem Rene pove, da vse predmete, ki jih najdejo, predajo Pomorskemu muzeju Sergeja Mašera v Piranu. »Že na prvi stopnji projekta so prevzeli vso to gradivo, ga očistili, namakali v destilirani vodi, da so sprali morske snovi in preprečili propadanje predmetov. Če vzamemo te predmete iz morja in jih damo takoj na kopno, dejansko razpadejo. Ko se voda posuši, solni kristali povzročijo razpad. Oni pa po več korakih izperejo te snovi iz predmetov in jih osušijo, potem pa se lahko konzervatorsko obdelajo,« še razloži vodja projekta.

Ko bodo raziskave zaključene, bodo pomembno prispevale k razumevanju pristaniškega kompleksa in ribogojnice v Fizinah ter dodatno pripomogle k poznavanju Slovenske Istre in Obale med prvimi stoletjem pred našim štetjem ter poznorimskim obdobjem. V sodelovanju s Pomorskim muzejem Sergej Mašera v Piranu že pripravljajo razstavo o rezultatih raziskav »Skrivnosti Fizin«.

Dekan Fakultete za pomorstvo in promet Univerze v Ljubljani, izr. prof. dr. Peter Vidmar, je ob tem pojasnil, da pomol potrebujejo za potrebe izobraževanja. Bazen pred pomolom morajo poglobiti, saj bo tam nameščen čoln, ki se spušča iz višine in pade v morje ter se malo potopi. »Fakulteta je družbeno odgovorna in želimo, da se to območje čim bolj razčišče.«

KAJ O OPN IZOLE MENIJO OBČINSKI SVETNIKI?

Občinski svet občine Izola je julija letos večinsko podprl OPN, vendar do njegove uveljavitve še ni prišlo. Gre za dokument, ki povzema obstoječo prostorsko ureditev in je v času 140-dnevne javne obravnave postavil temelje nadaljnje ureditve prostora v občini. Občina je v postopku priprave akta skladno z zakonodajo izdelala vse potrebne strokovne podlage ter pridobila vsa pozitivna mnenja nosilcev urejanja prostora. Tako sprejeti akt je nujno uveljaviti do konca leta 2021, saj po tem roku ne bo možno pridobiti gradbenih dovoljenj na kar 80-odstotkih območja občine. Zanimalo nas je, kako na OPN gledajo izolski občinski svetniki in ali ga podpirajo ali ne.

IZJAVE OBČINSKIH SVETNIKOV OBČINE IZOLA O OPN

Dario Madžarevič – Izola 2030

»OPN podpiram, ker je strateški krovni akt, ki omogoča razvoj Izole. Brez tega akta Izola ne more napredovati. OPN je dobro pripravljen in je pomemben za razvoj podjetništva in turizma v Izoli. Ob tem bi še poudaril, da bo OPN ponovno takoj odprt in takrat se bodo podrobneje definirale ostale spremembe.«

Agnese Babič, INS – Italijanska samoupravna narodna skupnost Izola

»OPN seveda podpiram, ker je dober in strokovno pripravljen dokument. Mogoče smo ga premalo promovirali, zadnje čase je bil tudi medijsko napačno predstavljen in ljudje ga niso dobro razumeli. Pomembno je, da se ga podpre zaradi strateških projektov, kot je kulturni center. Veliko truda je bilo vloženega v ta projekt, prav tako v določitev zelenih površin. OPN je živ dokument. Ko bo sprejet, ga bomo ponovno odprli in takrat tudi vnesli dodatne spremembe, zato bi bilo škoda, da ga ne bi uveljavili do konca letošnjega leta.«

Manca Vadnjal, IJN – Izola je naša

»OPN podpiram. Je dobro pripravljen dokument. Pomembno je to, da šele ko je dokument sprejet, ga lahko odpiramo in spreminjamo. Seveda je nujno, da je sprejet, saj je to edina pot za razvoj Izole.«

Vlado Marič, DeSUS

»OPN Izola je temeljni prostorski dokument in je plod večletnega dela delavcev strokovnih služb občine, zunanjih strokovnjakov in tudi laične javnosti. Treba je priznati, da gre za dober dokument, čeprav se s to trditvijo nekateri ne bi strinjali. Tudi če bi kaj še dodali, odvzeli ali spremenili, bi še vedno bilo nekaj takih, ki se s tem ne bi strinjali. Pripravljalci so se izognili dodatnim obsežnejšim posegom na kmetijsko zemljišče, če odmislimo zemljišče, ki ga že sedanji veljavni prostorski akt že vrsto let predvideva za pozidavo (območje med Drogo in obvoznico). Pripravljalci so v prostor, ki ga zajema, umestili veliko dejavnosti, kot npr. turizem, poslovno, kulturno, športno, kmetijsko ipd. Prav tako so se pripravljavci izognili umeščanju stanovanjskih in apartmajskih objektov neposredno ob morju. Sklepi občinskega sveta, sprejeti na oktobrski seji, niso sicer del OPN, so pa listine, ki zavezujejo tako župana kot druge deležnike in

je težko verjeti, da bi si kdo upal kako drugače ravnati. Odpiranje dopolnitev tega OPN v smislu sklepa občinskega sveta vliva tudi upanje, da bo določeno število občanov in drugih subjektov uspelo s predvidenimi dopolnitvami uveljaviti svoje interese. Za konec pa naj dodam – brez tega dokumenta razvoj mesta Izola ne da bo zastal, ampak stagniral. Komu bi to koristilo?»

Nataša Čerin, Izola prihodnosti

»Predlog izolskega OPN ne podpiram! Če si lahko dovolim, da za primerjamo vzamem ljubljanski in izolski dokument OPN, trdim, da je naš odlok narejen na način, da je nerazumljiv, težko berljiv in pušča odprta vrata različnemu tolmačenju, kar pa je pri odloku, ki so ga pripravili v Ljubljani, čisto nasprotje. Absolutno nasprotujem pozidavi območja Argo z apartmajskim naseljem ter uničevanju kmetijskih zemljišč.«

V povezavi z uveljavitvijo postopka OPN je občinski svet na oktobrski seji skoraj soglasno sprejel tri sklepe.

V prvem nalaga županu, da se takoj po uveljavitvi OPN prične s postopkom izdelave sprememb in dopolnitev OPN. Pri pripravi sprememb OPN se prednostno obravnavajo pobude za namen gradnje novih kmetij izolskih kmetovalcev. Z drugim sklepom se je občinski svet zavezal, da bo za območji IPA 3 (nekdanja Riba) in IPA 4 (nekdanji Argo) sprejel tak podrobni prostorski načrt (OPPN), ki ne bo dopuščal gradnje apartmajskih naselij ali obširne blokovske gradnje. Dopušča le manjše število stanovanj v pasu tik ob Dantejevi ulici. V notranjosti in ob obalnem pasu navedenih območij gradnja stanovanj ne bo možna. Prav tako so se občinski svetniki v okviru tretjega sklepa zavezali, da tudi v prihodnje ne bodo sprejemali aktov, ki bi načrtovali širitev pozidave na območju Rikorva (med Južno in hitro cesto).

Leopold Žolgar, SDS

»OPN podpiram in menim, da je zadnji čas, da se ga sprejme. Občina ga je pripravila in občinski svetniki smo ga večinsko podprli. O OPN je bilo povedanega že veliko in prav je, da se ga sprejme. Drugače bomo Izolo postavili v pretekli čas. Izola pa se mora razvijati in občina mora omogočati in narediti boljše življenje za Izolane. Nesprejetje OPN bi ustavilo razvoj Izole, zato menim, da je nujen.«

Leonid Danilović, Levica

»Ob glasovanju sem bil proti OPN, vendar bolj zaradi načina komunikacije vodstva občine in izključevanja opozicije pri podajanju predlogov. OPN je akt, ki ni prav lahko razumljiv, in ko je prišla pobuda iz civilne iniciative, sem opazil, da tudi oni niso razumeli vsega najbolje. Župan jim je skušal resnično v veliki meri ustreči in jim priti naproti. Pristal je na vse pomembnejše zadeve, ki so jih izpostavili. Šele takrat pa sem tudi sam bolje razumel, kaj bi pomenilo nesprejetje: ustavljen oziroma zelo otežen bi bil nadaljnji razvoj Izole. Poleg tega se je župan zavezal in prav tako občinski svetniki, da se OPN takoj ponovno odpre in se spremenijo stvari, ki jih je potrebno spremeniti v skladu z dogovorom. Sem proti referendumu, vendar pozdravljam pobudo oz. angažiranost civilne iniciative. Menim, da OPN ni bil optimalno predstavljen, saj gre za zelo obsežen, zapleten in strokoven dokument. Potrebno je bolj poenostavljeno predstaviti stvari, da je vsem razumljivo, tudi občanom in ne samo snovalcem. Na ta način se izognemo špekulacijam in slabemu razumevanju akta, ki je za Izolo in njen nadaljnji razvoj izrednega pomena.«

Izjave občinskih svetnikov so neelektorirane.

Gašper Čehovin, MEF in Izolani

»Mi smo bili najprej proti OPN, ker smo videli več problematičnih zadev, predvsem to, da nismo poskrbeli za kmetije. To se nam je zdelo bistveno. Za nas problematika kmetij ostaja prioriteta, vendar s sprejetjem občinskega sklepa o prioritetni obravnavi kmetij v OPN 2 sedaj zaupamo, da se bo vse podrobnosti urejalo v ponovnem odprtju akta. Podpiramo čimprejšnjo uveljavitev OPN, da ne zaviramo razvoja tega mesta.«

Vasilij Žbogar, Lista Evgenija Komljanca za župana – PNI

»Prostorski načrt sodi v občini med najbolj pomembne dokumente. V bistvu je to temelj razvoja, saj v njem določamo, kako se bo Izola razvijala, rasla, kaj bo ponujala, posredno pa tudi, čemu se bo izognila. Danes, ko smo po res dolgih letih, številnih županij in njihovih ekipah končno prišli do OPN, smo lahko zadovoljni. To pa zato, ker ga imamo in ga lahko še izboljšamo, dopolnimo ali kar koli že ocenimo, da bo za Izolo bolje. Sam vidim veliko izboljšav na veliko področjih, pa tudi

Nova parkirna hiša pod Lonko

Občina Izola pospešeno pripravlja vso potrebno dokumentacijo za umestitev nove podzemne parkirne hiše na parkirišče Lonka. V dveh podzemnih etažah bo prostora za štiristo (400) parkirnih mest, predvsem za prebivalce starega mestnega jedra. Nad parkirno hišo je predvidena ureditev novega mestnega trga, za katerega bo treba izvesti arhitekturni natečaj. Območje v neposredni bližini morja bo tako znova brez pločvine in namenjeno javni rabi. Občinski svetniki bodo idejo obravnavali predvidoma v novembru. Če bo Občinski prostorski načrt Občine Izola uveljavljen in bodo vsi postopki zaključeni v skladu s časovnico, bi lahko gradbeno dovoljenje za parkirno hišo pridobili do konca prihodnjega leta (2022). Glede na izkušnje z gradnjo podzemne parkirne hiše v sosednji občini

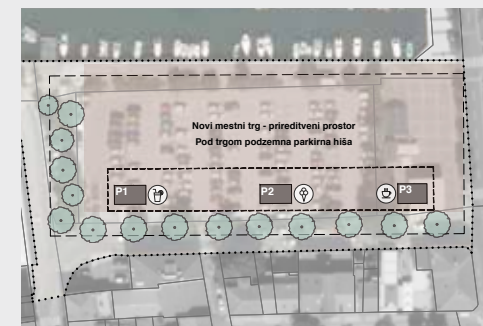
nekaj omejitev, ki bi jih bilo – če bomo uskladili mnenja – smiselno vnesti, dodelati. Vsekakor je OPN temelj dobre občinske navigacije. Veliko je čeri, spomnite se samo R Mercurija, ki nas je stal dva milijona evrov. Si mislite, da bi z jadrnico prečkali Tihi ocean, na krovu pa bi bili brez zemljevida, navigacije, sekstanta ... Težko, kajne? No, občina brez OPN je kot ladja brez smeri, na voljo vsem zunanjim vplivom in nevarnostim. Kolikor vidim, se že dela tudi v smeri, da bo OPN še bolj po meri Izolank in Izolancev. Prav je, da se v to vključijo različni pogledi, ne smemo pa pozabiti, da je OPN dokument za Izolo in ne za posameznika, zato vanj vnašamo to, kar je dobro za Izolo, in ne tega, kar bi morda imela le peščica posameznikov. Zavijajmo torej rokave in gremo naprej – Ponosni na Izolo!»

Aleksej Skok, SD

»V imenu svetniške skupine Socialni demokrati odločno podpiramo sprejeti OPN in sklepe, ki jih je nedavno sprejel občinski svet. Naredili bomo vse, da bomo v referendumski kampanji prepričali čim več občanov v nujnost uveljavitve OPN, saj predstavlja osnovo za številne temeljne projekte v Izoli – kulturni center, muzej ribiške industrije, novo izolsko policijsko postajo, širitev bolnišnice in univerzitetnega kampusa, nova občinska najemniška stanovanja. Ob vsem tem ne gre prezreti dejstva, da temeljnemu prostorskemu aktu sledijo še občinski podrobni prostorski načrti, o katerih soodločajo tako občinski svetniki kot občani na javnih razpravah.«

predvidevamo, da bi parkirno hišo pod Lonko lahko zgradili v obdobju 18–20 mesecev. S tem bi odprli možnost ureditve mirujočega prometa v starem mestnem jedru.

DRAGULJI ZNAMENITOSTI IZ PTIČJE PERSPEKTIVE

Ob odkrivanju lepote in zanimivosti mestnega jedra Kopra ostanejo dimniki velikokrat spregledani. Po vzoru Benetk se na koprskih strehah skriva pravo malo arhitekturno bogastvo. Mestno tkivo nekoč glavnega mesta pomorske republike je tako gosto, da le redko ponuja široke panorame, namesto tega pa izstopajo oblike dimnikov.

Koper je mesto stoterih dimnikov (vir: krajevna skupnost Koper Center)

Čudež relikvije svetega križa pri mostu Rialto, Vittore Carpaccio (vir: Gallerie dell'Accademia di Venezia)

Beneško posebnost so upodobili celo slikarji, med njimi tudi Vittore Carpaccio, ki je zadnje desetletje preživel in ustvarjal v Kopru, v sliki "Čudež relikvije svetega križa pri mostu Rialto", kjer prevladujejo značilne oblike prisekanega stožca ali zvona.

Varnost in zaščita sčasoma postali trend

Benečani so veljali za praktične ljudi, ki jih odlikujejo racionalne rešitve za preživetje v nevhvaležnem okolju, kot je laguna, zato se poraja vprašanje, čemu so se odločili za tako zapletene in drage gradnje. Razlog tiči v varnosti določenih

oblik, saj so bile iskre, ki so uhajale iz dimnikov, glavni vzrok požarov v Benetkah, kjer je gradnja do trinajstega stoletja potekala v lesu. Posebne oblike dimnikov so zagotavljale, da iskre niso uhajale iz cevi. Struktura dimnika je prisilila zrak, da sledi vijugastim potem, iskre, ki so udarjale v stene, pa so bile usmerjene na območja znotraj samega dimnika in se ohladile. Poleg nevarnosti požarov tudi vlaga, sol, gosto poseljeno območje s strehami različnih višin ustvarijo neugodne okoliščine kar zadeva izgon hlapov iz dimnika. Pokrovi ščitijo pred padavinami, stranske in zgornje luknje pa služijo odvajanju hlapov ter

režo med zunanjo steno dimnika in dimnikom. V dvanajstem stoletju z uveljavitvijo premoči na morju, les nadomesti kamen, ob tem pa se ustanovijo vladni organi za urejanje gradbene dejavnosti in se poklic »murerja« (zidarja) natančneje opredeli. V začetku trinajstega stoletja je že delovala šola »Scuola dei mureri«, zaključni izpit pa je bil ravno izgradnja dimnika. Obrtno združenje ali ceh, eno najstarejših v mestu, je imelo posebna pravila za zagotavljanje najvišje kakovosti dela.

Sestavni del podobe Kopra

Istrski dimniki so nastajali pod vplivom stilne

arhitekture Benetk kot številni drugi stavbni elementi. Da je Koper spadal pod Beneško republiko, odmeva celo v vsakem vetriču po ulicah mesta, da ima posebne celo dimnike, pa ne ve več vsak. Gradiva, da bi jih kdo, ki jih je mimogrede opazil, potešil radovednost ni veliko, je pa katalog, »Koper- Mesto stoterih dimnikov«, ki ga je izdala Mestna Občina Koper leta 2004, celovit. Delo, v slovenski ali italijanski različici, je nastalo pod zasnovo **Valterja Pikla** s prispevki poznavalcev z različnih področij za strokovno in laično uporabo za potrebe prenov, rekonstrukcij in novih gradenj. Tedaj je monografijo pospremil niz aktrivnosti za vzpostavljanje pozitivnega odnosa, ponosa in občutka pripadnosti bogatem okolju. Nenavadne oblike dimnikov istrskih mest, trgov in vasi so nastajale pretežno za zaščite pred vetrovi, vendar se je meja med obliko in funkcijo s časom brisala. Postali so ne le okras, temveč tudi simbol istrskih hiš, izvemo iz prispevka **Salvatorja Žitka** v omenjeni publikaciji, kjer se je podpisal pod zgodovinski vidik. Aerodinamična oblika različic z zvonastimi zaključki je namreč najbolje kljubovala tako burji kot jugu, kasnejša izpeljanka je dimniku dala kockasto obliko,

medtem ko je bila oblika oglatega dimnika posledica preprostejšega gradnja in okusa. Zunanji elementi, primer vijačnega, krasi streho Gledališča, ki so se s časom razvili, so služili lepšavi obliki in poskusom, da bi se vlek čimbolj povečal. Katalogacije dimnikov in kaminskih fasadnih izsidkov se je takrat lotila **Agnese Babič** tako kot tudi razčlembe elementov. Danes take dimnike lahko opazimo le še na nekaterih palačah, posebno slikovite najdemo na Resslerji ulici, natančneje na Almerigottijevi palači, na kompleksu hiš ob Sabini-Grisonijevi palači, palači Gravisi-Brababianca ali Belgramoni-Tacco. Še bolj redki so primeri lepo ohranjenih in ustrezno obnovljenih, vsekakor so vredni pogleda navzgor, raziskovanja, morda s pomočjo kataloga, ki premore mapo in fotografije izpod objektiv **Matevža Lenarčiča** s perspektivami, ki si jih večinoma lahko privoščijo ptičji ali droni. Na žalost ne primanjkuje niti pohabljenih primerkov, prepuščenih zobu časa ali divji prenovi, v izogib temu so se tedaj lotili projekta, ki je, kot je pritrdil Pikel, imel dober odziv in bi bilo nedvomno vredno nadaljevati.

PASJI KUŽNI KAŠELJ NA POHODU

Kužni kašelj je nalezljivo obolenje zgornjih dihal pri psih. Po izvoru je virusne in bakterijske narave.

Znaki bolezni se pojavijo nenadoma, večinoma zvečer ali ponoči. Psi močno in krčevito kašljajo, lastniki se pogosto ustrašijo, saj mislijo, da se kuža duši po hranjenju, ker naj bi se v grlu zataknil tujek ali hrana zašla v sapnik. V resnici pa večja količina hrane v požiralniku pri prehodu v želodec draži vnet sapnik. Lahko se zgodi, da se ob kašlju pojavi bruhanje bele goste pene. Pojavi se lahko gnojen izcedek iz oči in nosu. Psi imajo lahko zvišano temperaturo in so brezvoljni. Ob poslabšanju znakov se lahko razvije pljučnica (zelo otežkočeno dihanje s slišnimi hropci v pljučih in pomodrele sluznice) in pogin, na srečo so tovrstni primeri redki. So pa necepljeni mladički in imunsko oslabei psi bolj nagnjeni k hujšim oblikam bolezni. Prenos bolezni je zelo hiter, inkubacijska doba traja od štiri do deset dni, bolezen pa se prenaša s kašljem okužene živali, z neposrednim stikom ali preko okuženih površin.

Znaki bolezni trajajo od pet do deset dni, psi so pa kužni še en teden po prenehanju simptomov. Ob pojavu kliničnih znakov je bolje, da psa pregleda veterinar. Običajno, v kolikor ni gnojnih izcedkov in je prisoten samo kašelj, zelo pomagajo sirupi, ki lajšajo vnetja zgornjih dihalnih poti, olajšajo izkašljevanje in izločanje sluzi ter pomirjajo dušec kašelj. V ogrevanih stanovanjih, kjer je suh zrak, ki draži dihalne poti, bo zelo pomagal vlažilec zraka. V kolikor to ni dovolj, se predpiše antibiotik. Kuža naj nima večjih telesnih naporov, naj bo na toplem. Priporočljiva je uporaba oprsnice, ki ne pritiska na sapnik. obroki naj bodo manjši, topli, boljše so pločevinke ali kuhana hrana, da povečamo vnos tekočine. Izcedke iz nosu in oči je dobro čistiti z vlažno toplo krpico. V kolikor so psi v zunanjih boksih, naj bodo ti čimbolj suhi, saj se virus v vlažnih okoljih hitreje širi. Stiki z drugimi psi so prepovedani, saj le tako preprečimo širjenje

bolezni. Da se izognemo težavam, povezanih s kužnim kašljem, veterinarji svetujemo cepljenje. Za nekatere povzročitelje kužnega kašlja, kot so adenovirusi in virus parainfluence, obstaja vsakoletno cepljenje proti več pasjim boleznim. Novo na tržišču je tudi cepivo za aplikacijo v nos proti bakteriji Bordetella bronchiseptica in Caninemu parainfluenza virusu, ki sta zelo pogosta povzročitelja. Tudi če cepljenje ne prepreči popolnoma pojava bolezni, pri zaščitenih psih običajno ne prihaja do hujših oblik.

VETERINARSKI CENTER LARA

Trgovska ulica 4, 6310 Izola
05 640 1300, 031 344 832
lara@lax.si

Primer vijačnega dimnika v Kopru

ACANA

Hrana, bogata z Omega-3 maščobnimi kislinami živalskega izvora, pripravljena izključno iz enega vira živalskih beljakovin, jagnjetino ali sardelami, zelenjave, sadja in zelišč.

MATEJ KUŽEL

Izolan, ki je po spletu okoliščin pristal s klarinetom v roki, končal šolo v Celovcu in že večkrat stopil na veliki oder Cankarjevega doma ter pred polne ljubljanske Stožice.

Je torej glasba od nekdaj tvoj poklic?

Ja. Že preden sem končal šolo, sem se ukvarjal z glasbo, s Teom Collorijem smo imeli prvi band Pusti me da spavam že zelo zgodaj. Vsakič ko smo odigrali špil, smo dobili tri nove. In to se je na Obali kar širilo, kdaj smo prišli tudi v Ljubljano. Začeli smo se učiti preko igranja jazza. Šola je v bila redu, ampak mi je šlo prepočasi. Že prej smo z bandom veliko igrali z namenom, da bomo prišli v šolo. Največ sem vadil in se učil, da sem bil sprejet v šolo, potem sem kmalu izgubil motivacijo. Ni bilo vse po mojih pričakovanjih, ampak sem vseeno naredil šolo do konca. In to mi je zdaj med korono prišlo zelo prav, saj lahko učim v glasbeni šoli.

Kako pa vpliva na Primorca ljubljanska siva jesen in zima?

Pozimi se mi zdi morda Obala še bolj duhamorna kot Ljubljana. Obala se ugasne, družijo se v zaprtih krogih, v Ljubljani pa še naprej živimo. Čeprav si po vseh teh letih še vedno govorim, da se bom že navadil življenja v Ljubljani, pa se še vedno nisem. In se verjetno nikoli ne bom. Vem, da je Obala v mojem srcu glavna, a na srečo sem le eno uro vožnje stran.

Kje največ koncertiraš? Na Obali?

Obala je poletje, vedno mi predstavlja poletje in če me kdo kliče z Obale za kaj majhnega, z veseljem pridem igrat. Ampak to so mi bolj izgovori, da pridem na Obalo, saj mi predstavlja še vedno dom, tu so moje korenine. So domači ljudje, zvečer odigram, čez dan se lahko družim s prijatelji in starši, cel kup spominov imam tu...

Zadnji večji koncert pa si igral v Cankarjevem domu (Momento Cigano in Big Band RTV Slovenija). Verjetno takšna priložnost ne pride vsak dan?

O ne...res ne. Če bi igral prvič, bi imel veliko treme, ogromno vaj. Zdaj sem že malo bolj navajen igrati z Big bandom in je vsega malo manj. Še vedno imam veliko spoštovanja do Big banda,

ker gre vseeno za mojstre svojega poklica. Z njimi je super igrati in sem samo užival.

Igraš z Big Bandom RTV Slovenije in po drugi strani z Magnificom. Gre za popolnoma drugačno igranje, ali lahko preklopiš?

Z Magnificom imamo program, ki je sestavljen iz mnogih glasbenih slogov in koncerti so zelo naporni, ker skačemo po odru, kar zahteva ogromno energije. Njegovi koncerti me telesno popolnoma utrudijo, z odra pridem premočen. Z Big bandom pa je vse zelo gospodsko. Igram jazz, lepo sedim, popolnoma drugačna izkušnja.

Kakšno glasbo poslušáš?

Imam poseben odnos z glasbo. Ko sem se učil za Celovec, sem največ poslušal razne saksofoniste in sanjaril ob glasbi. V nekem trenutku pa sploh nisem več poslušal glasbe, saj sem se malo izgubil in dvomil o svojem mestu v glasbenem svetu. Na srečo sem vztrajal, malo sem se začel ukvarjati s produkcijo in sem iz novega zornega kota poslušal glasbo in prišel tudi do Britney Spears, ki je pred tem nikoli nisem mogel poslušati. Zdaj pa poslušam praktično samo še enega klarinetista, ki mi ga je predstavil Magnificov trobentač, Ivan Pavlovič - Hüsnü Şenlendiricija. Zaljubljen sem se v turško glasbo in tri leta poslušam samo njega.

Tudi žena je muzikologinja s svojim okusom za glasbo, saj dela na Arsu in to tudi doma poslušamo. Seveda pa otroci poslušajo svoje otroške pesmice. Za Coltraina so še malo premladi, ampak hči ima blazen posluš, res, že zdaj občutek za glasbo in mislim, da bo nekaj iz nje.

Kakšen je tvoj povprečen delovni dan?

Odkar imam službo v glasbenih šolah, imam malo manj časa zase, ampak mi to kar odgovarja, saj moram biti bolj organiziran. Od dopoldneva do osemnajstih ponavadi učim, zvečer pa v studio. Če imam koncerte, to pomeni, da pridem zvečer domov in grem takoj na koncert.

Kako pa se tržiš kot glasbenik? Kako dobiš ponudbe za sodelovanja in koncerte?

Ne vem, kako se mi je to zgodilo, ampak preden sem imel službo, sem se veliko družil v npr. jazz klubu z ostalimi glasbeniki, ki imajo podoben okus za glasbo. Veliko smo se pogovarjali in spoznavali z novimi glasbeniki in se dogovarjali za skupne projekte. Odkar pa sem poročen, sem malo manj družaben, ampak se klici niso prenehali, tako da niso pozabili name. Včasih sem veliko vadil in ni bilo priložnosti za koncerte, trenutno pa imam veliko koncertov in poleg vseh obveznosti nič

časa za vadbo.

Se zgodi, da moram v treh dneh naštudirati program za uro in pol. Takrat vse spustim iz rok, se zaprem v svoj svet in zvadim.

Kakšni pa so načrti za naprej?

Zadnje čase me zelo zanima klavir, v glasbeni šoli ga veliko igram. Zanima me kompozicija, aranžiranje in nekaj bom moral narediti v tej smeri. S prijateljem imam band Gipsy Caravan, kjer igramo balkan glasbo, mešano z jazzom in funkom. Z njimi smo imeli leta 2004 eno samo vajo in od takrat naprej samo še igramo, sproti

delamo aranžmaje. Momento Cigano je gipsy swing, ki ima tudi velike koncerte izven Obale. Tako da imam zelo širok spekter slogov, ki so mi všeč, zato se vidim marsikje. V tujino si ne želim, trenutno se imam tukaj res top. Močno mi diši sodelovanje z Markom Črnčecem. Drugače je bilo letošnje poletje polno koncertov, zelo intenzivno, tako da mi kar ustreza, da bom nekaj tednov malo bolj prost. Če ne prej, pa imamo božični koncert z Magnificom - upam, da letos v živo.

MED TEDNOM NA KOPANJE IN TORTICO V LIFECLASS

Jesen je že pošteno zakorakala med nas. Z njo pa tudi nekoliko nižje temperature in krajši dnevi. Že veste, kako boste preživljali hladne popoldneve?

Zakaj se ne bi med tednom odpravili na kopanje v Terme Portorož, kjer vas čakajo bazeni s termalno- in ogrevano morsko vodo, masažni bazeni in otroški bazen? Plavanje dokazano izboljša našo držo, vpliva na dobro počutje, obenem pa nas sprošča. Po plavanju si privoščite slastno svežo sladico izpod rok slaščičarske ekipe Café Centrala ter prisluhnite prijetnim melodijam lokalnih glasbenikov. Ti

vas na odru priljubljene portoroške kavarne razvajajo šest dni v tednu, od 20. ure dalje.

Ali ste vedeli, da se Café Central in Istrian bistro & Tapas bar ponašata z laskavim nazivom POP by Gault & Millau za leto 2021?

Ne zamudite strašno zabavnega dogajanja ob dnevu čarovnic

Na plaži Meduza se bo v soboto, 30. 10. odvil čisto pravi Halloween sejem z bogatim

programom za otroke in starše. Od 14. ure dalje obiščite stojnice z jesenskimi dobrotami, se preizkusite v rezljanju najbolj strašne buče ter v streljanju z lokom ter si oglejte čarovniški šov. Vrhunec zanimivega dne bo nastop glasbene skupine Back to Amy – Amy Winehouse tribute. www.lifeclass.net

istrian bistro & TAPAS BAR

Gault & Millau pop 2021

Barviti istrski griljaji, pripravljeni na moderen način. »Front cooking show« in vrhunska postrežba.

Preverite ponudbo:

Odprto vsak dan

T. 05/692 9001 • E. booking@lifeclass.net

Istrabenz Turizem d.d., Obala 33, 6320 Portorož

Nataša Benčič, Radio Koper

VALENTINA LACOVICH

Kopčanka dr. Valentina Lacovich, nevroznanstvenica v Brnu na Češkem.

Valentina Lacovich je lepa mlada ženska, ki se je kot mladostnica enako suvereno sukala po modnih pistah, saj je bila tudi med finalistkami za Miss Italia nell mondo, kot po zasneženih poljanah, v šolskih in študijskih klopeh, a tudi pred pevskim in radijskim mikrofonom, saj je kot srednješolka z italijanske gimnazije Gian Rinaldo Carli v Kopru sooblikovala mladinski program Radia Koper. Na te čase ima lepe spomine tudi zato, ker v njeni družini novinarstvo teče po žilah staršem: mami Devani, nekdanji dolgoletni urednici in novinarki v italijanskem programu Radia Koper, in očetu Gianniju, nekdanjemu uredniku in prepoznavnemu novinarskemu obrazu televizijskega dnevnika italijanskega programa koprške televizije.

Valentina že skoraj osem let živi v Brnu na Češkem, nevroznanstvenica je, zaposlena v **Mednarodnem klinično raziskovalnem centru Univerzitetne bolnice Sv. Anne**, a se tu z zaključnimi raziskavami in pisanjem strokovnih člankov njeno delo počasi izteka. Do konca leta bo razpeta med staro in novo službo, ki sta na srečo oddaljeni le stopetdeset metrov. Te dni skače med laboratorijem, od katerega se poslavlja, in novo pisarno v **Centru Ceitec (Srednjeevropski tehnološki inštitut)**, ki je del Masarykove univerze: »Z eno nogo sem na novi lokaciji, udomačena sem že, imam svojo pisarno in tako tu izkoriščam mir in tišino, ker sem v službi, od katere se poslavljam, v zaključnem delu projektov in pisanju člankov. Ta mir je zdaj zelo pomemben, saj je v laboratoriju vrvež, tam tudi rada poklepem s sodelavci in

sem, v novo okolje, se lahko umaknem.« Mednarodni klinično raziskovani center, kjer je Valentina trenutno še polovično zaposlena, vodi Slovenec, v njem pa žuborijo tuji jeziki znanstvenikov z vsega sveta. Kaj proučujejo?

»Mi smo nevroznanstveniki, raziskujemo nevrodegenerativne bolezni in travmo, s tem namenom smo razvili nov celični model travme. Na posameznih nevronih izvajamo travmo in raziskujemo, kaj se zgodi na molekularni ravni takoj po travmi. Skušamo razumeti, kako nastanejo nevrodegenerativne bolezni. Po travmi

lahko včasih le en sam močnejši udarec v glavo tudi deset ali petnajst let kasneje povzroči nevrodegenerativno bolezen. Kot skupina raziskujemo molekularne mehanizme v nevronih – to je moje delo, ostali pa vsak s svojega zornega kota raziskujejo patološke molekularne spremembe v ostalih možganskih celicah.« Seveda me zanima, kako blizu smo rešitvi za Alzheimerjevo bolezen. »Rada razmišljam pozitivno. Rada verjamem, da je prav vsak korak k razumevanju, kaj se fiziološko dogaja in kako fiziološko delujejo celice, pomemben in nam pomaga razumeti patološko stanje, kar Alzheimer seveda je. Vsak nov delček odkritega nas pripelje bližje k rešitvi in to je pomembno.«

Valentina je bila že kot otrok zelo radovedna, vedno jo je zanimalo veliko stvari in je bila dejavna na mnogih področjih. Kako se je zgodilo, da je svoje številne interese in radovednosti povezala na skupni imenovalec znanosti?

»Se je kar zgodilo. Že kot otrok sem bila navdušena nad medicino, zanimalo me je človeško telo. Zelo majhna sem bila, ko mi je papi kupil slikanico o človeškem telesu, imel pa je tudi atlas človeškega telesa in tam sem rada štela kosti, mišice, zanimal me je živčni sistem. To zanimanje je v meni raslo, odkar pomnim, zato je bil izbor za študij v Trstu spontan. Pritegnila me je biotehnologija in ko sem se odločala za študij, sem ugotovila, da se je medicinska biotehnologija rodila prav v Trstu, tudi zato sem šla tja. Seveda so bili pred tem zelo težki sprejemni izpiti s šestimi predmeti in zelo omejenim vpisom. Sprejeli so nas trideset, sprejemne izpite pa je delalo sto mladih ljudi. Pred tem pa je bila seveda še matura, na katero imam lep spomin, a je nikoli nisem podcenjevala, saj ni šala. Bilo je težko, naporno, veliko sem se učila in ko danes govorimo o maturi, se je spominjam z velikim spoštovanjem in razumem hud stres maturantov. Med študijem sem na srečo živela doma in se v Trst vsak dan vozila, rada sem imela mir in udobje doma, da sem se res lahko posvetila študiju in laboratoriju, diplomirala sem z odliko, magistrirala pa cum laude, z oceno 110.«

Valentina je po diplomi nekaj let kot mlada raziskovalka delala v Ljubljani, nekaj časa je brez primerne službe za njeno izobrazbo prodajala očala pri optiku, medtem končala še šolo za kozmetičarke, nato pa uspešno zaključila doktorat na Medicinski fakulteti v Ljubljani. To je bilo njeno prvo srečanje s slovenskim šolskim sistemom, saj se je od vrtca do magisterija šolala v italijanskem jeziku. Tudi čas doktorskega

študija je bil naporen, a jo je neizmerno veselil in rada je bila v Ljubljani. Ljubljano je izbrala, doktorat bi lahko opravljala kjerkoli, a si je želela ostati v Sloveniji. Tu je stala lepa prijateljstva, ki jih še vedno neguje, Brno pa je prav zaradi arhitekturne podobnosti z Ljubljano vzljubila takoj in ji preskok v drugo geografijo ni bil težak. V Brno je šla prvič, ko je podpisala pogodbo za delo in se podala v neznano, a se je v mesto takoj zaljubila.

Kako je Češko in Čehe doživljala na začetku, kako jih čuti zdaj, ko je poglajala korenine, se tudi zaljubila v Čeha, v čem smo si podobni, v čem različni?

»To je zanimiva metamorfoza. Zagotovo je zdaj drugače, ker sem ob prihodu češčino sicer razumela, nisem pa je še govorila. V trenutku, ko sem začela govoriti češko, razumeti in spoznavati ljudi, se je tudi moje mnenje o ljudeh spremenilo. Zelo prilagodljive narave sem, je pa tudi res, da je Češka bolj na severu, spletati prijateljske vezi je težko, dolgo traja, preden te spustijo v svoj svet, v svoj dom, so precej severnjaško zadržani. A sem imela srečo, da sem spoznala nekaj čudovitih ljudi, v našem mednarodnem laboratoriju pa je tudi veliko Čehov. V marsičem smo si Čehi in Slovenci tudi zelo podobni: radi se pritožujemo, bojimo se prepiha, radi imamo naravo, imamo skupno ljubezen do gora in aktivnega življenja na prostem, radi potujemo. A so Čehi veliko bolj kulturno podkovani od nas. Radi imajo literaturo, gledališče. Presenetilo me je, da toliko mladih hodi v kino, gledališče, splošna razgledanost je na višji ravni kot pri Slovencih.«

Znanstveniki živijo zelo posebno življenje. Znanost zahteva mobilnost, kot karavana so, ki za projekti potuje po vsem svetu: »Znanost ni le delo, je način življenja, nikoli se zares ne ustaviš, glava vedno nekaj melje, razmišljaš, kaj bi lahko naredil, kako zastavil, kako spremenil rezultat. To ni lahko življenje, na žalost v znanosti tudi ni veliko denarja. Tisti, ki se za to odloči, se zagotovo ne odloči zaradi zaslužka, saj je tu denarja manj, kot bi pričakovali glede na vrsto dela.«

Zdi se, da se je svet pomena znanosti veliko bolj zavedel šele ob izbruhu pandemije covida. In čakal od znanstvenikov rezultate preko noči. So znanstveniki zdaj kaj bolj cenjeni?

»Ne, ne verjamem. Iskreno povedano, sem nad svetom razočarana. Ko smo se skoraj čez noč prebudili v globalni pandemiji, so bile vse oči uprte v znanost, čakajoč hitro rešitev. Ko je bila rešitev tu, ko smo dobili cepivo, je bil odziv

Valentina s starši

slabši, kot sem mislila, odnos se ni spremenil na bolje in tako je povsod po svetu. Razočarana sem nad skepto, negativnim odnosom in negativno energijo laikov in javnosti do znanosti in medicine. Pokazali smo napredek, neizmerno sposobnost, znanost je razvila toliko cepiv v tako kratkem času, znanost je stopila skupaj, zato me vse to nezaupanje res žalosti. Stroko je treba upoštevati, ji bolj slediti kot politiki. Dajmo se zavedati, da je vse veliko lažje, ko stopimo skupaj in da je znanost tu, da nam pomaga in nas povezuje.«

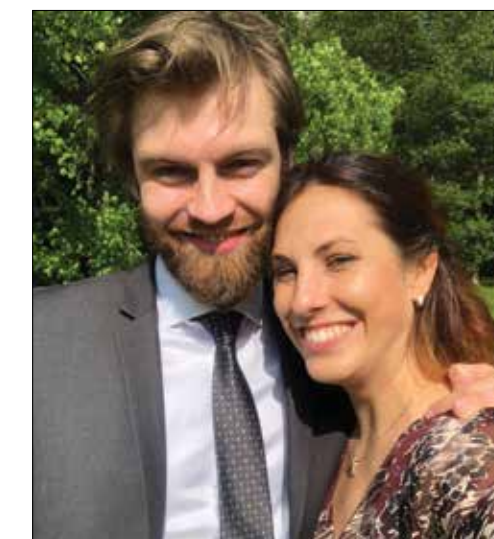
O teorijah zarote dr. Valentina Lacovich meni, da jih proizvaja nevednost, politika pa se je poslužuje. A tudi odnos do cepljenja nas je močno raz-cepil: »Ja, dobesedno raz-cepil. To

je zame boleča točka, saj se neprestano borim in se tudi ne naveličam govoriti, ker je napačnih informacij in neumnosti preveč. Zato si rada vzamem čas in skušam razložiti počasi, posebej, ko je zmeta proizvod nevednosti in zmede in skušam ljudem razložiti pomen cepljenja in zakaj se je potrebno cepiti. Skrbi me, da smo Slovenci po precepljenosti na repu Evrope in je tu dvomov veliko več kot drugod.«

Covid je Valentinine obiske v domačem Kopru, kamor se je prej rada vračala vsak mesec, močno razredčil, a sem še vedno pride – domov in ko gre na Češko, gre spet - domov. Od januarja ji bo Češka še bolj dom kot doslej, saj Valentina in njen Pavel pričakujeta otroka in na srečo je v novi službi organiziran vrtec.

Leta 2017 je prejela nagrado za mlade raziskovalce Alzheimer Association International conference

PREVERJAMO URBANE MITE

Kostanj - simbol jeseni.

Zaprte oči (ne takoj, najprej preberite do konca) in si predstavljajte: Petek je. Zvečer pridete utrujeni domov iz službe. Privoščite si vroč tuš, preoblečete se v toplo pižamo, ki še diši po mehčalcu, zakurite kamin in se zaviti v debelo odejo usedete pred televizijo s polno skledo sveže pečenega kostanja in deci (ali pa tudi dva, tri, saj je vendar petek) rdeče žlahtne kapljice. Če vprašate mene, je to popoln jesenski (hiter slovenistični nasvet: napiše se jesenski in ne jesenjski) večer.

Potem pa vas iz sladkega razmišljanja o takem večeru predramijo vprašanja in dvomi: kostanj je za zvečer pretežko živilo, kostanj redi, zaradi kostanja nas bo ponoči bolel trebuh in bomo težje spali itd. Ker je ravno čas pobiranja kostanjev, pa si pogledimo nekaj najbolj razširjenih dejstev oz. mitov o kostanju. Še prej pa: kaj sploh je kostanj?

Kostanj je priljubljen jesenski dar narave, ki spada med oreščke. Je zdravo živilo, ki ima veliko vlaknin, vitaminov, mineralov in dobrih maščob. Kostanj izvira iz Male Azije in Sredozemlja. Pri nas pa najbolje uspeva na Primorskem, v Beli krajini in v jugovzhodnem delu Slovenije. Eno samo drevo kostanja obrodi od sto do dvesto kilogramov zdravih plodov. In še dve zanimivosti:

- V dolini Sopote nad Radečami raste največji in najdebelejši pravi kostanj v Sloveniji. To je Gašperjev kostanj, ki je visok petnajst metrov, širok pa več kot tri metre. Največje in najstarejše kostanjevo drevo na svetu pa raste na Siciliji na gori Etna. Strokovnjaki ocenjujejo, da je staro med dva in štiri tisoč let, premer njegovega debla pa meri skoraj osemindeset metrov.
- Kostanj je užiten tudi surov.

1. **Kostanj ne redi.** Ne, na žalost ta trditev ne drži, ampak to še ne pomeni, da si ga ne smete privoščiti. Saj veste, kako pravijo – zmernost je lepa čednost. Kostanj je kalorično živilo, zato ga, če si želite izgubiti kakšen kilogram, dodajte jedem, ki znižujejo glikemični indeks. Kostanj vsebuje veliko ogljikovih hidratov, največ škroba, nekaj maščob in okoli šest odstotkov beljakovin. Zaradi take sestave in bogastva z vitamini skupine B je odlična hrana za starejše, otroke ali športnike. Prav tako vsebuje tudi folno kislino, kalij in fosfor. Sto gramov pečenega kostanja ima približno dvesto petdeset kalorij, kuhan pa sto sedemdeset. Nasvet: namesto da kostanj kupite v trgovini ali na tržnici, ga pojdite nabrat kar sami. Tako si ga boste lahko privoščili brez slabe vesti.

2. **Z uživanjem kostanja si krepimo imunski sistem.** Drži. Kot sem že prej omenila, kostanj vsebuje veliko mineralov, med katerimi sta tudi mangan in baker. Prav ta pa krepi naš imunski in živčni sistem, kosti in kri. Medtem ko je mangan mineral, ki deluje protivnetno in ga za dobro delovanje potrebujejo naši možgani.
3. **Kostanj je lahko tudi zdravilo.** Drži. Za namene zdravljenja še posebej uporabljajo plodove in liste divjega kostanja, ki sicer ni užiten, ampak pri nas raste kot okrasno drevo v parkih, ob sprehajalnih poteh. Pri bolečinah pri srcu, vnetju srčne mišice, zmanjšanih telesnih sposobnostih in depresiji svetujejo, naj se uživa surov kostanj. Če trpite zaradi vnetij na dihalih, bolečin v grlu in drugih težav v dihalnem predelu, si privoščite kostanjev med, ki pomaga tudi v boju proti stresu, depresiji in napadalnemu razpoloženju, olajša delo jetrom pri razstrupljanju telesa. Kostanj s svojimi zdravilnimi učinkovinami tudi krepi krvni obtok, ledvice in imunski sistem. Kot zdravilo se najpogosteje uporablja v obliki poparkov ali obkladkov iz kostanjevih listov. Kostanjevo listje se v zdravilstvu uporablja za zdravljenje dihalnih in želodčnih bolezni. Uživanje kostanja, čaja ali plodov krepi odpornost proti infekcijam. Divji kostanj se uporablja za nego utrujenih in težkih nog, pri udarninah in podplutbah, ki jih spremlja oteklina, pri lajšanju bolečine in vnetju krčnih žil.
4. **Kostanj je edini orešček, ki vsebuje vitamin C.** Drži. Sto gramov kostanja vsebuje kar triinštirideset miligramov tega vitamina, kar zadovolji kar dvaindeset odstotkov dnevnih potreb po vitaminu C. Ta je ključnega

pomena za zdrave zobe, kosti in krvne žile. Je tudi močan antioksidant in celice varuje pred škodljivimi prostimi radikali oziroma pred prezgodnjim staranjem kože.

Kostanj je brezglutensko živilo, zato ga lahko uživajo tudi bolniki s celiakijo. Prav tako zaradi vsebnosti železa pomaga pri izboljšanju krvne slike, ker vsebuje vitamin A pa pomaga ohranjati zdrav vid.

V kulinariki lahko kostanj uporabljamo na različne načine. Pogosto ga kar spečemo ali skuhamo. Lahko ga pa dodamo slanim ali sladkim jedem, uporabimo kot prilogo, namesto krompirja, naredimo njoke, juho, iz kostanjeve moke spečemo kruh... Idej je veliko, vi pa le

uporabite svojo domišljijo in kuharske veščine. Kot pomoč vam prilagam preprost recept za kostanjev puding. Dober tek.

Sestavine za 4 osebe:

- 250 g olupljenih kostanjev,
- 500 ml mleka,
- 100 g sladkorja,
- vanilijev puding.

Postopek: Pristavimo lonec z mlekom, v katerem skuhamo olupljene kostanje. Ko so kuhani, jih pretlačimo in vmešamo še sladkor in vanilijev puding. Kuhamo, dokler se zmes ne zgosti. Puding vlijemo v steklene kozarce in počakamo, da se ohladi. Polijemo ga s kostanjevim medom, sadnim sokom ali kostanjevim džemom.

Manca Hribovšek

RADIO CAPRIS STAVI NA NATANČNE, KOREKTNE IN RAZUMLJIVE INFORMACIJE

Jana Pogačnik, Jan Slapar in Žiga Pangos so tisti sodelavci Radia Capris, ki jih vsakodnevno poslušate v t. i. "resnejšem delu" programa Radia Capris.

Novinarska ekipa, ki se ji bo prihodnjo pomlad po enem letu pridružila tudi Manca Hribovšek, se vsako uro za vas trudi zbrati najpomembnejše novice in tako v programu predstaviti celovit pregled dogajanja v štirih obalnih občinah. Vsako polno uro so na sporedu najdlje trinitute trajajoči informativni bloki (zjutraj so nekoliko daljši), "ob polovički" pa sklop, imenovan "Obala v 60 sekundah".

"Kot najbolj poslušan radio v regiji se zavedamo svoje vloge, nenazadnje pa tudi odgovornosti do poslušalk in poslušalcev. Veliko bolj kot agencijske novice so za nas v ospredju lokalne - avtorske zgodbe, ki jih ustvarjamo skupaj s poslušalci," pravi Jana Pogačnik, vodja informativnega programa Radia Capris. Na Caprisu poslušalci slišijo kratke, a najbolj pomembne informacije štirih obalnih občin in še dveh občin, kjer je Capris daleč najbolj poslušan radio, to sta Hrpelje-Kozina in Ilirska Bistrica.

"Na Radiu Capris čutimo veliko odgovornost do poslušalcev in to je v dobi čedalje večjega števila lažnih novic pomembno. Ne pristajamo na plačane 'novinarske' prispevke, ki so se tudi v lokalnem okviru, sploh v zadnjem mesecu, zelo razbohotili. Naše vodilo so objektivno poročanje, verodostojne informacije, prikaz vseh

dejstev in posredovanje zgodb, ki so za prebivalce štirih občin ključnega pomena," pravi odgovorni urednik Mitja Čehovin.

Kot dodaja, sta senzacionalizem in poročanje brez preverjanja dejstev postala nova stvarnost, sploh v primeru nekaterih spletnih medijev. Radio Capris pa ostaja zvest konceptu, ki se z

leti ni spreminjal. "Uvedli smo sicer nekoliko bolj moderen in zgoščen način podajanja informacij, ves čas pa se trudimo, da smo natančni, korektni in čimbolj razumljivi. To so prepoznali tudi poslušalci, ki nam po uradnih raziskavah med vsemi radijskimi postajami namenjajo najvišjo stopnjo zaupanja in zvestobe," dodaja urednik.

OBČINSKI PRAZNIK

Na letošnjem občinskem prazniku so podelili priznanje, naziv častnega občana Občine Piran, Borisu Podrecci. Po njegovih načrtih je bil prenovljen Tartinijev trg, Galerija Sv. Donata in Mestna galerija v Piranu. Podelitev je bila v prenovljenem skladišču soli

Grando. Prenovljena streha skladišča predstavlja največji slovenski objekt, pokrit s korci. Boris Podrecca je rekel, da so pred leti sanjali o tem prostoru skupaj s Sonjo Hoyer in Tonijem Biloslavom kot pokritem trgu, prostoru za različne priložnosti. Danes ga je prvič videl in

je nad prostorom navdušen in pravi, da bi vsi meščani morali biti ponosni nanj. Poudaril je tudi, da je za mesto pomembno, da posluša, kaj si želijo njegovi prebivalci, kakšno mesto si želijo, a je včasih enako pomembno tudi udariti po mizi in se odločiti.

FILM IN GLASBA

VPortorož se je vrnil Festival slovenskega filma. Velika zmagovalka festivala je režiserka Tijana Zinajč s filmom Prasica, slabšalni izraz za žensko, ki je dobila šest vesen. Ustvarjalci filma Inventure pa so dobili štiri vesne,

med njimi tudi Darko Sinko za režijo. Bojan Labovič, nov direktor festivala, je bil zadovoljen tudi z obiskom kino predstav. Ponosen je tudi na novost, kulturni evro. Od vsake prodane karte je bil en evro namenjen študentom, ki jim je tako

omogočil bivanje in udeležbo na festivalu. Mi vsi pa smo bili še posebej veseli treh vrhunskih jazz večerov v organizaciji Braneta Rončela.

TURISTIČNI NOVINARJI OBRALI DRUŠTVENO TRTO

Turistični novinarji Slovenije so se zbrali na društveni trgtavi pri vinarju Rodica v Truškah pri Marezigah. Marinko Rodica je častni član društva turističnih novinarjev in na njegovem posestvu so leta 2015 zasadili društveno trto refošk. Trta je izjemno dobro obrodila. Poleg okusnih fužov s tartufi ter vin so lahko poskusili še ekološko pripravljeno žganico iz tropin blagovne znamke Trapa, s katero se ukvarja lastnikov sin Aleš Rodica. Pojasnil je pomen besede trapa, ki v tem delu Istre pomeni žganico, zato so si jo tudi izbrali za ime svoje žganice.

Marinko Rodica jih je popeljal skozi svoje vinogradniško posestvo ter jim pokazal univerzitetni vinograd ter posledice vdora divjih svinj v vinograde. Divjih svinj ne ustavi niti ograja, škodo pa povzročajo predvsem zato, ker pojedjo grozdje in so vinarji ob precejšen pridelek.

ELEKTROCENTER

Salon svetil in največja ponudba elektromateriala
Vanganeljska c. 6, Koper • www.elektro-center.si
Tel.: 05/ 612 1500 • GSM: 041 283 385

Za vaš hitrejši nakup sedaj z novim načinom samopostrežbe • Vabljeni v prenovljeno specializirano trgovino z elektrotehničnim materialom!

isBE d.o.o.

Liminjanska cesta 96
6320 Portorož
T: +386 5 677 86 22
F: +386 5 677 06 22
E: isbedoo@gmail.com

POTNIŠKE LADJE V KOPRU

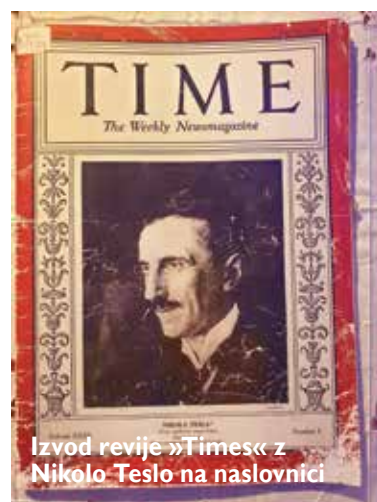
Letos nas je obiskala Sea Dream, manjša luksuzna ladja, pričakujemo pa tudi Spirit of Adventure ladjarja Saga Cruises, ki bo pri nas tretjega novembra in ostane čez noč. Koper je do sedaj obiskalo enajst potniških ladij s približno 4800 potniki. Naslednja sezona je seveda veliko bolj obetavna, saj je po trenutnih

napovedih najavljenih triinštirideset ladij, se pa rezervacije seveda spreminjajo, tako da je zelo težko predvideti, koliko ladij bo dejansko prišlo k nam v Koper. Prav tako je težko predvideti število potnikov, ker še vedno ni jasno, ali bodo ladje lahko plule s polno zmogljivostjo. Aprila naslednjega leta predvidevamo obisk sejma

Seatrade Miami, ki bo dejanski pokazatelj stanja v industriji križarjenja in bo seveda ponudil tudi več informacij za prihode ladij v sezonah 2023 in 2024, je povedala Jana Tolja iz občine Koper, ki je že od samega začetka zadolžena za organizacijo obiskov potniških ladij.

TESLA

Izvod revije »Time« z
Nikolo Teslo na naslovnici

Utrinek z razstave "Nikola Tesla: človek iz prihodnosti"

Med osemnajstim septembrom in desetim oktobrom je v Trstu, v skladišču 26 starega пристanišča (Porto Vecchio), gostovala tehnično-znanstvena razstava "Nikola Tesla: človek iz prihodnosti". Na pobudo Srbskega mladinskega kulturnega društva v sodelovanju z Muzejem Nikole Tesle iz Beograda in Občino Trst je bilo na brezplačen ogled nekaj predmetov in dokumentov iz največje zbirke patentov in zapuščine, s pomočjo delujočih

modelov, digitalnih vsebin in kulise, namenjene umetnosti, moč pokukati v življenje in odkritja znanstvenika, moža, ki je »izumil 20. stoletje«. Razstavo so podrpile številne institucije, in sicer Generalni konzulat Republike Srbije v Trstu, Srbska pravoslavna verska skupnost v Trstu in Ministrstvo za kulturo in informiranje Republike Srbije, dogodek pa je spadal tudi pod projektno partnerstvo letošnje edicije Barkovljanke in je bil deležen številnih sponzorstev. S kratkim

sprehodom so lahko obiskovalci, med katerimi je bilo veliko šolskih skupin, ujeli drobtinice genijalnosti Nikole Tesle, od njegovih projektov, modelov izumov, celo številke revije »Time«, katere naslovnico je krasil, pa tudi dejstva, da je nekoč najbolj zaželeni gost na druženjih ameriške visoke družbe z začetka 20. stoletja, postal ob koncu življenja izobčenec.

GLASBENA ŠOLA V PORTOROŠKEM AVDITORIJU

Iztok Babnik, ravnatelj Glasbene šole Koper, je ob selitvi prostorov iz Pirana v Portorož izrazil izjemno zadovoljstvo: »Za glasbeno šolo je to velika pridobitev, prav tako za piransko občino. Učenci imajo sedaj lažji dostop do šole, kot so ga imeli v Piranu in tudi starši pozdravljajo to selitev. Da je bila odločitev pravilna, priča tudi dejstvo, da se je povečal vpis učencev v glasbeno šolo.« **Borut Bažec**, direktor Avditorija

Portorož, pa je dejal, da je predvsem z vidika razvoja občinstva, umestitev dislociranega oddelka glasbene šole Koper, enote Piran, v Avditorij dober korak. »Mladi glasbeniki bodo Avditorij dojemali kot njihov prostor odraščanja in se bodo v hišo radi vračali. Z glasbeno šolo pripravljamo tudi pester kulturni program, ki bo razširil naše občinstvo in poglobil odnos publike do Avditorija.« Tudi oče Samo Šinkovec nam

je takole opisal svoje občutke: »Vesel sem, da ima moj otrok zdaj krajšo in bolj varno pot do glasbene šole, da je ta tudi staršem, ki otroke vozimo, dostopnejša, ter da nas brez pritiska pomanjkanja parkirnih prostorov ali omejenega dostopa skozi zapornico čaka kakšna kava v bližini, v kolikor imamo med glasbeno učno uro otroka zanj čas.«

Foto: Glasbena šola Koper, FB Denio Zadković

VOLITVE 2022

Naslednje leto je tako imenovano super volilno leto. Volili bomo nove župane in člane občinskih svetov, člane državnega parlamenta in tudi novega predsednika države. Priprave so tukaj. Obalo je obiskal Janez Janša, kar dvakrat. Prvič kot predsednik SDS in drugič kot predsednik vlade, enkrat v prisotnosti

policije, ki je morala poskrbeti za red in mir, drugič z ministrsko skupino. Predsednik LMŠ Marjan Šarec se je pogovarjal s svojimi člani in obalnimi gospodarstveniki, vodstvo N.Si se je na javnem dogodku, odprtem za vse zainteresirane, predstavilo s svojo ministrsko skupino.

VRT V NOVEMBRU

na katere napišemo imena semen v vrečki, da jih spomladi pred sejanjem hitreje najdemo. Novembra lahko nabiramo še brinove jagode, baldrijanove korenine, korenine ameriškega slavnika, korenine gabeza, korenino sleza, plodove šipka...

November je tudi čas za obiranje plodov mirte. Drobni temno vijolični plodovi so užitni, delujejo očiščevalno na naše telo. Rastlina ima tudi okrasno vrednost in bi pristajala v vsak obalni vrt. Najprej jo krasi belo cvetje, kasneje pa lepi plodovi. Rastlina uspeva kot samostojna v vrtu ali tudi kot živa meja.

1. Vrčičarska sezona se počasi končuje. Hitro z obiranjem še dozorelega na naših gredicah. Temperature se spuščajo, hladna jutra oznanjajo, da bo na vrata potrkala zima. Če bo november še zelo tople, lahko posejemo novozelandsko špinačo, peteršilj, korenje, pastinak, da bo spomladi zgodaj odgnalo in bomo lahko hitro obirali plodove. Da bojo rastline bolje pričakale pomlad, jih zaščitimo s kopreno. Če damo prekrivko na solato, motovilec, špinačo, blitvo, lahko obiramo čez vse zimsko obdobje. Gredice, ki smo jih že spraznili, očistimo plevla, prekopljemo in se veselimo mrzlih zimskih dni, ker izboljšajo strukturo prsti.

2. Zeliščni vrt se novembra pripravlja za počitek. Opravimo lahko obiranje semen na rastlinah, ki smo jih za to predvideli. Semena pobiramo v suhih dnevih, shranimo jih v papirnate vrečke,

3. Sadja je na našem drevju še precej. To je najboljše obdobje za obiranje kakija. Tudi jablane in hruške nam še vedno lepšajo dneve. Ne preveč razširjena v naših vrtovih, a bogata s C-vitaminom, je jagodičnica. Plodovi so fantastični, oranžno rumeni, za to obdobje zelo zanimivi in užitni. Če jih pustimo, da se umedijo, vsebujejo tudi nekaj alkohola tako, da jih ni priporočljivo jesti preveč.

4. V oljčnikih bo tudi pestro dogajanje, čeprav bo zaradi spomladanskega slabega vremena veliko slabši izkupiček. Pomembno je, da oljke poberejo, ko so zrele. Nima smisla prehitovati in pobirati zelo zgodaj. Za dobro olje je pomembno, da pride oljka z drevesa v torkle čim hitreje.

5. Zaključujejo se tudi rastni ciklusi v okrasnem vrtu. Sokovi se ne pretakajo več, vegetacija se je zaključila. Veliko rastlin se v tem obdobju šopiri v svojih jesenskih barvah. Ginko se razkazuje v svoji prelepi rumeni barvi. Najnujnejši opravlki so odstranjevanje odpadnega listja. Še vedno lahko opravimo, če so pogoji, sajenje spomladi cvetočih čebulnic, tulipanov, narcis, hijacint. Gredice za čebulice morajo biti dobro pripravljene, prerahljane in dobro pognojene, da se bojo rastline lepo in hitro razvijale.

6. Travnne površine so se po veliki poletni suši že dodobra obnovile. Če smo opravili regenerativno jesensko setev in opravili jesensko dognojevanje, je uspeh zagotovljen. Namakalni sistem izpraznimo in pripravimo za zimsko obdobje.

Sašo Mejak

LJUBEZEN DO ZEMLJE IN TRTE

V Kortah, natančneje od tam, kjer se odpira prečudovit pogled na Sečoveljske soline, je zasajena trta, na hribu pa je domačija in vinska klet Korenika Robi in Dorjano.

Kot nam je povedal Dorjano Korenika, sta z bratom pričela pred 25 leti zasajati nove površine in tako graditi prihodnost njunih družin. Ko je stara domačija postala premajhna, sta zgradila novo domačijo, kjer skupaj bivajo tri generacije. Še posebej je Robi ponosen na nonota, ki je »glavni krivec«, da sta brata vzljubila zemljo in trto.

Vinogradi se nahajajo na 12 hektarih, na katerih je približno 40 tisoč trt. Prevladujejo tri glavne sorte: malvazija, refošk in muškati. »Pridelujemo pet belih sort in pet rdečih. Od belih je to malvazija, chardonnay, sivi pinot, rumeni muškati in sauvignon, od rdečih pa refošk, merlot, cabernet sauvignon, modri pinot in shiraz«, je pojasnil Robi. Kot je še dodal, iz Kleti Korenika prihajajo tri linije vin: sveža vina, ki zorijo v cisternah, zrela vina, ki zorijo v lesenih sodih, in vina iz sušenega grozolja – sladki muškati in sladka malvazija. Bele sorte sicer zorijo v akacijevih sodih, ki imajo mehkeše tanine. Za rdeče sorte so tradicionalni hrastovi sodi z zahtevnejšimi tanini. Bariki pa so namenjeni vzgoji, šolanju in zorenju vina do polnega okusa

in brata vanje prelijeta samo najboljše, kar dajo trte. Po njegovih besedah je kakovost vina zelo odvisna od lege vinograda ter od same trte. »Vino je kot otrok, ves čas ga moraš spremljati, nadzorovati in vzgajati, pa še ti lahko uide na stranpoti, zato je odgovornost kletarja zelo velika«, nam zaupa Dorjano. Trenutno se zelo dobro prodaja malvazija, po njegovem mnenju je malvazija postala zelo prepoznavna in ljudje jo radi pijejo. »Pred leti je bil pa bolj popularen refošk, tako se s časom spreminja sorta vina, ki je najbolj prodajana«, dodaja.

Letos je pridelek malenkost manjši zaradi pozebe, vendar so še vedno zadovoljni, saj je vino zelo kvalitetno. Ni pa vsega vzela pozeba, veliko grozolja so pojedle tudi divje svinje. »Divje svinje točno vedo, katere sorte so zrele in seveda pričnejo pri tistih sortah, ki najprej dozorejo«, še pojasnjuje. Vinogradi so sicer zagrajeni, vendar divjih svinj to ne ustavi.

Prostor, v katerem smo se pogovarjali, je poln raznih priznanj in medalj. Dorjano pove, da se redno udeležujejo tekmovanj ocenjevanja vin in so zelo prepoznavni. Posebej je ponosen na

to, da so z malvazijo dobili šampinona v Gornji Radgoni, letnik 2016, »saj je resnično nekaj posebnega zmagati v Radgoni z belim vinom iz Primorske«. Tudi letos so dobili tri zlate medalje in eno srebrno iz Gornje Radgone. Sicer pa so tudi večkratni zmagovalci z nazivom šampiona na festivalu malvazij.

Z bratom sta se že v samem začetku odločila za integrirano pridelavo. To pomeni manj posegov v naravni sistem, manj gnojenja in spodbujanja rasti trte in manjšo uporabo zaščitnih sredstev. Prepričana sta namreč, da manj kemije pomeni več narave. »Trta je tako kot oljka in smokva praktično neuničljiva, prilagojena okolju in navajena uspevati s svojim lastnim sistemom preživetja in optimalne rodnosti«, pojasni Dorjano.

V bližni kmetiji so vinogradi, kjer lahko obiskovalci dojamajo kompleksnost zgodbe o vinu, ki ga okušajo v degustacijskem kotičku. Ob kmetiji so zasajene tudi oljke, žizole, nešplje, smokve in agrumi. Pri delu pa seveda pomagajo prav vsi člani družine.

MAKO BOX

Idealna rešitev za ločeno zbiranje odpadkov

Naročite svoj MAKO BOX na
info@marjeticakoper.si

59 €

marjetica
per

www.zelenjavanadom.si

tel.: 040 556 317

...ker domače je
res drugače!

Zelenjava
na dom

POKUKAJMO V KUHINJO ZNANIH OBRAZOV

BOOOM!

Jesen smo začeli s polno paro! Z obilo sonca, burje, smeha in nedeljskega poležavanja na kavču ob gledanju šova Slovenija ima talent. In prav tam smo v množici neznanih obrazov zagledali našo primorsko skupino »BOOOM!«. Matevž Derenda, Luka Cvetičanin in Patrik Mrak so zavzeli oder, očarali žirijo in v drugo osvojili naslednji krog. Mlade fante je skozi leta združila glasba, hitro so postali prijatelji in zatem tudi sodelavci. »Vsi trije smo postali člani skupine Soulution. Po tem, ko je eden od članov izstopil, je sledil rebranding skupine, s katerim je prišla tudi sprememba imena. Ime Booom! nam je pravzaprav dodelil Jan Plestenjak po tem, ko smo mu pokazali stilizirane grafike naših podob, ki so spominjale na strip.« mi je zaupal Patrik. In tako se je začela njihova pot, ki bo prav to zimo še toliko bolj kreativna. »Upamo na to, da bo zimska sezona nekoliko bolj burna kar se tiče prireditev in dogodkov in da bomo lahko čim več igrali. Načrtujemo tudi potencialno izdajo albuma, vendar točnega datuma za to še nimamo. Poleg koncertov pa zelo radi igramo na porokah in rojstnih dnevih.« Če so tudi vas navdušili v oddaji Slovenija ima

talent, jih kar kontaktirajte prek socialnih omrežij (FB – Booom, IG in Tiktok – booom_boyband) ali elektronskega naslova info@booom.si. Poleg glasbe jih združuje tudi dobra hrana, predvsem sladice. »V skupini vsi trije radi posežemo po kakšnem sladkem priboljšku, eden izmed teh je skuto pecivo s keksi, ki je standard našega skupnega druženja in eno izmed ljubših peciv.« Pa dajmo še mi poskusit Booom skutko!

SESTAVINE:

- 40 dag mletih Leibniz keksov
- 25 dag stopljenega masla
- 5 jajc
- 12 dag sladkorja

- 1 vanilin sladkor
 - 50 dag pasirane skute
 - 4 majhni lončki kisle smetane
 - 1 vanilin sladkor
 - 10 dag sladkorja
- POSTOPEK:**
1. Na drobno mlete Leibniz kekse in stopljeno maslo zmešamo, zmes razporedimo po pekaču (velikost 20x30 – odvisno od tega, kako visoko pecivo želimo imeti) in zravnamo.
 2. V posodi penasto umešamo jajca, sladkor in vanilin sladkor. Nato dodamo skuto ter ponovno zmešamo. Polijemo po prvi masi in pečemo 25-30 minut pri 180 stopinjah.
 3. Kislo smetano zmešamo skupaj s sladkorjem in vanilinim sladkorjem. Ko pekač vzamemo iz pečice, po prvi masi na rahlo polijemo drugo maso in pečemo še 15 minut pri 180 stopinjah.
 4. Ohlajeno damo v hladilnik in pustimo čez noč ali vsaj nekaj ur, da se res zelo ohladi.

Klara Beltram

Pizzeria ila Raineri

• Tomažičeva ulica 10, 6310 Izola

• +386 5 660 74 26

• www.hotel-delfin.si

MOŽNO PLAČILO S TURISTIČNIMI BONI 2021, MINIMALNA VREDNOST 10 EUR.

DACIA
PREPROSTO VSE

NOVI DACIA DUSTER ECO-G
Z VGRAJENIM POGONOM NA PLIN

ŽE ZA 89 €/MESEC
z EKO SKLAD kreditom*

4 zimske pnevmatike
15 % prihranka pri nakupu do 2.000 litrov LPG goriva s Petrol Klub kartico**

*EKO SKLAD na svoji spletni strani: <https://www.ekosklad.si/prebivalstvo/prihodite-spodbudo/seznam-spodbud/osebna-vozila-na-plin/osebna-vozila-na-plin-kredit-po-znanih-vrednostih> nudi naslednje kreditne pogoje. Pri nakupu vozila informativna mesečna anuiteta za model Duster Essential 1.0 ECO-G 100 s paketom KLIMA v skupni vrednosti 14.180 € z DDV, s popustom v višini 4.794 € in limitirano vrednostjo 9.386 € za osebo 720 mesečnih obrokov. Ob nakupu vozila EKO SKLAD 88,82 €. Obrestna mera za najem kredita znaša 1,39 % letno. Vse informacije so zgolj informativne in izhajajo na informativnem in izobraževalnem spletnem portalu EKO SKLAD. Več o kreditu EKO SKLAD lahko preberete na spletni strani <https://www.ekosklad.si/prebivalstvo/prihodite-spodbudo/seznam-spodbud/osebna-vozila-na-plin/osebna-vozila-na-plin-kredit>. Zanimati vas lahko tudi za informacije o obsevu na spletnih straneh EKO SKLAD, kar tudi ne za točnost in zanesljivost in celovitost teh informacij. In informativnega izražanja kredita, ki je na voljo na spletnih straneh EKO SKLAD. Vsekakor kope vozila EKO-G s tovarniško vgrajenim pogonom na plin je upravičen do 15 % popusta za nakup do 2.000 litrov utekočinjenega naftnega plina (LPG) s Petrol Klub kartico. Poraba pri mešanem cikelu: 4,6 - 7 l/100 km. Emisije CO₂: 125-145 g/km. Emisija klorovodikovega plina: EURO6D. Emisija NOx: 0,0122-0,0292 g/km. Emisija trdnih delcev: 0,0003-0,00061 g/km. Število delcev (x10⁻¹³): 0-1,5. Oglikov dioksid (CO₂) je najpomembnejši toplogredni plin, ki prispeva k globalnemu segrevanju. Emisije onesnetih delcev iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zraka. Prispevajo tudi k črni smogi, ki povzroča koncentracije ozona, delcev PM₁₀ in PM_{2,5} ter drugih nevarnih oksidov. Podržujemo pravico do nakupa. Slika je simbolična. Renault Nissan Slovenija, d. o. o., Dunajska 22, 1511 Ljubljana.

Dacia priporoča **Castrol**

Trgo ABC PE KOPER, Istrska cesta 12
Breda Prodani, 041 607 812 David Bartolič, 051 306 770

DOBRODOŠLA!

NOVA TOYOTA YARIS CROSS

ŽE OD

119 €
NA
MESEC

DO
10 LET
JAMSTVA
TOYOTA RELAX

10 LET
JAMSTVA
ZA HIBRIDNO BATERIJO

AVTO CENTER
JEREB

041 346 445
051 369 792

Povprečna poraba goriva za vozila Toyota Yaris Cross: od 4,4 do 6,2 l/100 km in emisije CO₂: od 100 do 140 g/km. Emisijska stopnja: za 1,5 EURO 6 AP. Emisije NOx: od 0,0033 do 0,0093 g/km. Ogljikov dioksid (CO₂) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževal zunanega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanjega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delce PM₁₀ in PM_{2,5} ter dušikovih oksidov. 10 letno jamstvo hibridne baterije velja ob rednih testih hibridne baterije (HHC) na 1 leto ali 15.000 prevoženih km (kar nastopi prej) pri pooblaščen prodajno-servisni Toyotini trgovski mreži. Po preteku tovarniške garancije vam ponujamo brezplačno vključitev v program jamstva Toyota Relax (vse do starosti 10 let ali 160.000 km. Izračun je informativne narave in ni zavezujoči za sklenitev posla. Mesečni obrok je izračunan na osnovi prodajne cene v višini 18.850 EUR, trajanju financiranja 60 mesecev, skupnem začetnem plačilu 4.310,48 EUR in zadnjem povečanem obroku v višini 9.823 EUR. Povečan obrok je izračunan na osnovi predpostavke, da bo z vozilom prevoženih 10.000 km letno. Efektivna mera (EOM) je 4,26 % in temelji na fiksni obrestni meri. Slika je simbolična.

INTERSPAR

Restavracija

- TEXAS BURGER
- SPAR BURGER
- CHEESE BURGER
- KLASIK BURGER

Slika je simbolična.

SAMO

4⁵⁰

INTERSPAR

KOPER

Ponudba velja od 27. 10. do 13. 11. 2021.